

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	3
Διάγραμμα ταξινόμησης αρχείου.....	11
Συνοτομογραφίες ευρετηρίου	13
Φάκελος 1. Παιδική-Εφηβική ηλικία.....	14
Φάκελος 2. Λογοτεχνία (I)	19
Φάκελος 3. Λογοτεχνία (II)	21
Φάκελος 4. Λογοτεχνία (III).....	23
Φάκελος 5. Κριτική (I)	31
Φάκελος 6. Κριτική (II)	39
Φάκελος 7. Κριτική (III)	45
Φάκελος 8. Κριτική (IV)	51
Φάκελος 9. Γλώσσα, Μετρική, Βιβλιοθηκονομία.....	54
Φάκελος 10. Στοχασμοί (I)	57
Φάκελος 11. Στοχασμοί (II).....	60
Φάκελος 12. Έντυπα με δημοσιεύσεις Άγρα.....	64
Φάκελος 13. Προσωπικά	67
Φάκελος 14. Αλληλογραφία	73
Φάκελος 15. Ποικίλα.....	75
Φάκελος 16. Γεώργιος Ιωάννου	77
Βιβλία από τη βιβλιοθήκη του Άγρα	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βιογραφικά στοιχεία⁰

Ο Τέλλος Άγρας, ψευδώνυμο που ο Ευάγγελος Ιωάννου υιοθέτησε από την παιδική του ηλικία ως συνδρομητής του περιοδικού *Διάπλασις των Παίδων*, υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ποιητές της αθηναϊκής ποιητικής γενιάς του Μεσοπολέμου και ένας από τους σπουδαιότερους έλληνες κριτικούς. Ήταν γιος του Γεωργίου Ιωάννου και της Ειρήνης Βλάχου.

Ο πατέρας του, γεννήθηκε στη Βούρμπιανη της Ηπείρου (Κόνιτσα), το 1872. Το 1894 απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια. Αποφοίτησε από την Φιλοσοφική Σχολή το 1896. Απέκτησε επίσης πτυχίο του διδασκαλείου Μέσης Εκπαίδευσης το έτος 1919-1920. Από το 1896 μέχρι το 1936 υπηρέτησε ως καθηγητής στο Ελληνικό Σχολείο και στο Γυμνάσιο, σε πολλές περιοχές¹. Πέθανε το 1938. Η μητέρα του, Ειρήνη Βλάχου, ήταν επίσης εκπαιδευτικός² και τουλάχιστον μέχρι το θάνατο του Άγρα ήταν εν ζωή. Είχε έναν μικρότερο αδελφό, τον Χρίστο Ιωάννου.

Από το βιογραφικό του Γεωργίου Ιωάννου, μαθαίνουμε επίσης την ύπαρξη του κατά δεκατρία χρόνια μεγαλύτερου αδελφού του -θείου του Άγρα- και της τυφλής συζύγου του.

Σημαντικό πρόσωπο στη ζωή του Άγρα ήταν η ανύπαντρη αδελφή της μητέρας του, Αριστέα Βλάχου, με την οποία ο Άγρας πέρασε μεγάλο μέρος της ζωής του, λόγω των συνεχών μεταθέσεων του πατέρα του.

Ο Άγρας γεννήθηκε το 1899, στην Καλαμπάκα όπου υπηρετούσε ο πατέρας του. Έζησε τα παιδικά του χρόνια στο Λαύριο, όπου τελείωσε το δημοτικό σχολείο, και από το 1912 έμεινε στην Αθήνα με τη θεία του Αριστέα, και φοίτησε στο Β΄ Γυμνάσιο Αθηνών. Σπούδασε στη Νομική Σχολή. Συγχρόνως, για κάποιο διάστημα, εργαζόταν ως προσωρινός γραφέας Β΄ τάξεως της Οικονομικής Εφορίας Αττικής (18.7.1918-2.2.1919). Από το 1919 ως το 1922 υπηρέτησε τη στρατιωτική θητεία του ως βοηθητικός. Το 1924 πήρε το πτυχίο της Νομικής και το 1928 προήχθη σε δικηγόρο “παρά τω εφετείω Αθηνών”.

Από το 1924 ως το 1927 εργάστηκε στο Υπουργείο Γεωργίας ως γραμματέας Α΄ τάξεως στη Διεύθυνση Ανταλλαγής και αργότερα ως έκτακτος εισηγητής. Το 1925 υπηρέτησε με απόσπαση στο τμήμα φυτοπαθολογίας του ίδιου υπουργείου. Το 1927 διορίστηκε, μετά από εξετάσεις, στην Εθνική Βιβλιοθήκη ως βιβλιοφύλακας Β΄ τάξεως, με βαθμό και μισθό εισηγητού. Το 1935 εργάστηκε επίσης στο Υπουργείο Παιδείας για τη “διάδοση των προϊόντων του ελληνικού πνεύματος”. Το 1937-1938 υπηρέτησε στην Επιτροπή Ελέγχου θεατρικών έργων του Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού και το 1940 στην Ε.Ο.Ν. Το 1941 επέστρεψε στην Ε.Β.Ε.

Από όσα στοιχεία μας δίνει το αρχείο, κατά τη διαμονή του στην Αθήνα, κατοικούσε από το 1914 στην οδό Ηπείρου 17, μαζί με τη θεία του Αριστέα, και αργότερα με την οικογένειά του στην οδό Τενέδου 15 (1932-1933) και στον αριθμό 36 της ίδιας οδού (1936-1940).

Ο Άγρας χτυπήθηκε από σφαίρα στον αστράγαλο, διερχόμενος από εμφύλια συμπλοκή, την τελευταία ημέρα της Κατοχής (11 Οκτωβρίου 1944). Νοσηλεύτηκε πλημμελώς στον Ευαγγελισμό, προσβλήθηκε από γάγγραινα και πέθανε στις 12 Νοεμβρίου, σε ηλικία 45 ετών.

Ο Άγρας έζησε εγκλωβισμένος σε οικογενειακά προβλήματα που οφείλονταν σε οικονομικές δυσχέρειες και διαπροσωπικές εντάσεις και βέβαια εγκλωβισμένος στην ατμόσφαιρα της γενιάς του και τελικά στον εαυτό του.

Ένα ιατρικό ιστορικό του 1928 περιγράφει την οικογενειακή του κατάσταση κάπως έτσι: *“Ένεκεν οικογενειακών ανωμαλιών [...] παιδιόθεν υφίστατο ψυχικές ταραχές σχεδόν συνεχώς εξακολουθουσών μέχρι σήμερα. Συν τη παρόδω του χρόνου προσετέθησαν και φροντίδες ατομικά και οικογενειακά προς τας οποίας φυσικώς ρέπει.”*

Ο Άγρας από το 1915 έχει διαγνώσει με ακρίβεια το κλίμα της οικογένειας που θα τον ακολουθήσει σε όλη τη ζωή του: *“Άλλη μητέρα αν είχε παιδιά σαν κι εμάς, θα τα ενόμιζε πλούτον ολόκληρον ιδικόν της.[...] Εγώ δεν γελοιάμαι. Δεν θα πιστεύσω ότι οι οικείοι του ανθρώπου είναι αδιάφοροι προς τας όψεις και τας αρετάς του ανθρώπου των, όταν μάλιστα είναι ταραγμένοι διαρκώς και απηλπισμένοι και δεν προσπίπτει εις το βλέμμα των μια αναπαντική, πραϋντική, συμπαθής μορφή.”* Το 1933 έχει απελπιστεί: *“Οι τρεις μας δεν ημπορούμεν να περάσωμεν ούτε μίαν ώραν. Είμεθα άνθρωποι βαρετοί, δύσθυμοι εκ φύσεως, απαισιόδοξοι και μονότονοι.”*

Ο πατέρας του, παρόλο που ο Άγρας από μικρός εκφράζεται αυστηρά για κείνον, άσκησε ισχυρή επίδραση πάνω του, επιτηρώντας και καθοδηγώντας τον ακόμη και όταν ζούσαν μακριά. Η παρουσία και η χειραγώγησή του είναι εμφανείς στα χειρόγραφα από την παιδική ηλικία του: επιστολές του πατέρα προς τον γιο, παρεμβάσεις που αφορούν το σχολείο ακόμα και τη *Διάπλαση*. Ο γραφικός χαρακτήρας του Άγρα, την περίοδο αυτή, μοιάζει πολύ με του πατέρα του. Πολλές απόψεις του, η προσήλωση στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η δυσπιστία προς τους ανθρώπους, ίσως ακόμα και η στάση απέναντι στη θρησκευτική πίστη, απηχούν απόψεις του πατέρα του. Αργότερα, η επαγγελματική πορεία, η υγεία και η στάση του πατέρα του σε διάφορα θέματα, τον απασχόλησαν βασανιστικά. *“Ο πατέρας μου είναι ο αποτυχημένος κ’ εγώ ο ανικανοποίητος. Πώς λοιπόν ν’ ανεχθεί ο ένας τον άλλο;”,* γράφει σ’ ένα μικρό του σημείωμα.

Ο αδελφός του, Χρίστος, την παρουσία του οποίου στην παιδική τους ηλικία, παρακολουθούμε στα παιδικά πεζογραφήματα και τις χειρόγραφες εφημερίδες του Τέλλου Άγρα, παντρεύτηκε και απέκτησε έναν γιο. Είναι ο “μπέμπης”, στις σημειώσεις του Άγρα που περιγράφουν με λεπτομέρεια τη συμπεριφορά και τα παιχνίδια του. Η σχέση του με τον Χρίστο, μεγαλώνοντας, παρουσιάζεται πολύ τεταμένη, ιδιαίτερα στις περιόδους συγκατοίκησης τους.

Η σχέση της μητέρας με την αδελφή της Αριστέα, επίσης δεν διαγράφεται ιδιαίτερα καλή.

Ο Άγρας, δεν παντρεύτηκε· είχε ένα μακροχρόνιο δεσμό με μία βελγίδα, καθηγήτρια γαλλικών, αρκετά χρόνια μεγαλύτερή του. Στο αρχείο, εκτός από τους εφηβικούς έρωτές του, δεν υπάρχουν άμεσες μαρτυρίες άλλης σχέσης.

Στη ζωή του, τον απασχόλησε ιδιαίτερα το πρόβλημα του βιοπορισμού και τα συναφή με αυτό προβλήματα έλλειψης χρημάτων και χρόνου για τη λογοτεχνική δημιουργία. Στο αρχείο του υπάρχουν πλήθος προτάσεις, ιδέες και προσπάθειές του για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

Το έργο

Τον Άγρα, από παιδί, χαρακτηρίζουν η υπερβολική ευαισθησία και ο ζήλος στην καλλιέργεια των γραμμάτων. Το ιατρικό ιστορικό του αναφέρει: *“[...] απο βρεφικής σχεδόν ηλικίας ήρχισε*

καταπονών το νευρικό του σύστημα δι' αναγνώσεως βιβλίων, εκμαθήσεως μαθημάτων κ.λπ [...] *Ανέκαθεν ήτο νοσηράς εμφανίσεως, ισχνός, ευερέθιστος, μεμφίμοιρος.*”

Η παιδική ηλικία του όμως, αποτελεί την πιο ευτυχισμένη και καθοριστική περίοδο στην ζωή του: “*Υπήρξε και για μένα κάποια χρυσή εποχή. Εφορούσα κοντά πανταλονάκια, το πρόσωπό μου ήτο ροδόλευκο, τα μάτια μου ζωηρά και ακτινοβόλα. [...] Τι λες άρα γε; δεν θα υπήρξεν εποχή να είχα κι' εγώ την αγνή αυτή εμμορφιά, την αγνή αυτή αφέλεια, το αγνό αυτό φως;*” γράφει, έφηβος ακόμα, στη φίλη του από τη *Διάπλαση* με ψευδώνυμο Κερκυραϊκή Αύρα.

Στην ηλικία αυτή (8-15 ετών), γράφει ακατάπαυστα, ποιήματα και πεζά, ασχολείται με τα μαθήματα του σχολείου, αλληλογραφεί με τη *Διάπλαση* και με αναγνώστες της, δημιουργώντας χειρόγραφα παιδικά περιοδικά που τους αποστέλλει και περικόπτει τον ύπνο του στις πεντέμισι ώρες την ημέρα. Είναι περίπτωση πρόωρα εκδηλωμένου και εκδιπλωμένου λογοτεχνικού ταλέντου, πράγμα που γρήγορα διαπιστώνει και ο Ξερόπουλος, διευθυντής της *Διάπλασης*, που συχνά δημοσιεύει και βραβεύει έργα του. Από το 1916 είναι πλέον μόνιμος συνεργάτης της *Διάπλασης*. Εκτός από την *Διάπλαση*, ποιήματα και πεζά του δημοσιεύονται ήδη από το 1914-1915 στα περιοδικά *Εικονογραφημένος Παρνασσός, Ελλάς, Εθνικόν Εγερτήριον*.

Το 1921 και το 1926 εκδόθηκαν από τον Ελευθερουδάκη μεταφράσεις του J.Morgeas από τον Άγρα, το 1922 ανθολογία νέων ποιητών με επιμέλεια και πρόλογο του Άγρα. Η πρώτη ποιητική συλλογή του *Τα Βουκολικά και τα εγκώμια*, εκδόθηκε το 1934 και περιλαμβάνει ποιήματα των ετών 1917-1924. Η δεύτερη συλλογή του *Καθημερινές*, εκδόθηκε το 1939 με ποιήματα της περιόδου 1923-1930. Και οι δύο συλλογές φέρουν την ένδειξη “Οριστικά χειρόγραφα”. Η τρίτη συλλογή του, *Τριαντάφυλλα μιανής ημέρας*, συγκροτήθηκε και εκδόθηκε μετά το θάνατό του από τον καθηγητή Κώστα Στεργιόπουλο.

Εκτός από το ποιητικό έργο, τα πεζογραφήματα και κάποια θεατρικά του, τεράστιας σημασίας είναι το κριτικό έργο του Άγρα. Τα κριτικά άρθρα του είναι διεσπαρμένα σε όλα -κυριολεκτικά- τα περιοδικά της εποχής του, ενώ έχει συγγράψει πολύ μεγάλο αριθμό λημμάτων στη *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία* του Πυρσού, για γενικά θέματα της λογοτεχνίας, έλληνες και ξένους λογοτέχνες. Τα βασικότερα κριτικά κείμενά του έχει συγκεντρώσει ο Κώστας Στεργιόπουλος σε σειρά τεσσάρων τόμων με τίτλο *Κριτικά*.

Το αρχείο

Το αρχείο του Τέλλου Άγρα, αποκτήθηκε το φθινόπωρο του 1993. Αγοράστηκε από παλαιοπώλη, αφού εντοπίστηκε και διασώθηκε από ρακοσυλλέκτη σε κάποιο δοχείο συγκέντρωσης απορριμάτων στην Αθήνα.

Η αρχική του μορφή ήταν μια μάζα από μικρά χαρτάκια (περίπου 10.000), ανάμεσα στα οποία διακρίνονταν κάποια αυτοσχέδια τετράδια (δίφυλλα ραμμένα ή συνδεδεμένα στο κέντρο), και κάποια δίφυλλα από χαρτόνι που στο εσωτερικό τους διατηρούσαν σχετική συνοχή.

Η απογοητευτική εικόνα των χιλιάδων κομματιών από φτηνό χαρτί, έκρυβε τον τεράστιο μόχθο του ποιητή, την υποδομή και τη σοβαρότητα του κριτικού κι ακόμα τις μεγάλες και ίσως προδομένες προσδοκίες του παιδικού ταλέντου.

Η βασική δυσκολία στη διαχείριση αυτού του υλικού ήταν η ένταξη των επιμέρους στοιχείων σε μεγαλύτερες ενότητες και η -κατά το δυνατόν- σύνδεση μεταξύ τους. Τα επιμέρους αυτά στοιχεία, όπως είναι ευνόητο, προορίζονταν για μια ευρύτερη σύνθεση (ποίημα, πεζό, κείμενο κριτικής, αυτοβιογραφικό κείμενο κ.λπ) την οποία δεν είμαστε πάντα σε θέση να υποθέσουμε. Επιπλέον, η λεπτομέρεια της επεξεργασίας του Άγρα, φτάνει σε τέτοιο βάθος, ώστε από το -τόσο!- μερικό να μην μπορούμε να οδηγηθούμε στο γενικό και να είμαστε αναγκασμένοι να αντιμετωπίσουμε το επιμέρους ως αυθυπόστατο.

Στις περιπτώσεις που σώζεται η βούληση του Άγρα διαπιστώνουμε ότι φαινομενικά ασύνδετα πράγματα συνδέονται στην προοπτική μιας σύνθεσης, που μόνο όταν έχει σχετικά ολοκληρωθεί αποκαλύπτει τη χρήση καθενός από αυτά. Δυστυχώς, όμως, οι περιπτώσεις αυτές είναι οι λιγότερες και αναγκαστικά οι περισσότερες επιλογές και ομαδοποιήσεις, οφείλονται στον επιμελητή του αρχείου. Η ιδιαιτερότητα αυτή του υλικού, ενώ στο στάδιο της ταξινόμησης απαιτούσε μεγάλη προσπάθεια για την κατανόηση και ένταξή του σε γενικότερες ενότητες, στην παρουσίασή του απαιτούσε μεγαλύτερο βαθμό λεπτομέρειας προκειμένου να προσφέρει κάποια ικανοποιητική και εύληπτη εικόνα παρά την ποικιλία και την αποσπασματικότητα του περιεχομένου του.

Ανάλογη δυσκολία, περιγράφει ο Κώστας Στεργιόπουλος, για τη χρήση του τμήματος του αρχείου του Άγρα που έχει στην κατοχή του: “Για να βρω τη συνέχεια και ν’ αποκαταστήσω την ενότητα, έπρεπε να περάσω απ’ αυτό το λαβύρινθο [...] έπρεπε να μάθω να κινούμαι στον αινιγματικό και πολυδαίδαλο τούτο χώρο, όπου μόνο ο ίδιος ο Άγρας μπορούσε να κυκλοφορεί.”³

Το αρχείο περιλαμβάνει δεκαέξι φακέλους και κάποια βιβλία από την βιβλιοθήκη του Άγρα. Το υλικό μάς οδήγησε στην διάκριση τριών κυρίως ενοτήτων: **λογοτεχνία** (φάκελοι 2,3,4), **κριτική** (5,6,7,8,9) και **στοχασμοί** (10, 11). Από τους υπόλοιπους φακέλους, ο πρώτος περιλαμβάνει χειρόγραφα από την παιδική και εφηβική ηλικία του ποιητή (λογοτεχνία, ενασχόληση με παιδικά περιοδικά), ο ένατος φάκελος περιλαμβάνει τον προβληματισμό του για το γλωσσικό ζήτημα, αναλυτικά μαθήματα μετρικής και σημειώσεις βιβλιοθηκονομίας, ο δωδέκατος περιλαμβάνει έντυπα με δημοσιεύσεις του, ο δέκατος τρίτος προσωπικά και υπηρεσιακά έγγραφα, ο δέκατος τέταρτος την αλληλογραφία του και ο δέκατος πέμπτος σημειώσεις μαθημάτων, χειρόγραφα τρίτων και ελάσσονος σημασίας υλικό. Ο δέκατος έκτος φάκελος αποτελείται από έγγραφα που αφορούν τον πατέρα του, Γεώργιο Ιωάννου και κυρίως την υπηρεσία του στην εκπαίδευση.

Στην κριτική, οι σημειώσεις έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με το θέμα ή το πρόσωπο που εξετάζεται. Στον φάκελο 7, έχουν ταξινομηθεί χωριστά οι ποιητές που περιλήφθηκαν στην *Ανθολογία των νέων*, που επιμελήθηκε ο Άγρας, καθώς και κάποιοι από τους λογοτέχνες για τους οποίους έγραψε τα σχετικά άρθρα στη Μ.Ε.Ε. Ο διαχωρισμός έγινε γιατί οι συγκεκριμένοι λογοτέχνες είχαν αποστείλει ιδιόχειρα βιογραφικά και δείγματα του έργου τους.

Στην λογοτεχνία, οι επιλογές ήταν πολύ δυσκολότερες, ενώ στους στοχασμούς τα όρια ήταν ιδιαίτερα ρευστά.

Στη λογοτεχνία, στην περίπτωση των σημειώσεων και των σημειωματαρίων που αφορούν την προεργασία και την “πρώτη ύλη” της ποίησης -τμήμα που ίσως είναι το πιο αποκαλυπτικό και ενδιαφέρον του αρχείου- προσπαθήσαμε να ακολουθήσουμε στην ταξινόμηση την ποιητική ιδιοσυγκρασία του Άγρα που προχωρά από το μικρότερο δομικό συστατικό στη σύνθεση του αμέσως μεγαλύτερου κ.λπ.

Ένα πολύ ενδιαφέρον κείμενο του 1916, που βρέθηκε στο αρχείο του με τίτλο “Πώς εργάζομαι”, περιγράφει αναλυτικά την πνευματική του δραστηριότητα και τις φιλοδοξίες του: *“Πιθανόν ύστερα από χρόνια να γίνω ένας μέγας συγγραφέας, οπότε κάποιαν αζίαν θα έχουν αύται αι γραμμαί.”* Στο κείμενο αυτό, η περιγραφή του τρόπου εργασίας του ερμηνεύει απολύτως τη μορφή του αρχείου του: *“Είμαι νευρικός και εξάπτομαι εύκολα, εύκολα απελπίζομαι -ιδίως όταν η πύκνωσις του στίχου ή η ομοιοκαταληξία και η συνίζησις δεν είναι δυνατή,- αλλ’ επιμένω. Τας περισσοτέρας φορές εξέρχομαι νικητής, κάποτε όμως εγκαταλείπω τον αγώνα πάμπολλα φύλλα είναι φυλαγμένα, εις τα οποία υπάρχουν ημιτελείς σκέψεις, στίχοι διακεκομμένοι, ως θραύσματα παλαιών αναγλύφων. Επανέρχομαι, πότε-πότε, όταν είμαι ευδιάθετος, και τα συναρμολογώ.”* Στο ίδιο, ερμηνεύεται η χρήση ποικίλων σημειωματαρίων που βρίσκονται στο αρχείο και συγκεντρώνουν ομάδες ομοιοκατάληκτων λέξεων, λέξεις συναφούς σημασίας και δείγματα διαφορετικών ρυθμών στην ποίηση. Για τα “ριμάρια” αυτά γράφει: *“Μεγίστην προσοχήν δίδω εις την ομοιοκαταληξίαν, δια να μη κοπιάζω δε εκάστοτε, έγραψα ένα αρκετά ογκώδες βιβλιαράκι με όλας τας ομοιοκαταληξίας και αυτό ξεφυλλίζω, αντλών πολλάκις πολύτιμον συνδρομήν. Εις το στίτι μου το κατηγορήσαν ως δείγμα αδυναμίας και εκφυλισμού, αλλ’ εγώ δεν βλέπω εις αυτό ειμή μόνον σκοπόν πρακτικόν, δια του οποίου άμεσος έρχεται η βοήθεια εις τον αποκαμωμένον εγκέφαλόν μου και με σώζει από νευρικότητας και ανυπομονησίας εκτός του ότι ανοίγει νέους ορίζοντας πολλάκις εις τον στίχον μου. Η ανάγκη με παρώτρυνε να το επιχειρήσω από τον Ιούνιο του 1914 - το γονιμώτερον έτος μου- εφέτος δε το ετελειοποίησα και το τελειοποιώ και το πλουτίζω συνεχώς.”* Για τη σημασία και επεξεργασία του ρυθμού στην ποίηση του αναφέρει: *“Ό,τι εις το πεζόν το ύφος, εις το ποίημα ο ρυθμός. [...] Άγομαι εις την ιδέαν να συντάξω κανένα άλλο βιβλιαράκι, εις το οποίον να γράφω στιχοπλοκίας και ρυθμούς.”*

Το υλικό αυτό επιβεβαιώνει και συμπληρώνει υποθέσεις και απόψεις που έχουν διατυπωθεί για την ποιητική του Άγρα, οι οποίες επισημαίνουν τη λειτουργία και τη δυναμική της λέξης, των συνδυασμών λέξεων και ρυθμών.⁴

Η εικόνα που μας δίνει μέχρι εδώ το αρχείο θα μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το ποίημα είναι αποτέλεσμα ιδιοφυούς “επικόλλησης” δομικών συστατικών. Τα σχεδιάσματα όμως ολόκληρων ποιημάτων, που σώζονται επίσης στο αρχείο, είτε μεμονωμένα, είτε σε ενότητες παράλληλες -κατά κάποιο τρόπο- με τη δημοσιευμένη συλλογή, αποκαλύπτουν ότι η πορεία της δημιουργίας ήταν προσπάθεια έκφρασης μιας συγκεκριμένης εικόνας, της οποίας συγκεντρώνονταν τα επιμέρους στοιχεία, αλλά πολλές φορές μπορούσαν να δομηθούν με τόσο διαφορετικό τρόπο ώστε να συνιστούν μια εντελώς άλλη εκδοχή, ένα άλλο ποίημα.

Πολλά από τα σχεδιάσματα δεν ταυτίστηκαν ή συνδέθηκαν με δημοσιεύματα ποιήματα του Άγρα.⁵ Ενώ, χωρίς να είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικά, είναι τουλάχιστον συγκινητικά, τα σχεδιάσματα του μυθιστορηματός του “Οι Σταυρωμένοι”, που, σχεδόν ολοκληρωμένο, κάηκε σαν προσάναμμα στην διάρκεια της Κατοχής.

Για την προσέγγιση του έργου και της προσωπικότητας του Άγρα, πολύτιμοι είναι οι στοχασμοί του είτε φιλοσοφικοί, μεταφυσικοί, ηθικοί, είτε ο προβληματισμός σχετικά με τον εαυτό του, τις επιλογές του, τις σχέσεις του. Ο διαχωρισμός τους σε γενικούς και προσωπικούς, στηρίζεται απλώς στην μετατόπιση του κέντρου βάρους, αποβλέπει στη διευκόλυνση του ερευνητή, και είναι αναγκαστικά επισφαλής. Ο καθορισμός του περιεχομένου των σημειωματαρίων του (υποφάκελοι 10.3. και 11.4.) συνοδεύεται από ανάλογες επιφυλάξεις καθώς και από την προειδοποίηση ότι τα περισσότερα από αυτά περιέχουν σημειώσεις που αφορούν όλες τις ενότητες του αρχείου. Για την ενότητα των στοχασμών χαρακτηριστικά είναι όσα λέει ο Κώστας Στεργιόπουλος σχολιάζοντας ανάλογο υλικό: *“Προπάντων όμως, υπάρχουν οι σημειώσεις του στα ιδιαίτερα του σημειωματάρια. Όλα τους είναι σημαντικότερα και, πέρα για πέρα, αποκαλυπτικά. Ποιος ήταν αυτός που τον ονόμασε “το φοβισμένο παιδί”, και ποιοι είναι εκείνοι που είπαν, πως τούλειψε η πνοή και η ένταση. Ας σκύψουμε εδώ, να δούμε τί φοβερό πάθος τον έτρωγε, και τι “υψηλή” καμίνευση ψυχικών και πνευματικών συγκρούσεων γινότανε μέσα του. Μα και πόση συνείδηση, και πόσο υπεύθυνη στάση απέναντι στα ζητήματα της ζωής και της τέχνης κρυβόταν πίσω απ’ όλα αυτά.”*⁶

Αυτό που απορρέει από το αρχείο σε σχέση με το δημιουργό του είναι η χρηστική και η εν γένει σημασία που πρέπει να είχε για κείνον. Εκτός από σχετικές μνείες του Άγρα για τη φύλαξη χειρογράφων του, είναι χαρακτηριστικό ότι στο τεράστιο πλήθος σημειώσεων, τίποτα δεν είναι χωρίς σημασία. Η παραμικρή ξεθωριασμένη πρόταση σε ελάχιστα εκατοστά χαρτιού, μπορεί να είναι ενδιαφέρουσα έως και αποκαλυπτική. Τα χιλιάδες κομμάτια χαρτιού, μοιάζουν σαν κομμάτια από το παζλ, που διαρκώς συνθέτετε και ανασυνθέτετε ο ποιητής, με τη σκέψη και την ποίησή του (χαρακτηριστική η ένδειξη “αναχώνευσis της ποιητικής γλώσσας” σε κάποιο από τα σημειωματάρια του)· μοιάζουν διαρκώς έτοιμα να χρησιμοποιηθούν κάπου, ανακαλώντας μια σκέψη, μια λέξη, μια ομοιοκαταληξία. Η υπόστασή τους δεν είναι ποτέ ολοκληρωμένη και αυτοτελής: τα πάντα εν δυνάμει και σε εκκρεμότητα. Αυτό ίσως φαίνεται σαν το πιο αρνητικό χαρακτηριστικό του αρχείου. Ωστόσο, η εικόνα του αρχείου, του αποθαρρυντικού πλήθους από μικρά κομμάτια ευτελούς χαρτιού που η φθορά του χρόνου και οι συνθήκες διατήρησης το κατέστησαν ακόμα θλιβερότερο, και που όμως κρύβει και ανταμοίβει με έναν εκπληκτικό πλούτο τον υπομονετικό αναγνώστη, μήπως αυτή είναι η εικόνα του ανθρώπου και του ποιητή; Και μήπως ακριβώς αυτή η ιδιότητα του ανολοκλήρωτου επιτρέπει και απαιτεί πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή του ερευνητή, μήπως η άλλη όψη αυτής της αδυναμίας είναι μια γοητευτική δυναμική, και η οριστική αναβολή της μοίρας να εκπληρώσει την υπόσχεσή της στον ποιητή, αφήνει την υπόσχεση αυτή δια παντός ανοιχτή στα χέρια του αναγνώστη;

Τμήμα του αρχείου του Άγρα, βρίσκεται σύμφωνα με επιθυμία του ίδιου, στην κατοχή του καθηγητή Κώστα Στεργιόπουλου, ο οποίος επιμελήθηκε την έκδοση της τελευταίας ποιητικής συλλογής του, μετά το θάνατό του.

Σύμφωνα με τη δική του μαρτυρία, ο αδελφός του Άγρα, Χρίστος Ιωάννου δεν έδειξε κανένα ενδιαφέρον για τα κατάλοιπά του, αντίθετα πούλησε τη βιβλιοθήκη του και μάλιστα με καθόλου ενδεδειγμένο τρόπο. Δεν μπορούμε επομένως να ανασυνθέσουμε το ιστορικό διατήρησης του

αρχείου, πριν την κατάληξή του στα σκουπίδια. Η πιο απλή υπόθεση που μπορεί να γίνει είναι ότι η -όποια- φύλαξή του συνδέθηκε με κάποιο συγγενικό ή γνώριμο πρόσωπο που εξέλιπε ή με κάποιο χώρο κτηρίου που άδειασε.

Στο Ε.Λ.Ι.Α., υπάρχουν επιστολές του Άγρα σε πολλά αρχεία λογοτεχνών και λογίων (Θράσου Καστανάκη, Τίμου Μαλάνου, Γλαύκου Αλιθέρση κ.ά.).

Έργα του Άγρα

Jean Moreas (Ι.Παπαδιαμαντόπουλος), *Οι Στροφές*. Μεταφραστής Τέλλος Άγρας. Αθήνα, εκδ. οίκος Ελευθερουδάκη, 1921.

Οι Νέοι. Εκλογή από το έργο των Νέων Ελλήνων Ποιητών 1910-1920. Επιμέλεια Τέλλου Άγρα. Αθήνα, εκδ. οίκος Ελευθερουδάκη, 1922.

Jean Moreas (Ι.Παπαδιαμαντόπουλος), *Εκλογή από το ποιητικό του έργο*. Μεταφραστής Τέλλος Άγρας, Αθήνα, εκδ. οίκος Ζηκάκη, 1926.

Τα Βουκολικά και τα Εγκώμια. Αθήνα, εκδ.οίκος Π. Δημητράκου, [1934].

Καθημερινές. Αθήνα, εκδ. οίκος Π. Δημητράκου, [1939].

Τριαντάφυλλα μιανής ημέρας. Αθήνα, εκδ. οίκος Φέξη, 1965.

Κριτικά. Πρώτος τόμος. Καβάφης-Παλαμάς. Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1980.

Κριτικά. Δεύτερος τόμος. Ποιητικά πρόσωπα και κείμενα. Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1981.

Κριτικά. Τρίτος τόμος. Μορφές και κείμενα της πεζογραφίας. Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1984.

Κριτικά. Τέταρτος τόμος. Γενικά και ειδικά θέματα. Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1995.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

Φάκελος 1	ΠΑΙΔΙΚΗ- ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ <i>Λογοτεχνικά κείμενα</i> 1.1.Παιδικά διηγήματα, 1908 1.2.Ποήματα, 1910-1918 1.3.Πεζά, 1914-1916 1.4.Θεατρικά <i>Παιδικά περιοδικά</i> 1.5.Περιοδικό <i>Ανεμώνη</i> 1.6. <i>Διάπλασις των Παίδων</i> <i>Άλλες δραστηριότητες</i> 1.7.Σχολική περίοδος 1.8.Περίοδος σπουδών
Φάκελος 2	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (I): ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ 2.1.Σημειωματάρια (λέξεις, ομοιοκαταληξίες, ρυθμός) 2.2.Λέξεις-φράσεις 2.3.[Ποιητική]
Φάκελος 3	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (II): ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ 3.1.Σχεδιάσματα φράσεων, στίχων, στροφών 3.2.Ενότητες για ποιητική επεξεργασία
Φάκελος 4	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (III): ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ, ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΕΡΓΩΝ 4.1.Σχεδιάσματα ποιημάτων που ταυτίζονται ή συνδέονται με δημοσιευμένα σε συλλογές 4.2.Σχεδιάσματα ποιημάτων αταύτιστα 4.3.Σχεδιάσματα πεζών
Φάκελος 5	ΚΡΙΤΙΚΗ (I) ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ, ΚΡΙΤΙΚΗ-ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ <i>Αισθητική-Ποιητική. Γενικές σημειώσεις</i> 5.1.Αισθητική-Ποιητική. Γενικές σημειώσεις 5.2.Αισθητική-Ποιητική. Σχέδια διαλέξεων <i>Κριτική-γενικά θέματα</i> 5.3.Άρθρα για τη Μ.Ε.Ε. 5.4.Ποικίλα άρθρα <i>Γενικά θέματα νεοελληνικής λογοτεχνίας</i> 5.5.Δημοτικό τραγούδι 5.6.Άλλα θέματα

Φάκελος 6	ΚΡΙΤΙΚΗ (II) ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ 6.1.Σημειώσεις κριτικών για νεοέλληνες λογοτέχνες 6.2.Συσχετισμοί προσώπων, λογοτεχνών
Φάκελος 7	ΚΡΙΤΙΚΗ (III) ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ: ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ-ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ 7.1.Σύνθεση της ανθολογίας <i>Οι Νέοι</i> 7.2.Σύνθεση λημμάτων για τη <i>Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία</i> του Πυρσού
Φάκελος 8	ΚΡΙΤΙΚΗ (IV) ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ 8.1.Ευρωπαϊκή λογοτεχνία 8.2.Σχόλια και κριτικά σημειώματα για ευρωπαίους λογοτέχνες και λογίους 8.3.Εικαστικές τέχνες 8.4.Ποικίλα σχετικά με την κριτική.
Φάκελος 9	ΓΛΩΣΣΑ-ΜΕΤΡΙΚΗ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ 9.1.Γλώσσα 9.2.Μετρική 9.3.Βιβλιοθηκονομία, βιβλιολογία, βιβλιογραφία
Φάκελος 10	ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ (I) 10.1.Στοχασμοί 10.2.Στοχασμοί-δοκίμια-άρθρα, σε θεματικές ενότητες 10.2.Σημειωματάρια
Φάκελος 11	ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ (II) <i>Προσωπικές-αυτοβιογραφικές-ημερολογιακές σημειώσεις</i> 11.1.Προσωπικές σκέψεις 11.2.Αυτοβιογραφικές σημειώσεις 11.3.Προθέσεις-σχέδια 11.4.Ιδιωτική ζωή
Φάκελος 12	ΕΝΤΥΠΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΑ
Φάκελος 13	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ 13.1.Πιστοποιητικά 13.2.Υπηρεσιακά 13.3.Δραστηριότητες 13.4.Ιατρικά

Φάκελος 14	ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ 14.1.Προσωπική αλληλογραφία (1914-[1944]) 14.2.Οικογενειακή αλληλογραφία (1913-1940)
Φάκελος 15	ΠΟΙΚΙΛΑ 15.1.Σημειώσεις μαθημάτων κ.ά. 15.2.Χειρόγραφα τρίτων
Φάκελος 16	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (1895-1941) 16.1.Πτυχία, διπλώματα (1895-1936) 16.2.Υπηρεσιακά (1896-1936) 16.3.Ομιλίες-πανηγυρικοί (1910-1918) 16.4.Σημειώσεις μαθημάτων κ.ά. 16.5.Αλληλογραφία (1888-1941) 16.6.Προσωπικές σημειώσεις-ποικίλα (1896, 1939)

Βιβλία από την βιβλιοθήκη του Τέλλου Άγρα

Συντομογραφίες ευρετηρίου

φ. = φύλλο και φύλλα

σ. και σσ. = σελίδα και σελίδες

κ.χ. = κομμάτι(α) χαρτιού*

δίφ. = δίφυλλο και δίφυλλα

χ.χ. = χωρίς χρονολογία

Μ.Ε.Ε. = Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία

* Η ένδειξη αυτή, η οποία κυριαρχεί στο ευρετήριο, υιοθετήθηκε αναγκαστικά και αυθαίρετα, λόγω της φύσης του αρχείου, για να δηλωθούν τα μικρά κομμάτια χαρτιού των οποίων οι διαστάσεις ξεκινούν περίπου από 2x5 cm.

Ακόμη και η ένδειξη φ. αφορά μεγέθη κοντινότερα στο μισό του Α4, εκτός από τα υπηρεσιακά έγγραφα. Το χαρακτηριστικό αυτό πρέπει να οφείλεται και στην οικονομική κατάσταση του Άγρα (υπάρχουν αναφορές στο κόστος αγοράς χαρτιού, από την παιδική του ηλικία), αλλά και στην ιδιοσυγκρασία του ποιητή.

Φάκελος 1. ΠΑΙΔΙΚΗ-ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ (1908-1921)

Λογοτεχνικά κείμενα

1.1. Παιδικά διηγήματα, 1908

1. Διήγημα με τίτλο “Εξοχή”, Λαύριο, Νοέμβριος 1908. Αυτοσχέδιο τετράδιο, με μεταγενέστερη προσθήκη τριών εξωτερικών διφύλλων όπου ο Άγρας παρουσιάζει την ιστορία της συγγραφής του χειρογράφου το 1908, και της επανεύρεσής του τον Ιούνιο του 1914, 23 φύλλα (13 δίφυλλα). Παραθέτει επίσης, κατάλογο κειμένων της περιόδου 1907-1908 που δεν σώθηκαν.

2. Διήγημα με τίτλο “Τα τέσσερα περιστεράκια”, Λαύριο, Δεκέμβριος 1908. Αυτοσχέδιο τετράδιο με μεταγενέστερη προσθήκη τριών εξωτερικών διφύλλων με αντίστοιχες πληροφορίες όπως στο προηγούμενο (Οκτώβριος 1914), 31 φύλλα (15 δίφυλλα και 1 φ.).

1.2. Ποιήματα, 1910-1918

- Σχεδιάσματα ποιημάτων, 1910-1918

1. Τετράδιο που περιλαμβάνει σχεδιάσματα ποιημάτων και μικρών πεζών, 1910-1912, 6 φ. και εξωτερικό δίφυλλο με ένδειξη “Ποιήματα...εν κατασκευή! 1914”.

2. “Αρχή Χειμώνας”. Ποίημα, 1 φ.

3. Εκτενές ποιητικό σχέδιο, 3 φ. μικρού σχήματος.

4. Τετράδιο ποιημάτων, σχεδιασμάτων, στοχασμών και σημειώσεων με ένδειξη “Παλαιότατα στιχουργήματα”. Περιλαμβάνονται δύο δίφυλλα με ενδείξεις “En prose” (24 φ. διαφόρων μεγεθών) και “Το φθινοπωρινό ειδύλλιο”, (75 φ. διαφόρων μεγεθών).

Δεν φαίνεται να υπάρχει συγκεκριμένη σύνδεση των κειμένων μεταξύ τους (εκτός από κάποια που συνδέονται με άλλες μεγαλύτερες ενότητες π.χ. “Πλειάδες”, “Καθαρά και Ξάστερα” κ.ά.) ή με τον τίτλο της ενότητας. Το κριτήριο της συγκέντρωσής τους ήταν μάλλον η εποχή της συγγραφής, όπως δείχνει η ένδειξη του τετραδίου.

5. Σχεδιάσματα μεταφράσεων/διασκευών ποιημάτων-μύθων.

“Πέρα σ’τον ωκεανό”, 2 δίφ. και 2 φ.

“Ινδική κοσμολογία”, 1 δίφ.

“Το τραγούδι των ναυτών (Vagner)”, 1 φ.

- Ποιήματα, 1914-1918

1. “Amor Primus”, 1914-1915.

Μικρό τετράδιο ποιημάτων, 23 φ. Περιλαμβάνονται επίσης: εισαγωγή (και προσθήκη στην εισαγωγή, στο τέλος του τετραδίου) όπου εκτίθενται οι προθέσεις του Άγρα και οι προσπάθειές του για τη δημοσίευση των ποιημάτων, κατάλογος περιεχομένων, κατάλογος των ποιημάτων με τη χρονική σειρά σύνθεσής τους και κατάλογος των ποιημάτων που δημοσιεύθηκαν στα περιοδικά *Ελλάς*, *Εικονογραφημένος Παρνασσός* και *Εθνικόν Εγερτήριον* (1915-1916).

2. “Τσακμακόπετρες”, πρώτη γραφή.

Σημειωματάριο με είκοσι ένα ερωτικά ποιήματα αφιερωμένα στην Ιφιγένεια. [Το σημειωματάριο έχει αρχικά χρησιμοποιηθεί από άλλον - πιθανόν από τη μητέρα του.]

3. “Τσακμακόπετρες”, δεύτερη γραφή, Ιούνιος 1917.

Μικρό τετράδιο με οριστική γραφή της συλλογής και διαφορετική διάταξη των ποιημάτων (25.5.-17.7.1917).

4. “Άδυτα”. Ενότητα οκτάστιχων ερωτικών ποιημάτων. 11 λυτά φύλλα (Αύγουστος-Οκτώβριος 1917). Ποιήματα αυτής της ενότητας έχουν αποσπασθεί και ενταχθεί στην επόμενη.

5. “Καθαρά και ξάστερα”. Ενότητα οκτάστιχων ερωτικών ποιημάτων. 14 λυτά φύλλα μικρού σχήματος (Οκτώβριος 1917-Μάρτιος 1918).

1.3. Πεζά, 1914-1917

1. Τετράδιο αφηγημάτων και στοχασμών, 17 φύλλα. Δέκα κείμενα, το πρώτο ακέφαλο, από τα οποία κάποια δημοσιεύθηκαν στη *Διάπλαση των Παιδων*, 1916-1917. Στο τέλος του τετραδίου εκτενές και ιδιαίτερα ενδιαφέρον κείμενο με τίτλο “Αυτοπροσωπογραφία. Πώς εργάζομαι, 1916”.

2. Πεζά κείμενα με γενικό τίτλο “Κοράλια και μαργαριτάρια 1916-1917”. Περιλαμβάνει επίσης κείμενα των ετών 1908, 1911, 1913. Μικρό αυτοσχέδιο τετράδιο, εικονογραφημένο από τον ίδιο (σχέδια με μολύβι). Συνολικά

τέσσερα κείμενα: “Ο βυθός της ζωής (2 σελ.), “Παραστρατημένη πεταλούδα” (17 σελ.), “Η Καμπάνα” (13 σελ.), “Νυν απολύοις” (10 σελ.).

3. Σχεδιάγραμμα αφηγήματος, κεφ. 22-τέλος, χ.χ. (4 σελ.).

1.4. Θεατρικά

1. “Καλοκαίρι στην Αθήνα”, χ.χ. (πριν το 1914).

Φύλλα μικρού σχήματος δεμένα σε ενότητες, 179 φύλλα. Σελ. αριθμημένες 1-4 και 109-511. Στις σελίδες 493-508 περίληψη του έργου, ίσως μεταγενέστερη.

2α-β. Έμμετρο θεατρικό έργο με τίτλο “Le jour de la gloire est arrive”.

Δύο μορφές: 14 λυτά φύλλα, 29-31.6.1914 και αυτοσχέδιο τετράδιο, Αύγουστος 1914, 20 φύλλα.

Παιδικά περιοδικά

1.5. Περιοδικό *Ανεμώνη*

Χειρόγραφο παιδικό περιοδικό με τίτλο *Ανεμώνη* 1911-1912, τεύχη 1-33 (λείπει το τχ.2). [Στον υποφάκελο 4.3. υπάρχει επίσης, φύλλο παιδικής εφημερίδας *Το Αγωνικό* (1912) και στον επίλογο των διηγημάτων του 1.1. μαρτυρούνται και άλλα αυτοσχέδια περιοδικά και εφημερίδες.]

1.6. *Διάπλασις των Παίδων*

1. “Πνευματικά ασκήσεις”, 1914, 1916.

Αυτοσχέδιο τετράδιο με 380 ασκήσεις [του τύπου της *Διάπλασης*] με ακροστιχίδες, μαγικές εικόνες κ.λπ. (οι αρ. 1-332 του 1914, οι υπόλοιποι του 1916).

2. Έμμετρη αλληλογραφία με τον Φάωνα, 1914.

Αυτοσχέδιο τετράδιο που περιλαμβάνει δώδεκα έμμετρες επιστολές προς φίλο του και συνδρομητή της *Διάπλασης* με το ψευδώνυμο Φάων, “κωμική φάρσα εις πράξιν” με τίτλο “Η γλώσσα μας” και ενδιαφέρουσες επεξηγηματικές σημειώσεις για το γλωσσικό ζήτημα και τη λειτουργία της *Διάπλασης*.

3. Επιστολές προς Ξενόπουλο, Νιρβάνα, *Διάπλαση*, αναγνώστες *Διάπλασης*.

Προς Ξενόπουλο (16.10.1912, 2 φ.), προς Νιρβάνα και Ξενόπουλο (χ.χ., 27 σελ. τετραδίου), προς Νιρβάνα (χ.χ., 1 φ.) και ακέφαλη (χ.χ., 1 φ.) όπου

διαμαρτύρεται για καθηγητή του στο σχολείο και για το σύστημα των εξετάσεων.

Προς *Διάπλαση* (Τέσσερις επιστολές: 11.11.1913 1 δίφ., χ.χ. 1 δίφ., χ.χ. 1 φ. κολοβή, χ.χ. 1 δίφ. μικρού σχήματος) αναφέρεται στο γλωσσικό ζήτημα και διαφωνεί σχετικά με την τύχη των κειμένων που στέλνει για δημοσίευση.

Προς αναγνώστες *Διάπλασης*: προς Λευκό Χρυσάνθεμο (χ.χ. 1 φ. στο verso σχεδιάσμα Γ.Ιωάννου), προς Κερκυραϊκή Αύρα (χ.χ. 3 φ., χ.χ. 2 δίφυλλα, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα), προς Α.Λοΐζου (χ.χ., 1 φ.), προς άγνωστο (χ.χ., 1 φ., διακωμωδεί το γλωσσικό).

Σχεδιάσματα επιστολών του Γ.Ιωάννου σχετικές με την *Διάπλαση*: προς Νιρβάνα (Λαύριο, 20.5.10, 1 φ., αναφέρεται στο γλωσσικό), προς Άγρα (χ.χ., 1 φ., τον καθοδηγεί για τη σύνταξη επιστολής προς το περιοδικό όπου θα περιλαμβάνεται αναφορά στην προηγούμενη επιστολή του Γ. Ιωάννου), προς *Διάπλαση* (χ.χ., 2 φ., διένεξη Άγρα - περιοδικού), σημείωμα (σχετικό με διαφωνία Άγρα με άλλον συνδρομητή και με δημοσίευση διηγήματός του), σημείωμα (σχετικό με τη δημοσίευση διηγήματός του).

4. Σχεδιάσματα

Κείμενο ανάλογο με την δεύτερη επιστολή προς Κερκυραϊκή Αύρα όπου περιγράφει την πνευματική κόπωση και απογοήτευση της περιόδου αυτής, χ.χ., 1 δίφ.

Σημειώσεις για το γλωσσικό ζήτημα, 1 δίφ.

Άλλες δραστηριότητες

1.7. Σχολική περίοδος

1. “Συνθέσεις ιδεών”.

Αυτοσχέδιο τετράδιο που περιλαμβάνει είκοσι τρία κείμενα με ποικίλα θέματα (πιθανόν με βάση τα σχολικά νεοελληνικά αναγνώσματα), διορθωμένα και βαθμολογημένα από τον Γεώργιο Ιωάννου, 16 φ., [Οκτώβριος] 1910 - [Ιούνιος] 1911.

2. Σχεδιάσμα νεκρολογίας συμμαθητή του, 2 φ. Ατελείωτο.

3. “Απανθίσματα λαϊκών διστίχων”, Λαύριο, 1913-1914.

Καταγραφή λαϊκών διστίχων, 3 φ. και εξωτερικό δίφυλλο με την παραπάνω ένδειξη.

1.8. Περίοδος σπουδών

1. Φοιτητική Συντροφιά

“Υπόμνημα του συλλόγου “Φοιτητική Συντροφιά” προς την Γ’ Εθνοσυνέλευσιν των Ελλήνων”, 2 φ.

“Φοιτητική συντροφιά. Κάλβου, ο Ωκεανός. Ομιλία Τέλλου Άγρα. Κυριακή, 21 Μαρτίου 1921”. Σημειώσεις για τον Κάλβο και την ωδή “Ωκεανός” (8 φύλλα διαφ. μεγεθών) περιλαμβάνονται σε δίφυλλο με τον παραπάνω τίτλο. Στο ίδιο δίφυλλο περιλαμβάνονται σημειώσεις του Γ. Ιωάννου με τίτλο: “Νεοελληνικά. Μεθοδολογική ενότης Ωκεανός του Κάλβου”, 4 φύλλα.

2. Στοχασμοί

Ενότητα κειμένων με ένδειξη “Pensees” που περιλαμβάνεται σε σκληρό δίφυλλο από το δέσιμο του φοιτητικού βιβλιαρίου αποδείξεων του Πανεπιστημίου, 23 φ.

Φάκελος 2. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (I)

Προεργασία

2.1. Σημειωματάρια

- Συνώνυμα και ομάδες λέξεων κατά τη σημασία

1. Σημειωματάριο με ομάδες λέξεων κοινής-συγγενούς σημασίας, αριθμημένες σσ.1-58
2. Σημειωματάριο με ομάδες λέξεων που αφορούν το ίδιο θέμα (π.χ. πόλεμος, λουλούδια, έντομα, καρποί κ.λπ.).
3. Σημειωματάριο με ομάδες λέξεων συγκεντρωμένων με τους δύο παραπάνω τρόπους και ένδειξη: “Αναχώνευσis της ποιητικής γλώσσας”, αριθμημένες σελ. 1-115, τρία λυτά φύλλα και τρεις σελίδες εκτός αρίθμησης.

- Ριμάρια

4-5. Δύο σημειωματάρια με ομάδες λέξεων που ομοιοκαταληκτούν, 47 και 38 σελ. αντίστοιχα. Στα τελευταία τέσσερα φύλλα του δεύτερου σημειώσεις με ένδειξη “Lieux communs”.

[Για τη χρήση των ριμαρίων βλ. και “Αυτοπροσωπογραφία” (υποφάκελος 1.2.)]

- “Ρυθμός”

6. Σημειωματάριο και 10 λυτά φύλλα μικρού σχήματος, όπου καταγράφονται στροφές διαφόρων ποιητικών ρυθμών.

- “Lieux Communs”

7. Σημειωματάριο, 21 φύλλα. Αναζήτηση κοινών τόπων μεταξύ ελληνικής και γαλλικής γλώσσας. Περιλαμβάνεται κατάλογος των σημειωματαρίων αυτού του είδους, κάποια από τα οποία δεν σώθηκαν.

2.2. Λέξεις-φράσεις

1. Συναγωγή λέξεων σε λυτά φύλλα μικρού σχήματος (69 κ.χ.). Λέξεις που σημειώνει για να εντάξει στα σημειωματάρια κατά τη σημασία.
2. Λέξεις κατά την κατάληξη, προφανώς για να ενταχθούν στα ριμάρια. Σημειώνεται η λέξη με μικρά γράμματα και η κατάληξη με κεφαλαία (16 κ.χ.).
3. Μετάφραση γαλλικών κυρίως λέξεων, πιθανώς για να ενταχθούν στο “*Lieux communs*”, 39 κ.χ. και ένα δίφυλλο με ένδειξη “Λεξικογραφικά. Λέξεις και μεταφράσεις” το οποίο περιείχε κάποια από τα σημειωματάρια.
4. Ομάδες λέξεων με -χαλαρή σε κάποιες περιπτώσεις- νοηματική συνάφεια ή σύνθετες με κοινό συνθετικό, 88 κ.χ. και 1 φύλλο από άλλο χέρι.
5. “*Locutions proverbiales grecques et adverbiales et periphrases*”
Τετράδιο-ευρετήριο όπου καταχωρούνται αλφαβητικά φράσεις παροιμιώδεις, καθιερωμένες και ιδιωματικές, 56 φύλλα και 48 λυτά φύλλα και ένα σημειωματάριο με ένδειξη αρ.27.
6. Συντακτικές και γραμματικές παρατηρήσεις
Ενδιαφέρουσες συντακτικές (και τελικά υφολογικές) παρατηρήσεις με παραδείγματα από τη λογοτεχνία, το δημοτικό τραγούδι και την καθημερινή ζωή, 35 κ.χ. και φ.

2.3. [Ποιητική]

1. Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα αυτοσχόλια για την κριτική, ποιητική και πεζογραφική παραγωγή του. Σημειώσεις “ποιητικής” που προσπαθούσε να εφαρμόσει. Συγκεκριμένα ποιητικά αποτελέσματα που επιδίωκε, 40 κ.χ. και φ.
2. “*Alchimie poetique: I. Rimario II. Ρυθμοί III. Dictionario*”
Κανόνες και διαγράμματα για τη σύνταξη των σημειωματαρίων, 4 φ.
3. Τίτλοι κειμένων (ποιημάτων, στοχασμών, κριτικών) που σχεδίαζε κατά καιρούς, τίτλοι περιοδικών που σκόπευε να εκδώσει, ψευδώνυμα που χρησιμοποίησε, 6 κ.χ.

Φάκελος 3. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (II)

Σχεδιάσματα

3.1. Σχεδιάσματα φράσεων, στίχων, στροφών

- Ποητικές φράσεις (κυρίως ουσιαστικό και προσδιορισμός), 78 κ.χ.
- Σχεδιάσματα στίχων ή μέρους τους, 165 κ.χ.
- Σχεδιάσματα στροφών-συλλήψεων-εικόνων, 178 κ.χ.

[Μεταξύ των τριών ομάδων υπάρχει αλληλοεπικάλυψη.]

3.2. Ενότητες για ποιητική επεξεργασία

- Ενότητες που περιλαμβάνονται σε δίφυλλα από χαρτόνι με σχετική ένδειξη:
 - “Θάλασσα 1. Κύμα”, 4 κ.χ.
 - “Θάλασσα 2. Φωνογράφος απ’ τη θάλασσα”, 12 κ.χ.
 - “Εσπερινός στη θάλασσα 3”, 2 κ.χ.
 - “Με το πλοίο 4”, 12 κ.χ.
 - “Ψέμματα λες καθρέφτη”, 26 κ.χ.
 - “Δώδεκα χρονώ”, 21 κ.χ.
 - “Νεκρώσιμη ακολουθία”, 13 κ.χ.
 - “Ψυχοσάββατο”, 36 κ.χ.
 - “Σύμμεικτα (Μονοπάτια) Β1”, 10 κ.χ.
 - “Πρωτοβρόχι αυγουστιάτικο Δ1”, 10 κ.χ. (4 φ.)
 - “Φθινόπωρο Δ2”, 16 κ.χ. Στο ίδιο περιλαμβάνεται άλλο δίφυλλο με ένδειξη “Πένθος”, 22 κ.χ.

“Μελετά η παραστιά Δ3”, 32 κ.χ.
“Μια ψυχή Δ4”, 30 κ.χ.
“Agnes”, 20 κ.χ.
“Φώτα”, 23 κ.χ.
“Απάνω στο χορό”, 10 κ.χ.
“Χίμαιρες ή φυλακή”, 2 κ.χ.
“Λουλούδια”, 15 κ.χ. και σημείωμα του Πέτρου Χάρη
“Δάκρυα”, 7 κ.χ.
“Μεταφυσική”, 22 κ.χ.
“Ρουχαλάκια γλυκά”, 11 κ.χ.
“Υπό κατασκευήν”, 3 κ.χ.
“Δυο τα δαχτυλίδια”, 12 κ.χ.

Φάκελος 4. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (III)

Χειρόγραφα σχεδιασμάτων και ποιημάτων

4.1. Σχεδιάσματα ποιημάτων που ταυτίζονται ή συνδέονται με δημοσιευμένα σε συλλογές

- Βουκολικά

[Τα ποιήματα αυτά δεν ταυτίζονται με δημοσιευμένα στην ομώνυμη συλλογή. Ίσως ήταν μέρος εργασίας που δεν περιλήφθηκε στην έκδοση.]

Δίφυλλο από χαρτόνι με ένδειξη “Βουκολικά” που περιλαμβάνει:

[Τίτλοι], κατάλογος τίτλων ποιημάτων, 1 κ.χ.

“Ειδύλλιο”, 3 κ.χ.

} συνδεδεμένα από τον Άγρα

“Γαμήλιο”, 3 κ.χ.

“Ο πληγωμένος Σάτυρος”, 1 κ.χ.

“Η φωτιά”, 2 κ.χ.

“Παραμύθι”, 1 κ.χ.

“Η απαρνημένη. Μιλεί μια βοσκοπούλα”, 2 κ.χ.

“Φθινόπωρο”, 5 κ.χ.

“Προσευχή στις βουκολικές μούσες”, 1 κ.χ.

} συνδεδεμένα

“Δέησις”, 2 κ.χ.

“Ειδύλλιο. Πλειάδες”, 1 κ.χ.

“Egloga”, 1 φ.

“Egloga IV”, 1 φ.

“Καθημερινές”, 1 φ.

“Ερωτικό”, 1 κ.χ.

Ατιτλο “Μέσα στ’ άγρια χόρτα τα βρεγμένα...”, 2 κ.χ.

Άτιτλο “Και μια χαρά που γρήγορα ... μ’ απομένει...”, 1 φ.

Άτιτλο “Ω κυπαρίσσια ασάλευτα, σας βλέπω σμιλεμένα...”, 1 κ.χ.

Άτιτλα σχεδιάσματα, 3 κ.χ.

Εγκώμια. Δίφυλλο με ένδειξη “Τα εγκώμια κ.λπ.” που περιλαμβάνεται στην παραπάνω ενότητα, 6 κ.χ.

- “Textes et plans”

Τετράδιο και λυτά φύλλα σχεδιασμάτων που συνδέονται με τις ενότητες “Παραφωνίες”, “Σπουδές”, “Βουκολικά”, της συλλογής *Τα Βουκολικά και τα εγκώμια*, ενώ αναγνωρίζουμε την παρουσία κάποιων θεμάτων της επόμενης συλλογής *Καθημερινές*.

Η σχέση μεταξύ των δημοσιευμένων ποιημάτων και των σχεδιασμάτων είναι στις περισσότερες περιπτώσεις τόσο περιορισμένη ή αμυδρή που δεν μπορούν να συνδεθούν με ασφάλεια.

Το τετράδιο αυτό είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον και ενδεικτικό της ποιητικής επεξεργασίας και της έμπνευσης του Άγρα. 58 φύλλα (τετραδίου) κάποια από τα οποία λυτά.

- Μεταφράσεις ειδυλλίων
“Αμαρυλλίς”, 2 φ.

“Νομείς”, 2 φ.

“Εργατίνας ή θερισταί, 2 φ.

“Αϊτης”, 1 φ.

“Κυνίσκας έρωσ”, 1 φ.

“Θύρσις ή ωδή”, 6 φ.

“Θύρσις ή ωδή” (2ο χρο), 6 φ.

Σημειώσεις σχετικές με τη μετάφραση του Θεοκρίτου, 5 φ.

- **Καθημερινές**

Σχεδιάσματα που συνδέονται με ποιήματα της συλλογής [μια πρώτη προσπάθεια σύνδεσης σημειώνεται στις αγκύλες] :

“Το καναρίνι”, 1 φ. [“Στο κλουβί”, *Καθημερινές* σ. 14].

“Λιακάδα”, 1 φ., σε αυτοσχέδιο σημειωματάριο 3 φύλλων όπου επίσης σημειώνει σκέψεις για τον έρωτα, απευθυνόμενος (στον πληθυντικό) σε γυναικείο πρόσωπο [“Βόσκουν τ’ αρνάκια”, *Καθημερινές* σ.114].

“Το όργανο”

} 4 φύλλα [“Αθηναϊκή ρομβία”, *Καθημερινές* σ. 64].

“Το μάτι σπάραζε”

“Σπουδές”, 2 φ.

- *Καθημερινές*

Σπαράγματα καθαρών χειρογράφων (κόλλες αναφοράς, σχισμένες στα δύο ή στα τέσσερα) που στο verso χρησιμοποιήθηκαν σαν αυτοσχέδιο σημειωματάριο που περιλαμβάνει κυρίως βιογραφικό σημείωμα του Άγρα για υπηρεσιακή προαγωγή του και άλλες σημειώσεις. Τα χειρόγραφα αποκαταστάθηκαν όσο ήταν δυνατό, αλλά δεν σώζονται όλα τα κομμάτια. [Στις αγκύλες, οι σελίδες από την έκδοση της συλλογής. Όπου δε δηλώνεται κάτι άλλο, πρόκειται για ένα φύλλο χφου.]

Σκοπός χαμένος [σ.12]

Εκεί που πέρασα [σ.23]

Παντοτινός χωρισμός [σ.25]

Μελαγχολία [σ.38]

Αργά στο σπίτι [σ.40]

Καλωσύνη, 2 φ. [σ.44]

Χειμώνανθος [σ.66]

Οι αγνοημένες [σ.81]

Πρώτα γράμματα

Ένα παιδί [σ.84]

Στοιβες ο αγέρας [σ.105]

Των ψυχών [σ.116]

Ένα τόσο απλό [σ.136]

Οι βασιλοπούλες [σ.139]

Τα χαιρετίσματα [σ.149]

Γράμμα, 2 φ. [σ.151]

Χωρισμένοι [σ.154]

- Τριαντάφυλλα μιανής ημέρας

Σχεδιάσματα ποιημάτων της συλλογής [Σε αγκύλες παρατίθενται οι τίτλοι των ποιημάτων και οι σελίδες της έκδοσης της συλλογής. Οι τίτλοι των σχεδιασμάτων παρατίθενται σε εισαγωγικά όταν δεν ταυτίζονται με αυτούς της συλλογής, ενώ όταν το ποίημα είναι άτιτλο αναγράφεται ο πρώτος στίχος.]

“Του πιταφιού”, 1 φ. [Ερραναν τον τάφον, σ.15]

“Για την <κλεμμένη> τριανταφυλλιά”, 1 φ. [Αγοραστά τριαντάφυλλα, σ.25]

“Για χελιδόνια”, 4 φ. και 1 κ.χ. [Σκοπός για φουσαρμόνικα, σ.39]

“Κι είμαστε κι οι δυο μας δυο παιδιά...”, 1 δίφ. μικρού σχ. [Ανθισμένο χινόπωρο, σ.105]

“Φθινόπωρο”, 1 φ. [Ανθισμένο χινόπωρο, σ.105]

“Έρχεσαι απ’ το δρόμο να χαρής”, 1 κ.χ. [Χάραμμα έρχεται, σ.125]

“Λιπαρό φως νυχτιάτικο, χαρά του τόπου...”, 1 φ. [Θάμμα αγαθό, σ.153]

Μπεγκόνιες, 1 φ. και 1 κ.χ. [σ.163]

“Σκοτείνιασε χειμώνιασε...”, 3 κ.χ. [Της νοτιάς το χελιδόνι, σ.177].

Μικρές αγωνίες, 2 κ.χ. [σ.180]

Κορίτσια, 2 φ.[σ.188]

“...τρέμουν οι ίσκιοι...”, 1 κ.χ. [Μενεξέδες, σ.205-μία στροφή]

“Θλίψη και μύρον έβγανες και περασμένα...”, 1 κ.χ. [Μενεξέδες, σ.205]

“Στον αέρα λες -πώς να το πω;- ”, 1 κ.χ. [Λιμάνι αγνό, σ.248]

“Κι η Αμαδρυάδα απ’ την Αθήνα...”, 1 κ.χ. [Οδός Σκουφά, σ.253]

Χλωρά κλαδιά, 4 φ. [σ.255]

Υπερέτρα, 3 φ. [σ.271]

Κάτω απ’ τα δέντρα, 3 φ. [σ.273]

“Κι είναι στου χειμώνα ακόμα τα μισά...”, 2 φ. [Του χωρισμού, σ.279]

“Κι έχεις που σου είπα ‘στο καλό’-”, 1 κ.χ. [Της θάλασσας, σ.285]

“Στου πάρκου μέσα την καροζέ”, 2 φ. [Μικροί Θεοί, σ.288]

“Γύρω ήταν χαρές κι ερχόταν η βραδυά...”, 1 φ. [Διάβασμα στη σάλα, σ.308]

Δίφυλλο με ένδειξη “Πανσέδες” που περιλαμβάνει 4 κ.χ. [σ.159].

Τέσσερα αυτοσχέδια σημειωματάρια με σχεδιάσματα που συνδέονται με τη συλλογή.

Τετράδιο που περιλαμβάνει τα ποιήματα: Πεταλούδα του Σεπτέμβρη [σ.43], Της ζωής τα ρόδα [σ.201], Της νύχτας [σ.217], καθώς και κείμενο από άλλο χέρι [της μητέρας του;] με τίτλο “Ελεημοσύνη”.

4.2. Σχεδιάσματα ποιημάτων αταύτιστα

- Με τίτλους

“Αχ, τ’ αγαπώ”, 4 κ.χ.

“Χλωρά βλέφαρα”, 2 κ.χ.

“Χαλάντρι”, 1 κ.χ.

} συνδέονται

“Πανηγύρι”, 1 φ.

“Τα κορίτσια στον κήπο”, 2 φ. μέσα σε δίφυλλο με ένδειξη “Το περιβόλι. Τα κορίτσια στον κήπο”

“Αποδημία”, 1 φ.

“Μελαγχολία”, 1 φ.

“Ειδύλλιο”, 1 φ. [Βλ. “Την Κυριακή”, *Τριαντάφυλλα*, σ.230: “και στις εκκλησιάς το δεντρολίβανο”.]

“Η κυρά Βροχή”, 1 κ.χ.

“Η κυρά Βροχή”, 1 φ. (2ο χφο)

“Χάραμμα”, 2(;) κ.χ. [αβέβαιη η σύνδεση των δύο φύλλων που βρέθηκαν διαδοχικά] [Βλ. “Το παράθυρο τ’ αγερικό”, *Τριαντάφυλλα*, σ.261].

“Χλώρη”, 2 (;) κ.χ. [ομοίως]

“Κάτω απ’ το χιόνι”, 1 φ.

“Μεσημβρινά παράθυρα”, 1 φ. [Βλ. “Της θάλασσας”, *Τριαντάφυλλα*, σ.285].

“Δειλινές ώρες”, 1 φ., στο verso “Το λείψανο” και “Φθινόπωρο”.

“Μπάτης”, 2 κ.χ.

“Σκοπός για φουσαρμόνικα”, 1 κ.χ.

“Χαμένη επίσκεψη”, 1φ., 1 κ.χ. και 3 κ.χ. όπου και το ποίημα “Ειρήνη”, [για τα τρία τελευταία κ.χ. βλ. “Τί χάρη έχει τ’ αχείλι”, *Τριαντάφυλλα*, σ.64]

“Παλιά Αθήνα”, 3 κ.χ. όπου και το “Anno MCC Medii Aevi”

“Παλιά τραγούδια”, 1 κ.χ. και 1 φ., στο 2ο “Τα τραγούδια”

“Φεγγαροφωλιά”, 1 κ.χ.

“Απανεμιά”, 3 κ.χ.

“Απανεμιά”, 1 κ.χ.
 “Παραφωνίες”, 1 κ.χ.
 “Απόβροχο”, 1 κ.χ.
 “Η ψυχή”, 1 κ.χ.
 “Το δουλικό” 1 κ.χ. [ένδειξη υπογραφής Γ.Αναγνώστου, χαρακτήρας και επεξεργασία Άγρα.]
 “Χρυσαλλίδες”
 “Fragmentum II” } 2 κ.χ.
 “Σταλακτίτες II, III, IV”
 “Με τη φωτογραφία”, 1 κ.χ.
 “Χριστούγεννα”, 1 κ.χ.
 “Αφιέρωμα”, 1 κ.χ.
 “Πόνος”, 1 κ.χ.

- Άτιτλα [Δίνονται οι πρώτοι στίχοι]

Αυτοσχέδιο σημειωματάριο 10 φύλλων που περιλαμβάνει τα: “Σφάλμα την πόρτα, να χαρής...”, “Κατά το χάνι του βουνού...”, “Στις κρυφές γωνιές οπού φουσκοδεντριάζουν...”, “Μέσα στις νυχτός τις πύκνες που μουδιάζουν...”, “Κάπου οι πασχαλιές αναστενάζουν μόσκο...”, “Οι πιπεριές πυκνά μενεξελιά...”. Στο ίδιο σημειώσεις για τον Κάλβο κ.ά.

“Μέρα μεσ’ στα πιο αγγελικά ντυμένη θαλασσιά...”, 1 φ.

“Δεν είναι ο άκρη κρεμάμενος δρυμώννας...”, 2 φ.

“Πλακώνει σύγγεφο βουνό...”, 2 φ.

“Απάνω μου τι λυπητερά...”, 1 φ.

“Ο ήλιος τις θαλερές αχτίδες του...”, 3 φ.

“Να ξοπίσω που έρχονται δυο-δυο...”, 1 φ.

} συνδέονται

“Έρχεσαι απ’το δρόμο να χαρείς...”, 1 φ. [Χάραμα έρχεται, *Τριαντάφυλλα*, σ.125]

“Μες στο ωχρότατο λυκόφως...”, 1 φ.

“Το κομμάτι αυτό το βρεγμένο ξύλο...”, 1 φ.

“Η κάμαρα φέγγει απ’ τα έπιπλα...”, 1 φ.

“Πληθαίνεις τα χείλη, τα κάνεις αμέτρητα...”, 1 φ.
“Σα μήλο κάτω απ’ τη μηλιά...”, 1 φ.
“Καμπάνα σαββατιάτικη, ταξιδεμμένη...”, 2 φ.
“Αποσπερίτικο νερό...”, 1 φ.
“Αδικοθάνατες ψυχές”, 1φ.
“Εσάς τα κορίτσια...”, 1 φ.
“Κατά το χάνι του βουνού...”, 1 φ. [εξώφυλλο βιβλίου].
“Άκρα ησυχία του δειλινού ως τη στεριά έχει δέσει...”, 1φ.
“Και τα μεγάλα τα όνειρά μας...”, 1 φ.
“Δύο αδελφούλες Νότα και Καλλιόπη...”, 1 φ. [σατιρικό]

Δύο σπαράγματα
Ένα σπάραγμα

- Μεταφράσεις

“Γρια όταν θα γενής, τη νύχτα, στο λυχνάρι...”, 2 φ. [Ρονσάρ, A Helene]
Απόσπασμα μετάφρασης από το ποίημα του Ε.Α.Πόε “Το κοράκι”.
Μεταφέρθηκε στο τμήμα Στεργιόπουλου όπου εντοπίστηκε το υπόλοιπο της μετάφρασης.

4.3. Σχεδιάσματα πεζών

- [Ηρακλής] παιδικό διήγημα.
 1. Δίφυλλο με ένδειξη “Ηρακλής-πρωτοβρόχι”.
 2. Σημειώσεις επεισοδίων - διαλόγων, 8 κ.χ.
 3. “Καλή καρδιά”, διήγημα, 6 φ.
 4. Φύλλο χφης παιδικής εφημερίδας με τίτλο “Το Λαγωνικό” (αρ.43/44, 16-25 Δεκεμβρίου 1912) όπου διήγημα με τίτλο “Η σφυρίχτρα” και ήρωα τον Ηρακλή [παιδί με αυτό το όνομα]. Στοιχεία του συναντάμε στο “Καλή καρδιά” (αρ.3).
 5. Ομάδα σχεδιασμάτων με τίτλους “Ο Φαρνέσιος Ηρακλής”, “Ηρακλής”, “Ηρακλής”, άτιτλο, 2 φ. και 2 κ.χ.
 6. Ακέφαλο και ατελές κείμενο, 10 φ.
- “Φθινοπωρινός περίπατος”, διήγημα, υπογρ. Τέλλος Άγρας, 5 φ.
- Νυχτερινές κιθάρες, υπογρ. Τέλλος Άγρας, 2 φ.
- Εξορία, ατελείωτο. Μετάφραση (ένδειξη συγγραφέα: Georges Ro), 2 φ.

- Άτιτλο, “Ποιος να μου τάπε πως το φθινόπωρο...”, 5 φ.
- Σχέδιο μυθιστορήματος (υπόθεση). Η αρχή από άλλο χέρι, 8 φ. και 2 κ.χ.
- Ποικίλα μικρά σχεδιάσματα σε πεζό, 15 κ.χ.
- Αποσπάσματα από θεατρικό έργο, 3 φ.

- Σχεδιάσματα μυθιστορήματος

Δίφυλλο με ένδειξη “Le Roman”. Περιλαμβάνει έξι υποσύνολα με μικρά σημειώματα, σχεδιάσματα πεζών ή ποιημάτων που εκφράζουν την ίδια εικόνα ή κατάσταση. Πολλά από αυτά έχουν ένδειξη Le Roman. Δεν είναι βέβαιο ότι πρόκειται για ένα μόνο μυθιστόρημα. Στο αρχικό δίφυλλο επισυνάπτεται σημείωμα με τίτλο (;) “Το Χρυσό βιβλίο” και τα κεφάλαια ξεκινούν από την παιδική ηλικία του ήρωα. Στην πρώτη και έκτη ενότητα δίνει τίτλο του μυθιστορήματος “Οι Σταυρωμένοι” και εκτυλίσσεται ερωτική ιστορία.

Α΄ ενότητα, 36 φ. και κ.χ.

Β΄ ενότητα με ένδειξη “Σελίδες IV”, 43 κ.χ. και 3 φ.

Γ΄ ενότητα, 58 κ.χ.

Δ΄ ενότητα, με ένδειξη “Σαρξ V”, 34 φ.

Ε΄ ενότητα, με ένδειξη “VI Επαύριον”, 8 κ.χ.

Στ΄ ενότητα, 79 κ.χ. και 15 φ.

Φάκελος 5. ΚΡΙΤΙΚΗ (I)

Αισθητική-Ποιητική

5.1. Αισθητική-Ποιητική. Γενικές σημειώσεις

- 1. “Η ανάλυση της τέχνης και η τέχνη της αναλύσεως”, 3 φ.
2. “Τα όρια της αισθητικής”, 1 κ.χ.
- “Αισθητικές απόπειρες”, 3φ. με αριθμημένες σημειώσεις αισθητικής-φιλοσοφίας της τέχνης.
- “Art poétique”. Αυτοσχέδιο τετράδιο. Το κείμενο καταλαμβάνει 15 φύλλα. Περιλαμβάνει τα κεφάλαια: “Το Αρχαίο και το νέο ιδανικό”, “τρόποι συλλήψεως εννοιών”, “οι formistes”.
- “Art poétique I”, 4 φ. Αναφέρεται στη σύγχρονη τέχνη δίνοντας έμφαση στη μορφή.
- “Art poétique”, 6 φ. Εξετάζει τη σχέση πνεύματος και ύλης στη σύγχρονη τέχνη.
- 1. [Το ωραίο- η αίσθηση του ωραίου], 2 κ.χ.
2. [Το ωραίον εν τη τέχνη], 4 κ.χ.
- [Πώς γράφεται ένα ποίημα], 1 φ. και 1 κ.χ.
- “Αποφεύγω τους Διονυσιασμούς...”, 3 φ. και 3 δίφ. Απόψεις για την αρχαία και τη σύγχρονη ποιητική δημιουργία και για τις προσωπικές του επιλογές.
- [Για την ποιητική δημιουργία], Σημειώσεις για τα εξής θέματα:
 1. [Η λειτουργία της λέξης στην ποιητική δημιουργία και στη μετάφραση], 2 κ.χ.
 2. [Σχέση ζωής-δημιουργίας], 1 φ.
 3. [Σχέση τέχνης-ζωής], 1 φ.
 4. [Τέχνη-ζωή], 1 φ.

5. [Σχέδιο διάλεξης (;) για την ποιητική δημιουργία], 1 φ.
6. [Ρομαντισμός-κλασικισμός-ρεαλισμός], 1 φ.
- 7-9. [Τέχνη και επίδραση], 3 σημειώματα , 3 κ.χ.
10. [Κριτήρια κριτικής], 1 κ.χ.
11. [Παλαιοί-νέοι ποιητές], 1 κ.χ.
- 12-14. [Πνεύμα-ύλη στην τέχνη], 3 κ.χ.
15. “Δια την Art poétique”, 1 κ.χ.
16. [Ζωγραφική-λογοτεχνία], 1 κ.χ.

5.2. Αισθητική ποιητική. Σχέδια διαλέξεων

- “Στοιχεία διαλέξεως”. Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη που περιλαμβάνει εκτενείς σημειώσεις με τίτλο “Ελεύθερη ποιητική”, 7 φ. και 3 κ.χ.

-“Νεοελληνική Ποίησης. Α΄ μάθημα”. Περιλαμβάνονται:

- 1.[Σχεδιασμός μαθημάτων], 2 φ.
- 2.“Πρώται έννοιαι”, 3φ. (το πρώτο αποτελείται από 4 διαφορετικά κομμάτια).
- 3.“Σύνοψις ορισμού Ποίσεως”, 1 φ.
- 4.“Ποιητική του Verlaine”, 3 φ. Μετάφραση και σημειώσεις ερμηνείας.
- 5.“Swinburne”. Με ένδειξη: “Προς σύγκρισιν. Υπόδειγμα ποιήματος πάθους”, 1 δίφυλλο.
- 6.“Ανακεφαλαίωσις. Εισαγωγή”, 1 δίφυλλο.

-“Ποιητική (μάθημα Α΄ - Γ΄)”. Περιλαμβάνονται:

1. “Διάγραμμα πρώτον: Η Τέχνη εν τη Ζωή. Η ποίησις εν τη Τέχνη. Η υποδιαίρεσις της ποιήσεως εν τη ποιήσει”, πίνακας.
2. “Διάγραμμα Β΄. Το ποίημα ως καλλιτέχνημα. Μορφική σύστασις ποιήσεως”, πίνακας.
3. “Η ποίησις κατ’ουσίαν: Ποιητική”. Αυτοσχέδιο τετράδιο. Το κείμενο καταλαμβάνει 37 σελ. και 16 κ.χ.

-Δίφυλλο με ένδειξη “Αναλύσεις. Κοράκι, Πεντάμορφη, Ροδόπη, Εαρινό”.

1. “Μάθημα Γ΄”, 10 φ. και 2 κ.χ. Σύγκριση Αριστοτέλη-Πόε-Βερλαίν. Κανόνες του ποιητικού λόγου, κυρίως του Oscar Wense.

2. “Τι θα εξαγάγωμεν απ’όλα αυτά;”, 1φ. Συμπεράσματα.
3. “Η πεντάμορφη”. Αυτοσχέδιο τετράδιο με κείμενο 9 σελ., όπου εξετάζονται το ποίημα “Η Πεντάμορφη” του Δροσίνη και ανάλογα δημοτικά τραγούδια.
4. “Η Βασιλοπούλα” [“Βασιλοπούλα καπετάνισσα”, αρ. 161 στο Άγις Θέρος, *Τα τραγούδια των Ελλήνων*, Τομ Α΄, Αθήνα, Εθνική-Λεκός, 1952, σ.198], “Κατάρα” [ό.π. αρ.79, σ.166] και “Η Απαρνημένη” [ό.π. αρ.81, σ.167]. [Παραπέμπουμε στη συγκεκριμένη συλλογή, γιατί και ο Άγρας χρησιμοποιεί συλλογή του Θέρου, προφανώς προγενέστερη, με ίδια αρίθμηση.]
5. “Μάθημα 5ον και 6ον”, 42 αριθμ. σελ. όπου εξετάζονται τα ποιήματα “Κοράκι” του Πόε, “Εαρινό”, “Ροδόπη” του Γρυπάρη, “Παλιά Αυλή” του Πορφύρα, “Σαπφώ” του Γρυπάρη και του Βερλαίν, “Ιππόκαμπος” και “Απόβροχο”.
6. “Ροδόπη (αναλυτικό σημείωμα)”, 2 φ. Δεν συζητά το ποίημα. Μάλλον ατελείωτο.

Κριτική - Γενικά θέματα

5.3. Άρθρα για τη Μ.Ε.Ε.

-Ποίηση

11 φύλλα με ποικίλες προσθήκες και 8 κ.χ.

-Πεζογραφία

1 δίφ., 5 φ. και 13 κ.χ., 1 δίφ και 5 δελτία

9 κ.χ. εκτός ενότητας. Σημειώσεις για το ίδιο θέμα.

5.4. Ποικίλα άρθρα

-Κριτική

Σημειώσεις για τη λειτουργία και τη μέθοδο της κριτικής

1.[Είδη-μεθοδολογία της κριτικής], 3φ. αριθμημένα 15-17, 1 φ. ανεξάρτητο.

2.“Από την ζωή και από την τέχνη. Κριτική”, 6 φ. αριθμημένα

3.[Για την επιστημονική σύνθεση της κριτικής,], 2 κ.χ.

4.[Κριτική στη σύγχρονη Ελλάδα], 3 κ.χ.

- Λυρισμός. Περιλαμβάνονται τα:

1. Διάγραμμα, 9 φ.
 2. “Ο λυρισμός”, 6 φ.
 3. “Απόκομμα από σχεδίασμα διάλεξης”, 1 φ.
- Επίσης 1 φ. και 4 κ.χ. για το ίδιο θέμα

- Φόρμα [Η σημασία της μορφής].

Δύο διαδοχικά δίφυλλα με την ένδειξη “Φόρμα”, περιλαμβάνουν 23 κ.χ.

-“Η γνήσια παιδιάστικη φιλολογία [...]” [Λογοτεχνία για παιδιά]

Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη και διάγραμμα άρθρου. Περιλαμβάνονται διάφορες σημειώσεις για το θέμα, από τις οποίες σε πιο ακέραιη μορφή τα κείμενα: “Ο Ρεμπώ και η ψυχολογία του παιδιού”, 4 φ. και “Το βιβλίο και η ζωή. Το παιδί και η φιλολογία του”, 5 φ. Επίσης, άλλα 9 φ. και 6 κ.χ.

-Φανταστική λογοτεχνία

Σχετικά καθαρό κείμενο σε καθαρεύουσα, 3 φ. και 6 κ.χ.

-Κωμικό, χιούμορ, σάτιρα, γελοίο.

Δίφυλλο με ένδειξη: “Κωμικόν, χιούμορ”. Περιλαμβάνει μικρά σημειώματα για το κωμικό στοιχείο κ.λπ., 16 κ.χ.

-“Το τραγικόν άλλοθι” [Πρόκειται για στοιχείο της μορφής που αποδίδει με αυτό τον όρο (κατ’ αναλογία προς το “λυρικό άλλοθι” που είχε αποδώσει ο Νικολαρεΐζης στην ποίηση του Καβάφη)]. Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη. Περιλαμβάνει:

1. 15 κ.χ. με σημειώματα από τα οποία τα περισσότερα φέρουν την ίδια ένδειξη.
2. Τυπογραφικό δοκίμιο άρθρου με χφες διορθώσεις, πάνω στο ίδιο θέμα, 5 φύλλα.
3. “Στοχασμοί πάνω σε ξένα ποιητικά αναγνώσματα”, 6 κ.χ.
4. “Στοχασμοί σκόρπιοι επάνω σε ξένα ποιητικά αναγνώσματα”, 3 κ.χ.

-Συμβολισμός

“ Ένα σημείωμα για τον “Συμβολισμό”, 1 δίφ., άρθρο με υπογραφή Μ.Εσπερινός και 2 κ.χ.

-Μπαλλάντα [και παραλογή]

Άρθρο για το ποιητικό αυτό είδος και σύνδεσή του με τις δημοτικές παραλογές, 3 φ.

-Σεστέττο

1 φ. ατελούς άρθρου και 2 κ.χ. με σχετικά σημειώματα

-“Λογοπαίγνιον, αίνιγμα”

Δίφυλλο που περιλαμβάνει σημειώματα με αυτή ή σχετική ένδειξη, 11 κ.χ.

-[“Σχήματα λόγου”-στοιχεία ύφους]

Σημειώματα για διάφορα εκφραστικά σχήματα, όπως οι παροιμιακές εκφράσεις, η μεταφορά, η αντίθεση, η σύγκριση, μέσα ενάργειας, μέσα λιτότητας, κοσμητικά επίθετα.

1. 40 κ.χ.

2. Δίφυλλο με ένδειξη “στοιχεία υφής (ποιητική)”, 4 κ.χ.

3. Φάκελος με 26 κ.χ., με ειδικές συντακτικές, γραμματικές ή γενικές υφολογικές παρατηρήσεις και 8 κ.χ παρατηρήσεις φωνητικής κ.ά. πάνω σε ξένες γλώσσες.

-Σημειώματα πάνω σε ποικίλα γενικά θέματα

Δίφυλλο με ένδειξη: “Φιλολογία, Κλασικισμός, Ρομαντισμός, Ρεαλισμός, Λυρισμός, Πλαστική, Ποιμενιστές, Poesie Pure, Μοντερνισμός”. Εξετάζονται επίσης θέματα όπως μυστικισμός, συμβολισμός κ.ά., 71 κ.χ.

Γενικά θέματα νεοελληνικής λογοτεχνίας

5.5. Δημοτικό τραγούδι

-Δίφυλλο με ένδειξη “Δημοτικά τραγούδια”

1. “Προσλαλιά!”. Εισαγωγή σε σειρά μαθημάτων για το δημοτικό τραγούδι, οδηγίες για την ύλη, τα βιβλία, τον τρόπο μαθήματος, 2 φ.

2. “Το δημοτικό τραγούδι”. Άρθρο με υπογραφή Τ.Α., 3 φ.

3. Δίφυλλο με ένδειξη “Α΄ 1.Εισαγωγή 2.Ακριτικά 3.Επίμετρον”. Βιβλιογραφία για το θέμα και διαγράμματα μαθημάτων και λήμματος Μ.Ε.Ε., 9 κ.χ. και 2 φ. Ενότητα με ένδειξη “Δημοτικό Τραγούδι” με ανάλογο περιεχόμενο, 3 φ και 2 κ.χ.

4. [Παραλογή και ballade]

“Παραλογές”, 7 φ. αριθμημένα και καθαρές σημειώσεις για τη μπαλάντα, 2 δίφυλλα και 2 φ.

5. “Λυρική Δημοτική ποίηση. Α΄: Λαογραφία-Ψυχολογία. Γενικά. - Η φυσιολατρεία” [sic], δίφυλλο με αυτή την ένδειξη που περιλαμβάνει:

Κείμενο με τίτλο “Λυρική δημοτική ποίησης”, 7 φ. αριθμημένα και 4 κ.χ.

Κείμενο ή τμήμα κειμένου του Νίκου Καρβούνη, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *Πρωΐα* (18.10.1931). Χφο άλλου, ο τίτλος “Η φυσιολατρεία και το Δημοτικό τραγούδι” από το χέρι του Άγρα.

6. “Μοιρολόγια”, 3 δίφ. και 2 κ.χ.

7. “Η Μεταφυσική”, αυτοσχέδιο τετράδιο 19 φ., με προσθήκη 11 κ.χ. Περιλαμβάνονται επίσης τα κεφάλαια: “Περί της τραγικής ειρωνείας”, “Μεταφυσική ή ποιητική;”, “Φυσιολατρεία Δημοτικού Τραγουδιού (κατά Στ.Κυριακίδη)”, “Κλέφτικα”.

8. “Τεχνική Δημοτ. Τραγουδιών”, δίφυλλο με αυτή την ένδειξη, περιλαμβάνει 2φ. και 36 κ.χ. Σημειώσεις για την τεχνική του δημοτικού τραγουδιού (στοιχεία δομής, μορφής, κ.λπ).

9. “Διάγραμμα εξελίξεως δημόδους ποιήσεως εν αντιπαραβολή συγχρονιστική και προς την έντεχνον, συναρτήσαι: τόπου, χρόνου, είδους κ.λπ.”, 3 φ. πίνακες.

10. “Διαγράμματα”, δίφυλλο με αυτή την ένδειξη. Περιλαμβάνει σημειώσεις για τις περιόδους της νεοελληνικής λογοτεχνίας από τον 10ο αιώνα, 4 φ.

11. “Γενικός χαρακτηρισμός”

Περιλαμβάνει μικρές σκόρπιες σημειώσεις για τα χαρακτηριστικά μορφής και περιεχομένου του δημοτικού τραγουδιού (19 κ.χ.) και μικρότερο δίφυλλο με ένδειξη “Προσθήκαι εις τα Δημοτικά τραγούδια” (13 κ.χ. και ένα απόκομμα εφημερίδας με σχετικό περιεχόμενο).

12. “Διαγράμματα και γενικά σημειώσεις”, 1 δίφυλλο 8φ., 4 κ.χ. και 1 απόκομμα.

- “Α΄ συνέχεια. Καταγωγή του Δημοτικού Τραγουδιού”. Αυτοσχέδιο τετράδιο με αυτή την ένδειξη. 1 εξωτερικό δίφυλλο, 13 αριθμ. φύλλα και 3 κ.χ.

- “Β’. Δημοτικά τραγούδια”. 14 φύλλα αριθμημένα (με διάφορες προσθήκες κ.χ.) και 2 φ. λυτά.
- “Τα ερωτικά”. Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη , 11 φ. και 7 κ.χ.
- “Παραλογές”. Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη, 5 φύλλα αριθμ. και 2 κ.χ. και απόσπασμα δημοσιεύματος άρθρου με τίτλο “ο όρκος του πεθαμένου” [κριτική στο θεατρικό έργο του Παπαντωνίου] που παραβάλλει το έργο με παραλογές. Διορθώσεις και σημειώσεις Άγρα, 3 φ.
- “Δημοτικά τραγούδια”. Γενικές σημειώσεις για τη μορφή και το περιεχόμενο του δημοτικού τραγουδιού, 6 φ. και 7 κ.χ.
- “Τα Δημοτικά μας τραγούδια”, 2 φ. και 2 κ.χ. (Το ένα φ. με τίτλο “κριτικά διαγράμματα νεοελληνικής λογοτεχνίας”).
- Επιστολή ευέλπιδος Τάσσου Αγγελόπουλου, ακροατή διάλεξης του Άγρα για το δημοτικό τραγούδι και χφα του ίδιου με δημοτικοφανή στιχουργήματα/ τραγούδια της εποχής από την περιοχή Πελοποννήσου, 2 δίφ. και 4 δίφ.

5.6. Άλλα θέματα

- “Ρομαντισμός-Καθαρεύουσα”
Μικρό δίφυλλο με αυτή την ένδειξη, 5 κ.χ. και δφη πρόσκληση σε ομιλία του Α.Καμπάνη με αυτό το θέμα.
- “ Η ξένη επίδραση εις την ελληνικήν πεζογραφίαν”, 1 δίφυλλο.
- [Ηθογραφία]
 1. [Θαλασσινή ηθογραφία], 1 φ.
 2. [Ρεαλιστική ηθογραφία], 2 κ.χ.
- [Νεοελληνικό διήγημα]
 1. “Το ελληνικό διήγημα και η σύγχρονη παρακμή του. Απόψεις”, 2 φ. ατελές.
 2. “Η σύγχρονη παρακμή του νεοελληνικού διηγήματος”, 14 φ. αριθμημένα και 5 κ.χ. και 1 φ. πρόσθετο.
 3. “Αισθητικές απόπειρες. Η φύσις και η τέχνη”, με υπογραφή Ε.Γ.Ιωάννου. Απόκομμα εφημερίδας *Τηλέγραφος* (27.12.1919), σ.1 και 3 κ.χ. σχετικές σημειώσεις. Σχετίζεται με απόψεις που περιλαμβάνει στο προηγούμενο κείμενό του.

- [Πατριωτική ποίηση]

Καθαρό εκτενές σχεδιάσμα άρθρου για το θέμα αυτό, 21 φ. και 1 κ.χ.

- [Το λουλούδι στη νεοελληνική ποίηση], 5 φ. αριθμημένα από 8-12. Αποσπάσματα σχεδίασματος.

- Επισκοπήσεις ετών

1. “Κριτική για το 1928”, 8 φ. αριθμ. [δημοσιεύθηκε στην εφ. *Ακρόπολις*].

2. “Η φιλολογική κίνηση της χρονιάς ...”, 4 φ. και 1 κ.χ. (χωρίς τίτλο).

3. “Ένα γράμμα”, 3 δίφυλλα.

4. “Οι Σύγχρονοί μας”, 2 φ.

5. [Συνέντευξη: “-Πώς βλέπετε την σημερινή κίνηση της φιλολογίας...”]

- Γραμματολογικά σχόλια, σημειώσεις, διαγράμματα, κατατάξεις σε σχολές, ομάδες, σχήματα.

1. “Διάγραμμα της καθαρευούσης (κατά Α.Ραγκαβήν)”, 1 δίφυλλο.

2. “Διαίρεσις σχολών”. Διάγραμμα 1 φ. και 1 κ.χ. (αθηναϊκός και επτανησιακός ρομαντισμός).

3. “Ανοίγοντες εις το ακροατήριον...”, 1 φ. και 1 απόκομμα *Πρωΐας*, με τίτλο “Τα εκατόχρονα της νεοελληνικής ποιήσεως”, ανυπόγραφο. Το κείμενο της εφημερίδας βασίζεται στο χρο του Άγρα και αναφέρεται στη δομή των μαθημάτων του Ελληνικού Ωδείου της Γ.Τερέντσιο.

4. “Η ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας...”, 1 κ.χ. Παραλληλισμός ελληνικής και ρωσικής ιστορίας της λογοτεχνίας.

5. Ομαδοποιήσεις, γραμματολογικές κατατάξεις λογοτεχνών σύμφωνα με τη μορφή, τη σχολή, το φύλο, τον τόπο καταγωγής κ.ά., 27 κ.χ.

Φάκελος 6. ΚΡΙΤΙΚΗ (II)

Νεοέλληνες λογοτέχνες

6.1. Σημειώσεις κριτικών για νεοέλληνες λογοτέχνες

[Η ένδειξη: λήμμα στη Μ.Ε.Ε., δηλώνει άρθρο που έχει γράψει ο Άγρας στην εγκυκλοπαίδεια για τον εκάστοτε λογοτέχνη.]

- Βαλαωρίτης Αριστοτέλης, σύντομες σημειώσεις, 5 κ.χ.
- Βενέζης Ηλίας, σύντομες σημειώσεις, 1 κ.χ.
- Βλαστός Πέτρος, εκτενείς σημειώσεις μελέτης του, 2 δίφυλλα και 2 κ.χ.
- Γρυπάρης Ιωάννης, βιβλιογραφία, σύγκριση με Κρυστάλλη, 2 κ.χ.
- Δάφνης Στέφανος [και Πωπ Γ.], “ο Φιλαδέλφειος ποιητικός διαγωνισμός”, 3 φ. Επικριτικό άρθρο για τη βραβευμένη συλλογή του Δάφνη “Το ανοιχτό παράθυρο”.
- Δημαράς Κ.Θ., σημειώσεις κυρίως για τη θρησκευτική πίστη, 5 κ.χ.
- Δρίβας Αναστάσιος, σημειώσεις, 2 κ.χ.
- Δροσίνης Γεώργιος, σημειώσεις για ποιητικές συλλογές του, 3 φ., αριθμ. από 3-5.
- Εγγονόπουλος Νικόλαος, σημειώσεις, 1 φ. και 1 κ.χ.
- Ελύτης Οδυσσέας, συσχετισμός με Eluard, 4 κ.χ.
- Καβάφης Κ.Π., δίφυλλο με σημειώσεις για τα σχετικά άρθρα του Τ.Α. Περιλαμβάνει 52 κ.χ. και επίσης τις ενότητες: “Γραμματολογικά χαρακτηριστικά” (5φ.), δίφυλλο με ένδειξη “Γραμματολογικά. Κ.Π.Καβάφης” (περιλ. 6φ.), δίφυλλο με ένδειξη “Κ.Π.Καβάφης” (περιλ. 4 φ και 2 κ.χ.). Εκτός διφύλλου 4 κ.χ. με σημειώσεις για τον Καβάφη (στα τρία ο νεανικός του γραφικός χαρακτήρας), καθώς και ένα δφο απόσπασμα επιστολής του Καβάφη, προς άλλον παραλήπτη, όπου ζητά να ενημερώσει τον Άγρα για τη γνώση του των ξένων λογοτεχνιών.
- Καζαντζάκης Νίκος, σημειώσεις για την Οδύσσεια, 1 κ.χ.
- Καμπάνης Άριστος, 2 κ.χ.
- Καμπούρογλους Δημήτριος Γρ., 3φ., 1 κ.χ., 1 φ. έντυπο με βιβλιογραφικές σημειώσεις.

- Καραβίδας Κώστας Δ., 1 φ., κριτική για την ποιητική συλλογή του *Μακεδονικός Ύμνος*.
- Καρκαβίτσας Ανδρέας, δίφυλλο με αυτή την ένδειξη. Σχολιάζει τη γλώσσα, την αρχιτεκτονική και την τεχνική του, 8 κ.χ. και 5 φ αριθμημένα. Μεταξύ των αρ. 4-5 προστίθενται 9 κ.χ. σημειώσεις και χφο του άρθρου για τον Καρκαβίτσα στη Μ.Ε.Ε.
- Καρυωτάκης Κώστας, δίφυλλο με ένδειξη “Η στιχουργική του Καρυωτάκη”, 6 φ. και 2 κ.χ. Δεν ταυτίζεται με τα γνωστά άρθρα του στη *Νέα Εστία*, στη Μ.Ε.Ε. κ.ά. Επίσης 2 κ.χ. μικρά σημειώματα για τον ποιητή.
- Κατακουζηνός Αλέξανδρος, σημειώσεις για το άρθρο του στη Μ.Ε.Ε., 5 κ.χ.
- Κοβατζής Αστέρης, απόσπασμα κριτικής έργου του, 3 φ.
- Κόντογλου Φώτης, χφο κριτικής για το έργο του *Αστρολάβος*, σε στήλη εντύπου [του *L’Hellenisme Contemporain*], με τίτλο “Les Livres” και 1 κ.χ. σημείωμα για το ίδιο.
- Κρυστάλλης Κώστας, καθαρό χφο άρθρου για τον ποιητή, 1 δίφ. και 1 κ.χ. Σημειώσεις για το ίδιο άρθρο, 3 φ. και 3 κ.χ.
- Λαπαθιώτης Ναπολέων,
 1. 1 δίφ., 1 φ. και 3 κ.χ.
 2. 4 κ.χ. που έχουν άμεση σχέση με το λήμμα στη Μ.Ε.Ε.
 3. Σημειώσεις, 3φ., 10 κ.χ.
- Λασκαράτος Ανδρέας, χφο άρθρου για τη Μ.Ε.Ε. με τίτλο “Η ποίησης του Λασκαράτου”, στο λήμμα Λασκαράτος, 5 φ. και 1 κ.χ. Επίσης, σπαράγματα και σημειώματα, 4 κ.χ., 3 κ.χ.
- Μαβίλης Λορέντζος, συσχετισμός με Πορφύρα και Δραγούμη. Σημείωμα, 1 κ.χ.
- Μαλακάσης Μ.,
 - 1.<Ασφόδελοι> [sic], σημειώσεις, 2 φ.
 - 2.“Μαλακάσης”, από το άρθρο για τη Μ.Ε.Ε., 2 φ.
 - 3.“Μιλτ.Μαλακάσης, ποιητής Αθηναίος”, 6 φ. (*Νέα Εστία*, τομ. ΛΓ΄, τχ.384, σσ.715-732, 1.6.1943).
- Μαμμέλης Απόστολος, δύο μορφές του ίδιου κειμένου του οποίου περίληψη αποτελεί το ανυπόγραφο άρθρο στη Μ.Ε.Ε., 2 φ.
- Μαρκοράς Γεράσιμος, σημειώματα, 3 κ.χ.

- Μελαχρινός Απόστολος, απόσπασμα από το άρθρο του για τη Μ.Ε.Ε., 1 κ.χ.
- Μορεάς Ζαν,
 1. “Ο ποιητής Ζαν Μορεάς”. “Οι διαλέξεις των *Νέων*. Μηνιαίας φιλολογικής και κριτικής εκδόσεως. Διάλεξις Δευτέρα. Ο ποιητής Ζαν Μορεάς. Ομιλητής: Τέλλος Άγρας”. Τετράδιο μεγάλου σχήματος, με την παραπάνω ένδειξη το κείμενο 28 αριθμημένες σελίδες, 1 αποκόμμα: Ν.Γ., “Περί την ποίησιν. Ο ελεύθερος στίχος”, εφ. *Πρωτεύουσα* 22.3.1923, και 2 κ.χ.
 2. Με ένδειξη “Σημ.”, κείμενο που αναφέρεται στη μετάφραση των *Cantilenes* του Μορίας, 2 φ και 2 κ.χ. [Δεν περιλαμβάνεται στην έκδοση Jean Morias, *Εκλογή από το ποιητικό έργο του*. Μεταφραστής Τέλλος Άγρας με πρόλογον, Αθήνα, Ζηκάκης, 1926.]
 3. “Δεκαπέντε χρόνια...Και πάλι γύρω στον Μορεάς”, 5 φ. [περ. *Πνοή*, φύλλο 7, Μάιος 1929].
 4. Δίφυλλο με ένδειξη “Μορεάς (λήμμα λεξικού)”. Περιλαμβάνει το λήμμα της Μ.Ε.Ε., 12 φ. και 1 κ.χ., σημειώσεις 1 φ. και 1 κ.χ.
 5. Δίφυλλο με ένδειξη “Les Stances”, σημειώσεις πάνω σε στίχους των *Stances*, 10 φ. και 2 κ.χ.
 6. Σκόρπιες σημειώσεις για τον Μορεάς, 1 φ., 4 κ.χ., 9 κ.χ. και 2 φ., 3 κ.χ.
- Μπουφίδης - Χάγερ Νίκος, σημείωμα, 1 κ.χ.
- Μωραϊτίδης Αλέξανδρος, σημειώσεις για το λήμμα στη Μ.Ε.Ε., 2 φ., διάφορες σημειώσεις, 4 κ.χ.
- Νιρβάνας Παύλος, χρο άρθρου στη Μ.Ε.Ε., 3 φ.
- Ξενόπουλος Γρηγόριος,
 1. Σημειώσεις του λήμματος για τη Μ.Ε.Ε., 3 φ., στο verso του 2ου φύλλου, ποίημα της Μελισσάνθης. Επίσης, η σελίδα της Μ.Ε.Ε. με το λήμμα.
 2. Απόσπασμα ομιλίας για τον Ξενόπουλο, 2 κ.χ. και 2 φ. με αρίθμηση 6-9.
 3. Απόσπασμα κειμένου για τη θεατρική τριακονταετία του Ξενόπουλου, 1 φ.
 4. Σημειώσεις, 1 κ.χ.
 5. Απόκομμα με παρουσίαση της μετάφρασης του “Κακού Δρόμου” του Ξενόπουλου στα γαλλικά από τον E.Clement.
- Ουράνης Κώστας, Σημειώσεις του λήμματος για τη Μ.Ε.Ε., 1 φ. και 1 κ.χ.
- Παλαμάς Κωστής,
 1. “Ρόδου μοσκοβόλημα”, 6 κ.χ.
 2. “Τα μάτια της ψυχής μου”, 2 φ.
 3. “Παλαμάς”, σημειώσεις, 1 φ.
 4. Διάφορες σημειώσεις, 3 κ.χ.
- Παπαδήμας Αδαμάντιος, “Ρόζα”: κριτική, 1 φ. και 2 κ.χ. (στο verso των 2 κ.χ. χφα ποιημάτων Άγρα: Ι) “Θυμούμαι όταν μια κούραση βαρεία μου πνίγει

την καρδιά...” II) “Τ’ αγέρωχο το ρόδο”). Επίσης, χφη επιστολή του ίδιου με βιογραφικά του στοιχεία. Αθήνα, 14.4.1932.

- Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, απόσπασμα από το άρθρο “Οι στίχοι του Παπαδιαμάντη” (*Νέα Εστία*, τομ. Α΄, τχ. 355, Χριστούγεννα 1941, σσ.115-116), 1 φ. και 2 κ.χ. σημειώσεις.

- Παπαδόπουλος Δημήτριος (Τυμφρηστός), σημειώσεις για λήμμα στη Μ.Ε.Ε.[;], 1 κ.χ.

- Παπακώστα Βασιλική, απόσπασμα κειμένου που αναφέρεται στην ίδια και στο έργο της, 1 φ.

- Παπαντωνίου Ζαχαρίας, σημειώσεις, 1 κ.χ.

- Παρορίτης Κώστας, λήμμα της Μ.Ε.Ε., 1 δίφυλλο.

- Πολέμης Ιωάννης, σημειώσεις για το έργο του Πολέμη [Μ.Ε.Ε.:], 1 φ. και 3 κ.χ.

- Πολυδούρη Μαρία, άρθρο για τη Μ.Ε.Ε., 1 φ. και 1 κ.χ.

- Πολυλάς Ιάκωβος, σημείωση, 1 κ.χ.

- Πορφύρας Λάμπρος, λήμμα Μ.Ε.Ε., 1 φ. και 3 φ. Στο verso του 3ου φ. λήμμα Μ.Ε.Ε. για τον Πολυλά.

- Ροδοκανάκης Πλάτων, λήμμα Μ.Ε.Ε., 1 φ.

- Ροντάκης Γεώργιος, τυπωμένο άρθρο του Άγρα “Gouras Alitourgitos”- Au coin du feu, contes” στο *Revue du mois*, στήλη “Les Livres” [Από το *L’Hellenisme Contemporain* ;], χ.χ., σσ. 556-7.

- Σεφέρης Γιώργος, σημείωμα για βιογραφικά στοιχεία και ποιητική του, 2 κ.χ.

- Σολωμός Διονύσιος,

1. “Οι κριτικοί του Σολωμού”, 1 φ. και 3 κ.χ.

2. Βιβλιογραφικά, 3 κ.χ.

3. “Λήμμα Σολωμού”, “βιβλιογραφία Σολωμού”, “Σολωμική βιβλιογραφία”, με ενδείξεις “κ. Τερέντσιο” στα δύο πρώτα και “μάθημα 6ο” στο τρίτο, 2 κ.χ. και 1 φ.

4. Σημειώσεις στην ποίηση του Σολωμού, 8 κ.χ.

- Σουρής Γεώργιος, 1 κ.χ.

- Ταγκόπουλος Δημήτριος Π., σημειώσεις, κείμενο για λήμμα Μ.Ε.Ε., 4 φ. και 1 κ.χ.

- Ταγκόπουλος Πάνος, σημειώσεις για λήμμα Μ.Ε.Ε., 2 φ.

- Τερζάκης Άγγελος, σημειώσεις για τον Τερζάκη και τους *Δεσμώτες*, 4 κ.χ.

- Τσιριμώκος Μάρκος, λήμμα Μ.Ε.Ε., 1 φ.
- Τραυλαντώνης Αντώνης, πρώτη γραφή από το άρθρο “Οι γυναικείοι τύποι του Τραυλαντώνη” (*Νέα Εστία*, ΛΔ΄, αρ.389, 15.8.1943, σσ.1040-1048), 1 φ.
- Φωτιάδης Αλέκος,
 1. λήμμα Μ.Ε.Ε., 1 φ.
 2. σημειώσεις (στο 2 φ. αναφέρεται στον Δημήτριο Α. Φωτιάδη), 2φ και 1 κ.χ.
 3. σημειώσεις, 2 κ.χ.
- Χατζάρας Νίκος,
 1. λήμμα Μ.Ε.Ε., 2 φ.
 2. σημειώσεις για την ποίησή του, 2 κ.χ.
- Χατζίνης Γιάννης, απόσπασμα κριτικής για το “Πρόσωπα και ψυχές”, ατελείωτο, 1 φ.
- Χατζόπουλος Κώστας, σημειώσεις για το ποίημα “Ήρθες”, 1 φ.
- Χερν Λευκάδιος, σχεδιάσμα λήμματος Μ.Ε.Ε, 1 δίφ.
- Χριστοβασίλης Χρίστος, απόσπασμα από το λήμμα της Μ.Ε.Ε, 1 φ.
- Χριστομάνος (κατά την ορθ. Άγρα) Κωνσταντίνος,
 1. σημείωμα, 1 κ.χ. [άλλο χέρι].
 2. σημειώσεις, 2 κ.χ.
 3. χρονολόγιο ζωής-έργων του, 4 φ.
 4. σχεδιάσμα (α΄ γραφή) λήμματος Μ.Ε.Ε., 1 δίφ. και 3 φ.
 5. 1 φ. από τη Μ.Ε.Ε. με το αντίστοιχο λήμμα.
- Μικρά σημειώματα για λογοτέχνες

 Ανθίας, Αργυρόπουλος, Γιοφύλλης, Σαμαρτσίδης, Καλλιτσουνάκης, Κορομηλάς-Κόκκος, Καββαδίας, Καστανάκη Αγ., Παλαμάς Λ., Περίδης, Σημηριώτης, Σούτσοι, Καραγάτσης, Τυπάλδος, Καραβία Αιμιλία, Βουτυράς, Σκαρίμπας-Μελαχρινός-Εγγονόπουλος, Δροσίνης-Λ.Παλαμάς, Θεσσαλονικείς, Αλεξανδρινοί, 21 κ.χ.

6.2. Συσχετισμοί προσώπων, λογοτεχνών

- “Μυστική αλυσίδα”
 Δίφυλλο με ένδειξη “Chaine Mystique” που περιλαμβάνει 21 κ.χ. Επίσης 9 κ.χ. με ένδειξη “ομοιότητες προσώπων” εκτός διφύλλου. Τα περισσότερα κ.χ. φέρουν την ίδια ένδειξη και αναγραφή δύο ή περισσότερων λογοτεχνών,

συνήθως, που συσχετίζονται μεταξύ τους βάσει κοινών χαρακτηριστικών (τα οποία όμως σπάνια δηλώνονται). Τα συσχετιζόμενα πρόσωπα μπορεί να ανήκουν σε διαφορετικό φύλο ή εποχή.

- Συσχετισμοί ιστορικών ή άλλων προσώπων, 6 κ.χ.

- Συσχετισμοί λογοτεχνών, 8 κ.χ., (κυρίως Περσάκης-Πετρίδης, Σολωμός-Καβάφης, Καμπάνης-Πορφύρας, Χατζάρας-Καμπάνης, Καρκαβίτσας-Πολυλάς, κ.ά.).

Φάκελος 7. ΚΡΙΤΙΚΗ (III)

Σύνθεση *Ανθολογίας και λημμάτων Εγκυκλοπαιδείας*

7.1. Σύνθεση της ανθολογίας *Οι Νέοι. Εκλογή από το έργο των Νέων Ελλήνων Ποιητών 1910-1920. Επιμέλεια Τέλλου Άγρα. Αθήνα, Ελευθερουδάκης, 1922.*

- Επιστολές του Τέλλου Άγρα για τη σύνθεση της ανθολογίας.

1. Δίφυλλο με σχέδιο επιστολής του Άγρα προς τους συνεργάτες της ανθολογίας και κατάλογος πιθανών ονομάτων συνεργατών. Εξετάζει επίσης, την πιθανότητα σύνθεσης ενός ανάλογου τόμου με κείμενα πεζογραφίας.

2. Σχέδιο επιστολής προς τους συνεργάτες της Ανθολογίας όπου ζητεί την οικονομική συνδρομή τους στο τελικό στάδιο εκτύπωσης, λόγω των δυσχερειών που οφείλονται στην Μικρασιατική εκστρατεία (επιστράτευση-ακρίβεια), 1 φ.

- Χειρόγραφα βιογραφικά σημειώματα και ποιήματα των συνεργατών της ανθολογίας. Παρατίθενται με τη σειρά που ανθολογούνται (δηλ. με το πραγματικό όνομα, όχι με το ψευδώνυμό τους).

Αναστασίου Μιχάλης

Επιστολή (Λαμία, 4.3.1921) 1 φ. και ποιήματα από τη συλλογή *Intermedium*: Ερωτικά αρ. III, XI, Ελεγείες αρ. II, 1 δίφ. και 2 φ.

Βελιμέζης Κωνσταντίνος (Βελμύρας)

Επιστολή, χ.χ., 1 φ. και βιογραφικό σημείωμα, 1 φ.

Δαμιράλης Μ.

Δίφυλλο με ένδειξη Άγρα “Μ.Δαμιράλη. Πλήρες” Περιλαμβάνει βιογραφικό σημείωμα 1 φ. και ποιήματα: “Ελλη”, 2 φ., “Απριλιάτικο”, 1 φ., “Τσιγγάνικο”, 4 φ., “Δώρα”, 1 φ.

Δημακόπουλος Δημοσθένης

Βιογραφικό σημείωμα ,1 φ.

Δημητριάδης Δημήτριος (Γκόλφης Ρήγας)

Βιογραφικό, 1 φ., και ποίημα “Παρακάλι”, 1 φ. και 1 κ.χ.

Δρακοπούλου Θεώνη (Μυρτιώτισσα)

Ποίημα: “Στο γιο μου”, 1 φ., “Η Συκιά”, 1 φ., “Στο Βουνό”, 1 φ.

Απόκομμα εφημερίδας με παρουσίασή της, με τίτλο “Μια ποιήτρια” και υπογραφή W [Παλαμάς;].

Δρακουλίδης Νίκος (Δόξας Άγγελος)

Βιογραφικό σημείωμα και ποίημα “Σονέττο”, 1 φ.

Ευελπίδης Χρυσός (Εσπερας)

Βιογραφικό, 1φ. και ποιήματα: “Σκίτσα”, 3φ., “Τραγούδι”, 1φ., “Χρυσάνθεμα”, 1 φ.

Καρακάσης Λαίλιος

Βιογραφικό, 1 φ.

Κόντος Κώστας

Βιογραφικό, 1 φ.

Κουντουράς Μίλτος

Βιογραφικό-Εργογραφικό σημείωμα, 6 φ.

Κωνσταντινίδης Κωνσταντίνος (Πέτρος Μάγνης)

Δίφυλλο με ένδειξη του Άγρα “Πέτρος Μάγνης. Πλήρες. Αντιγραφή εκ συλλογής”. Περιλαμβάνει: βιογραφικό 1 φ. και λυτά φύλλα από το βιβλίο *Πέτρος Μάγνης* (εκδ. Απουανών, Αλεξάνδρεια, 1918), με σχόλιο για το έργο του και επιλογή ποιημάτων (7 φ. και εξώφ.).

Λαπαθιώτης Ναπολέων

Βιογραφικό, 1 φ.

Μαγκάκης Μανώλης, σκίτσο του που δεν περιλήφθηκε στην έκδοση.

Μάκιστος Κώστας

Δίφυλλο με ένδειξη “Κώστας Μάκιστος. Πλήρες.” Επιστολή (Αγία Παρασκευή Λέσβου, 10.2.1920), 1 φ., βιογραφικό, 1 φ., και ποιήματα “Sonetto”, “Όλα”, “Παραμίλημα”, “Το σπιτάκι μας”, “Η λεφκή μου αγάπη”, 4 φ.

Μαλάνος Τίμος

Βιογραφικό, 2 φ., και ποιήματα “Ποιος ύπνος”, 1 φ., “Το δαχτυλίδι”, 1 φ.

Μαμμέλης Απόστολος

Βιογραφικό, 4 φ. και ποιήματα “Οι οδηγήτρες μου”, 1 φ., “Δίχως τίτλο”, “Αποσπάσματα απ’ το “Περ’ από τα σκότη”, “Στην Τέχνη”, “Όσοι τυφλοί”, “Θεολάλημα”, “Σονέττο”, “Παλιές άριες”, 9 φ., και ποίημα του Βέγα, “Στο γιατρό και ποιητή Απ. Μαμμέλη”, 1 φ.

Μουσούρης Σπύρος (Φώτος Γιοφύλλης)

Βιογραφικό 1 φ., τυπωμένο ποίημά του “Κατάρα στους προγόνους” από τις “Καινούργες Τερτσίνες”, 1 δίφ., σκίτσο του, 1 φ.

Μπεκές Όμηρος

Δίφυλλο από το περ. *Λόγος* όπου τα ποιήματά του “Στίχοι”, “Νερά του Βάλτου” (Χρ. Β’, αρ. 3, Πόλη, Ιανουάριος 1920), “Τα σπουργίτια” (Χρ. Α’, αρ. 5, Πόλη, Μάρτιος 1919).

Μπουφίδης-Χάγερ Νίκος (Ισαντρος Άρις)

Βιογραφικό, 1φ., ποιήματα: “Αφιέρωση”, “Ανία”, 2 φ. έντυπα

Ουράνης Κώστας, δυο βιογραφικό, 2 φ.

Παναγιωτόπουλος Σπύρος, βιογραφικό, 1 δίφ.

Παπαδόπουλος Ανδρέας-Σύλβιος

Βιογραφικό, 1 φ. και βιβλιογραφικό-εργογραφικό 1 φ. (άλλο χέρι), ποίημα “Το κόκκινο περιβόλι”, 3 φ. και 1 κ.χ.

Παπαδόπουλος Δημήτριος (Τυμφρηστός)

Βιογραφικό, 1φ., ποιήματα: “Πάμε”, “Σε προσμένω”, “Στα ξένα”, “Τ’όμορφο το βράδυ”, “Η Μπόρα”, “Ο ύπνος της Σόνιας”, “Εκείνη”, (7 φ., αριθμημένα 1-7).

Παράσχος Κλέων

Δίφυλλο με ένδειξη “Πλήρες. Άνευ φωτογραφίας”, βιογραφικό, 3 φ., ποιήματα: “Λήθη”, 1 φ., “Μιας γαλανής στα βάθη μου”, 5 φ., “Εκείνη την άνοιξη I, III, IV”, 3 φ. έντυπα.

Παπατσώνης Τάκης

Βιογραφικό, 2 φ., βιογραφικό, 1 φ., ποιήματα : “Κατά το Δείπνον του Κυρίου”, 3 φ., “Οι αργές ώρες”, 1 φ.

Πετιμεζάς Νίκος (Λαύρας)

Βιογραφικό, 2 φ.

Ραφτόπουλος Ιωσήφ

Δίφυλλο με ένδειξη “Ιωσήφ Ραφτόπουλου” πλήρες. Βιογραφικό, 1 φ.
Ποιήματα: “ας τραγουδήσουμε ...”, 1φ., “Ταν, ταν...”, 1 φ., “Εγώ”, 1φ,
“Καλούμεν υπό τα όπλα”, 1φ., “Ένα σου γράμμα”, “Η νιότη μου
μαραίνεται”, “Προσευχή”, 3 αποκ.

Σπαταλάς Γεράσιμος

Βιογραφικό, 2 φ., βιογραφικό από άλλο χέρι, 1 φ. [Ένδειξη “Γ. Σπαταλά άνευ
φωτογραφίας. Μετά βιογραφίας. Αντίγρ. εκ βιβλίων (να πάρω: καθώς
αλλάζουν οι εποχές)”.]

Σταύρου Θρασύβουλος (Μελικέρτης)

Βιογραφικό 1 φ.

Τσιμπιδάρος Γεώργιος (Φτέρης)

Βιογραφικό, 1 διφ.

Χατζάρας Νίκος

Βιογραφικό, 4 φ.

7.2. Σύνοψη λημμάτων για τη Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία του Πυρσού (1932)

-Δακτυλόγραφο με χειρόγραφες συμπληρώσεις του Άγρα προς τους
βιογραφούμενους για παροχή στοιχείων.

-Αυτόγραφα βιογραφικά-εργογραφικά σημειώματα. Οι λογοτέχνες
παρατίθενται με το ψευδώνυμο, όπως στα λήμματα της Μ.Ε.Ε.

Βουτιεριδής Ηλίας, εργογραφικό σημείωμα, 2 φ. χφο και 1 φ. δφο. [Στη
Μ.Ε.Ε. το λήμμα υπογράφει ο Ν.Ι.Λάσκαρις].

Λάρμης Λαέρτης, σημειώσεις, 1 φ.

Μπεκ Κάρολος, δίφυλλο με βιογραφικό σημείωμα και επιστολή Γουλιέλμου
Μπαρ (Αθήνα, 17.6.1931) από τον οποίο προέρχεται το χφο και οι
πληροφορίες.

Νιρβάνας Παύλος, εργογραφικό 4 φ. και 1 φ., μάλλον από άλλο χέρι.

Παπαδοπούλου Αλεξάνδρα, επιστολή δφη Άγρα προς Α. Παπαδοπούλου (Αθήναι, 29.2.1922) και χφες σημειώσεις του στο ίδιο. Επίσης, 1 φ. μεταγραφή του βιογραφικού της (από τον Άγρα) και σε χφο της ίδιας τα φύλλα με αριθμ. 4-6.

Παπαμόσκου Αλεξάνδρα, 1 δίφ.

Παράσχος Κλέων, δφη επιστολή Άγρα (Αθήνα, 25.2.1932) και χφες σημειώσεις του στο ίδιο.

Πασαγιάννης Κώστας, δφο βιογραφικό, 1 φ.

Περγαλίτης Γιάννης, βιογραφικό, εργογραφικό και επιστολή προς τον Άγρα (Σπέτσες, 2.3.1932), 4 φ.

Πολυδούρη Μαρία, επιστολή Άγρα προς Πολυδούρη με σημειώσεις του Άγρα για το έργο της.

Πολυλάς Ιάκωβος, δύο επιστολές του Α. Κόμη (Κέρκυρα, 21.5.1932 και 9.6.1932) με πληροφορίες για τον Πολυλά. Σημείωμα με στοιχεία για τις ημερομηνίες γέννησης και θανάτου του Πολυλά και υπογραφή “εκ του αρχαιοφύλακος”. Σημειώσεις Άγρα για Πολυλά, 4 φ. και 2 κ.χ.

Ποριώτης Νικόλαος, σημειώσεις Άγρα, 2 φ., εργογραφία 1 φ., άλλο χέρι. Έντυπος κατάλογος: “Νικόλαος ο Ποριώτης”, *Ξένη Λύρα. Δείγμα και κατάλογος*. Αθήνα, τυπ. Εστίας, 1925.

Πράτσικας Γιώργος, βιογραφικό, 2 φ.

Προβελέγγιος Αριστομένης, βιογραφικό 6 φ. και 1 σκίτσο έντυπο. Άρθρο Άγρα, 1 δίφ. και 1 φ.

Ραγιάς Ρήγας, βιογραφικό δφο, 1 δίφ. και 1 φ.
[Δεν υπάρχει λήμμα στη Μ.Ε.Ε. από τον Άγρα, αλλά σύντομο σημείωμα από τον Αργυρόπουλο.]

Σημηριώτης Άγγελος, βιογραφικό 6 φ. και επιστολή (Νέα Ιωνία, 1.11.1932), σημειώσεις Άγρα, 1φ. και 1 κ.χ.

Σπαταλάς Γεράσιμος, εργογραφικό 4 φ., σημείωμα Σπαταλά, 2 φ.

Συκουτρής Ιωάννης, βιογραφικό, 2 φ., σημειώσεις Άγρα, 1 φ.

Τραυλαντώνης Αντώνης, επιστολή με βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία
1 δίφ. και 1 φ., σημειώσεις Άγρα, 3 κ.χ.

Φρέρης Βελισάριος, βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία, 3 φ.

Χάρης Πέτρος, 1 φ.

Ψαλτήρας Πότης, σημειώσεις Άγρα, 1 δίφυλλο και 1 κ.χ..

Φάκελος 8. ΚΡΙΤΙΚΗ (IV)

Ξένη Λογοτεχνία - Εικαστικά - Ποικίλα

8.1. Ευρωπαϊκή λογοτεχνία

-Αγγλική Λογοτεχνία

Τετράδιο με σημειώσεις ιστορίας της λογοτεχνίας και 3 κ.χ. με το ίδιο θέμα.

-Γαλλική Λογοτεχνία

1. Δίφυλλο με ένδειξη “Γαλλικής Λογοτεχνίας σημειώσεις”. Περιλαμβάνει: “Στιχουργική Γαλλική” 5 φ., “Ιταλική στιχουργική” (ομοιότητες με γαλλική), 1 φ., “Ποιητική ενάργεια”, 1 κ.χ., “Η φυσιολατρία των decadents”, 1 κ.χ. Σημειώσεις ιστορίας γαλλικής λογοτεχνίας (2φ. και 3 κ.χ., 2 φ. και 3 κ.χ., 3 κ.χ., 1 δίφ., 1 φ. και 1 δίφ. κλασικισμός και λυρική ποίηση, άλλο χέρι).

2. Δίφυλλο με ένδειξη “Ακυρολεξία στον Βερλαίν”, 10 κ.χ.

3. Γενικά σχόλια για την αγγλική και γαλλική αλλά και γερμανική λογοτεχνία. Ιστορία και αισθητικές-κριτικές παρατηρήσεις, 19 κ.χ. Βιβλιογραφικά, 6 κ.χ.

4. Μετάφραση. Παρατηρήσεις για τη μεταφραστική δραστηριότητα, 6 κ.χ.

8.2. Σχόλια και κριτικά σημειώματα για ευρωπαίους λογοτέχνες και λογίους

[Τα ονόματα των συγγραφέων δίνονται σε ευρωπαϊκές γλώσσες και σημειώνονται οι χρονολογίες γέννησης και θανάτου τους.]

Baudelaire Charles (1821-1867), 12 κ.χ.

Carlyle Thomas (1795-1881), 2 κ.χ.

Chekhov Anton Pavlovich (1860-1904), 1 κ.χ.

Chenier Andre de (1762-1794), 3 κ.χ.

Dante Alighieri (1265-1321), 3 κ.χ.

Flaubert Gustave (1821-1880), 1 κ.χ.

Goethe Johann Wolfgang Von (1749-1832), 2 κ.χ.

Gorki Maxime (1868-1936), 4 κ.χ.
Heine Heinrich (1795-1856), 1 κ.χ.
Herold Ανδρέας Φερδινάνδος (1865-;), 1 κ.χ.
Laforgue Jules (1860-1887), 2 κ.χ.
Louys Pierre (1870-1925), κριτική για το έργο του “Βιλιτώ”, 4 φ.
Mallarme Stephane (1842-1898), άρθρο για τον Mallarme από άλλο χέρι, 6 κ.χ. και 5 φ.
Maeterlinck Maurice (1862-1949), δίφυλλο με ένδειξη “Μάτερλινγκ”, περιλαμβάνει 6 φ. και 4 κ.χ. όπου άρθρο για τη Μ.Ε.Ε. και 2 κ.χ. σημειώσεις.
Moliere Jean Baptiste Poquelin (1622-1673), εκτενείς σημειώσεις και χρονολόγιο, 4 κ.χ. και 2 φ.
Montaigne Michel Eyquem de (1533-1592), 1 κ.χ.
Nietze Friedrich (1844-1900), μικρά σημειώματα με παρατηρήσεις, 4 κ.χ.
Novalis Fredrich (1772-1801), προσωπικές εντυπώσεις για τον Novalis, 1 φ. και 4 κ.χ.
Pascal, Ιησουίτες, Ιάνσεν, Αρνώ, Port Royal κ.ά., εγκυκλοπαιδικές σημειώσεις, 4 φ.
Poe Edgar Allan (1809-1849), 3 κ.χ.
Proust Marcel (1871-1922), 4 κ.χ.
Rabelais Francois (1494-1553), 1 κ.χ.
Regnier Henri de (1864-1936), 1 φ. (Μ.Ε.Ε. ;)
Rimbaud Arthur (1854-1891), 1 κ.χ.
Richepin Jean (1849-1926), 1 φ. για Μ.Ε.Ε.
Samain Albert (1858-1900), 1 κ.χ.
Shakespeare William (1564-1616), 3 φ. για τον “Ιούλιο Καίσαρα” με ένδειξη “Μάχη Φιλίππων” και 2 κ.χ.
Τσομπανιάν Αρσάκ - Φαντάζιο (αρμένιος ποιητής και κριτικός), 2 φ. (Μ.Ε.Ε.;)
Valery Paul Ambroise (1871-1945), 5 κ.χ. και “Ο Βαλερύ μεταφρασμένος”, 1 φ.
Verlaine Paul (1844-1896), 4 κ.χ.
Villon Francois (1431-1463), 2 κ.χ.

Wilde Oscar Fingall O' Flahertie Wills (1856-1900), 2 κ.χ.

-Συσχετισμοί-συγκρίσεις ξένων λογοτεχνών
Σημειώματα, 31 κ.χ.

8.3. Εικαστικές τέχνες

Σημειώσεις για εικαστικά θέματα, 10 κ.χ., και κριτική με τίτλο “Εκθεσις Διπλαράκου Θ.” 1 φ.

8.4. Ποικίλα σχετικά με κριτική

- Αποσπάσματα κειμένων για διάφορα θέματα, 2 φ., 3 φ., 1 φ. και 1 κ.χ., 4 φ., 2 φ. τυπωμένο κείμενο και 1 κ.χ.

- Συνεντεύξεις

Σημειώσεις από συνεντεύξεις που έδωσε σε διάφορα έντυπα με θέμα τη λογοτεχνία: 1 δίφ., 3 φ. και 1 κ.χ., 9 κ.χ., 2 κ.χ. από άλλο χέρι (οι ερωτήσεις της συνέντευξης).

- “Αναγνώσεις”

Ενότητα με την ένδειξη αυτή. Περιλαμβάνει σημειώματα για έργα ή συγγραφείς που ανέγνωσε. Η ενότητα παρέμεινε όπως ήταν (τα κ.χ. ήταν συνδεδεμένα με καρφίτσα). Στο verso μικρά καθημερινά σημειώματα, 8 κ.χ.

- Τίτλοι, σχέδια, διαγράμματα διαλέξεων, μαθημάτων, 7 κ.χ.

Τμήμα από σημειωματάριο που περιλαμβάνει επίσης λίστα τηλεφωνικών αριθμών και καθημερινές σημειώσεις, 7 κ.χ. και 1 φ.

- Σημειώσεις για διάφορα θέματα αισθητικής-κριτικής-λογοτεχνίας κ.λπ., 35 κ.χ. και 13 κ.χ. και 2 φ. και 1 δίφ. που περιλαμβάνει 10 κ.χ.

Φάκελος 9. ΓΛΩΣΣΑ - ΜΕΤΡΙΚΗ

- ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

9.1. Γλώσσα

- “Γλωσσικός σκεπτικισμός”

Δίφυλλο που περιλαμβάνει ενδιαφέροντα σημειώματα, απόψεις, παρατηρήσεις για το γλωσσικό ζήτημα, με ενδείξεις “γλωσσικός σκεπτικισμός”, “γλωσσικόν ζήτημα”, “γλώσσα”, 64 κ.χ.

- Εκπαιδευτικός Όμιλος

Σημειώματα που αφορούν απόψεις του Άγρα, τις οποίες πιθανώς υποστήριξε στο πλαίσιο του Ομίλου, 2 κ.χ.

- Φοιτητική Συντροφιά [Βλ. και υποφάκελο 1.8]

Σχεδιάγραμμα ομιλίας για την προσπάθεια αναβίωσης της Φοιτητικής Συντροφιάς και αναδρομή στη δραστηριότητά της, 1 κ.χ. Στο verso σημείωμα που αφορά προβλήματα που αντιμετώπισε κατά τη σύνθεση της Ανθολογίας.

9.2. Μετρική

Μελέτη μετρικής προοριζόμενη ίσως για διδασκαλία. Αποτελείται από τις ενότητες: “Τονισμός”, “Αι συλλαβαί”, “Χασμωδία. Συνίζηση”, “Ομοιοκαταληξία” και “Μέρος δεύτερον. Ελεύθερος στίχος”.

Το πρώτο μέρος που εξετάζει την παραδοσιακή στιχουργική (μέτρο-ομοιοκαταληξία) περιλαμβάνει:

- Δίφυλλο με ένδειξη “Τονισμός”:

Περιλαμβάνει εισαγωγή σχετικά με τη μετρική, τη σημασία της σπουδής της, την εξέλιξή της και διάφορα είδη μέτρων, 12 φ. (κείμενο με σελιδαρίθμηση 1-16, 12 φύλλα. Στη σελ.15 προσθήκη σημειώσεων 1 φ. και στη σελ. 16 προσθήκη 10 κ.χ.), παραδείγματα μέτρων (στίχοι νεοελληνικής, γαλλικής λογοτεχνίας), 17 κ.χ. Στην ίδια ενότητα 1 φ. με ένδειξη “Εισαγωγή” και 1 κ.χ. “Στιχουργική”.

- Δίφυλλο με ένδειξη “Αι συλλαβαί”.

Εξετάζει το μέτρο σύμφωνα με τον αριθμό των συλλαβών του στίχου. Περιλαμβάνει 9 φ. και 14 κ.χ. Αριθμημένες σελίδες 17-30. Μετά τη σελ. 25 εξετάζονται τα φαινόμενα της συνίζησης και της χασμωδίας, ο διασκελισμός και η τομή του στίχου.

- Δίφυλλο με ένδειξη “Χασμωδία-Συνίζηση”

Εξετάζονται χωριστά τα φαινόμενα αυτά. Περιλαμβάνει 16 φ. (με αρίθμηση [1] - 16) και 11 κ.χ. Εξετάζονται παράλληλα η νεοελληνική, η γαλλική και η ιταλική στιχουργική.

- Δίφυλλο με ένδειξη “Όμοιακαταληξία”

Περιλαμβάνει δύο ενότητες :

1. Η πρώτη με ένδειξη “Στιχουργική”, ασχολείται γενικά με την ομοιοκαληξία. Διάγραμμα της μελέτης, 1φ. Κείμενο 34 φ. και 3 κ.χ. με σελιδαρίθμηση 1-23 (κάποιες διπλές αριθμήσεις).

2. Δίφυλλο με ένδειξη “συμπληρώματα και σονέττον”. (Στο verso του, ποίημα του Δροσίνη με τίτλο “Κάτι που δεν είπε ο Δάντης”.) Περιλαμβάνει:

i. Δίφυλλο με ένδειξη “Σονέττο”. Στο verso σονέττο του Νίκου Σαντοριαναίου (χρo και δφο με υπογραφή του και ένδειξη: Σμύρνη, 1909). Περιλαμβάνει 13 φύλλα και 3 κ.χ. (Από το φύλλο 2 σελιδαρίθμηση 1-5.) Μετά τη σελ. 1 παρεμβάλλονται παραδείγματα από την ευρωπαϊκή λογοτεχνία, 6 φ. (Δάντης, Πετράρχης, Σαίξπηρ, Boileau), και μετά τη σελ. 5, ποίημα του Παλαμά, αρ. 64 από τα Δεκατετράστιχα.

ii. Δίφυλλο με ένδειξη “Poesie a forme fixe συνέχεια”, όπου απαριθμεί και εξετάζει τα είδη αυτά σε σχετικά σημειώματα, 12 φ. και 2 κ.χ.

- Δίφυλλο με ένδειξη “Μέρος δεύτερον. Ελεύθερος στίχος”

Περιλαμβάνονται:

1. Διάγραμμα μελέτης με θέματα: “ελευθεριάζων στίχος” και “ελεύθερος στίχος”, 1 φ.

2. Κείμενο - μελέτη με ένδειξη “Μέρος δεύτερον. Ελεύθερος στίχος”, 14 φ. και 1 κ.χ. Σελιδαρίθμηση 1-13.

3. Δίφυλλο με σημειώματα για το ίδιο θέμα με ένδειξη “Vers libere et libre”, 7 κ.χ.

- Μετρική. Ποικίλα σημειώματα, 14 κ.χ. και 2 φ.

9.3. Βιβλιοθηκονομία - Βιβλιολογία - Βιβλιογραφία

Αυτοσχέδια τετράδια και λυτές σημειώσεις, σε θεματικές ενότητες που περιλαμβάνουν ιστορία του βιβλίου και των βιβλιοθηκών, συστήματα οργάνωσης βιβλιοθήκης, καταρτισμού βιβλιογραφικού δελτίου, καταλόγου βιβλιοθήκης και βιβλιογραφία.

- Α΄ δίφυλλο:

1. Αυτοσχέδιο τετράδιο 16 φ. με όλα τα παραπάνω θέματα.

2. Σημειώσεις ιστορικές και βιβλιογραφικές για την ιστορία του ελληνικού βιβλίου, 5 φ.

3. Σημειώσεις για τη σύνταξη βιβλιογραφικού δελτίου - σύστημα καταλογογράφησης, 4 φ. και 2 κ.χ.

- Β' δίφυλλο:

1. Αυτοσχέδιο τετράδιο (στενού σχήματος) που περιλαμβάνει κυρίως σημειώσεις καταλογογράφησης και στοιχεία βιβλιολογίας, 14 φ. κειμένου.

2. Ιστορία βιβλιοθηκών-βιβλίου-ελληνικού βιβλίου. Σημειώσεις, 3 φ.

3. "Χάρτης". Με αυτή την ένδειξη, στοιχεία για την ιστορία, την παραγωγή και τη διακίνηση του χαρτιού, 5 φ.

4. "Τυπογραφία". Στοιχεία για τη διαδικασία εκτύπωσης βιβλίων (τεχνικοί όροι, μέθοδος), 6 φ.

5. "Βιβλιοδεσία". Κυρίως τεχνικοί όροι βιβλιοδεσίας, 2 φ.

6. "Σχεδιάσμα". Διάγραμμα με ιστορικές και ειδολογικές διαιρέσεις επιστημών, καλών τεχνών και ειδών του λόγου και, με βάση αυτό, σκέψεις για την κατάρτιση συστήματος καταλογογράφησης.

7. Κατάλογος βιβλιογραφικών συγγραμμάτων - συστημάτων, 1 φ. και 1 κ.χ.

- Βιβλιογραφικά στοιχεία ελλήνων λογοτεχνών.

Σημειώνονται βιβλιογραφικά στοιχεία για έλληνες λογοτέχνες και για περιοδικά, 20 κ.χ. και 1 απόκομμα (Ν.Ι.Μαράκη, "Εξ αφορμής του καλλιτεχνικού διμήνου", εφ. *Σημαία*, 1937 χωρίς ημ., όπου λόγος για πειραϊκά περιοδικά).

Φάκελος 10. ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ (I)

10.1. Στοχασμοί

-Λυτά φύλλα σημειώσεων όπου καταγράφονται στοχασμοί κυρίως σε θέματα φιλοσοφίας, ηθικής, μεταφυσικής:

1. Δίφυλλο με ένδειξη “φιλοσοφία” που περιλαμβάνει 131 κ.χ.
2. Σημειώσεις εκτός διφύλλου. Αναφέρονται κυρίως σε ψυχικές-διανοητικές καταστάσεις: αγάπη, πόνος, ένστικτο, ορμή, μίσος κ.ά., 49 κ.χ.

- Θέματα θεολογίας

1. “Συνέχεια και τέλος”. Επιστολή προς το περιοδικό *Ελληνικά Γράμματα*. Πρόκειται για συζήτηση με τον Κ.Θ.Δημαρά για την πίστη στον Θεό, 3 φ.
2. Σημειώσεις για το ίδιο θέμα, 1 φ. και 2 κ.χ.
3. Σημειώσεις σχετικά με τον Θεό, 3 κ.χ.

- Στοχασμοί πάνω σε θέματα καθημερινής ζωής, εμπειρίας, ανθρώπινων συμπεριφορών και γεγονότων, κοινωνικού προβληματισμού, ψυχολογίας:

1. Δίφυλλο με ένδειξη “Pensees. Χαρά, Λύπη, Μνήμη, Ηδονή, Πόνος”. Περιλαμβάνει 123 κ.χ. και 1 δίφ. με τίτλο “Η αποφατική προσωπικότης”.
2. Δίφυλλο με ένδειξη “Μερικά χρόνια πείρα. Η τύψις, η φιλοδοξία, η υγεία, οι “μεγάλοι”, το Διήγημα”, 23 κ.χ.
3. [Πρακτικοί και θεωρητικοί άνθρωποι], 2 φ. και 1 κ.χ.
4. Σχετικές σημειώσεις, 233 ανεξάρτητα κ.χ. και φύλλα.
5. [Η σχέση των νέων με τη φιλολογία, τη θρησκεία κ.ά., 4 φ.

- Θέματα της εποχής (Χρονογραφήματα)

A. Κείμενα-σχέδια κειμένων

1. “Συν Αθηνά και χείρα κίνει” [Συνδυασμός προσευχής και προσωπικής ενέργειας], 2 φ.
2. “Φείδου χρόνου”, 1 διφ.
3. “Σε τι μας ωφελούν τα δάση”, 1 φ. ατελής.
4. [Περί φύσεως]. Αποσπάσματα Τέλλου Άγρα (ακέφαλα), 2 κ.χ., και δύο άρθρα από άλλο χέρι με τίτλους “Φύσις και κοσμοπολιτισμός”, 1 φ., και “Το πνεύμα της φύσεως”, 1 φ.
5. “Αι ανασκαφαί”, 1 φ.

6. “Τύπος φορτικός και άσκοπος (τα δελτία των διοικητικών υπαλλήλων)”, 3 φ.
7. “Και πάλιν τα δελτία”, 3 φ., στο 3ο ατελές σημείωμα με τίτλο “Όλοι οι υπάλληλοι ανυπότακτοι”.
8. “Α. Περί ιατρικής- Β. Περί δασών”, 1 δίφ.
9. “Η Μόδα και η απαισιόδοξη λογική”, 3 φ.
10. “Σμύρνη”, 1 φ.

B. Σημειώσεις

1. “Η παιδεία”, 1 φ.
2. “Στωικισμός”, 1 φ.
3. “Η Στωική φιλοσοφία και η Ρώμη”, 1 φ.
4. “Αντικομμουνιστικό”, 1 φ.
5. [Αντιρρήσεις για τις τάσεις της αρχιτεκτονικής], 6 κ.χ.
6. [Ολιγότεκνοι-πολύτεκνοι-οικονομικές και κοινωνικές ρυθμίσεις] 1 φ. και 2 κ.χ.
7. Μεταπολεμικά σχέδια, 1 κ.χ.
8. “Ανατολικόν ζήτημα”, δίφυλλο με σημειώσεις και 3 μικρά δίφυλλα με αρίθμηση 1-9 και 3 κ.χ. Αφορούν τις κυβερνήσεις του Βενιζέλου. Περιλαμβάνεται 1 αποκ. άρθρου με τίτλο “Να βοηθήσωμεν Τούρκους, Βουλγάρους, Αλβανούς”, Σεπτέμβριος 1922.
9. Δίφυλλο με ένδειξη “Χρονογραφήματα, άρθρα, συνεντεύξεις, θέματα πρακτικής φύσεως”. Περιλαμβάνει σημειώσεις για όλα τα παραπάνω καθώς και για επιστολές προς περιοδικά, 233 κ.χ. και 1 αποκ. (24.7.1923).
10. Δίφυλλο με σημειώματα κυρίως για πολιτικά θέματα (Βενιζέλος, κομμουνισμός, δημοσιογραφία, σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα), 17 κ.χ.

- Ποικίλα

Παρατηρήσεις σε θέματα καθημερινής πρακτικής, εφαρμοσμένων επιστημών κ.ά., 32 κ.χ.

10.2. Στοχασμοί-δοκίμια-άρθρα σε θεματικές ενότητες

- “Δάκρυα”

Ψυχολογική και αισθητική προσέγγιση του θρήνου, 34 κ.χ., τα περισσότερα με την ίδια ένδειξη.

-“Μνήμη”

Εξετάζεται η λειτουργία και οι ιδιότητες της μνήμης, 74 κ.χ.

- “Laboremus”

Ιδιότητες της εργασίας και σχέση της με διάφορες πλευρές της ανθρώπινης ζωής και δραστηριότητας, 29 κ.χ., 7 φ. και 2 κ.χ.

Αποκόμματα από *Ελεύθερον Βήμα*: Ν.Ζαμάνου, “Η οικονομική κρίσις ανά τον κόσμο. Αίτια και αντιμετώπισις αυτής”(2 συνέχειες), Δ.Ι.Σαράτση, “Η ανθρωπότης εκφυλίζεται” κ.ά.

- “Διατί μορφωνόμεθα”

Διάλεξη στην “Ανωτέρα Σχολή Λογοτεχνικής Μορφώσεως”. Πλήρες κείμενο με διορθώσεις, 21 φ. αριθμημένα από 1-22 (διπλή αριθμ. 18-19).

- “Αντισεξουαλιστικό”

Περιλαμβάνει σημειώσεις άρθρου με τίτλο “Οι σύγχρονοι θεοί. Γενετήσια αγωγή”. Φιλοσοφική-ψυχολογική προσέγγιση της σχέσης της σεξουαλικής ζωής με την τέχνη και την ζωή εν γένει, 21 κ.χ. και 14 φ.

- “Αναστροφή”

Περιλαμβάνει μικρές σημειώσεις, όπου αντιστρέφονται απόψεις άλλων ή κοινώς αποδεκτές, 23 κ.χ., τα περισσότερα με την ίδια ένδειξη. Χωριστό δίφυλλο με ένδειξη “Αναστροφή”, 2 φ. και 3 κ.χ.

10.3. Σημειωμάτνια

-Δέκα μικρού μεγέθους σημειωμάτνια, τρία δίφυλλα εξωφύλλων (χωρίς το περιεχόμενο), και ένα λυτό εσωτερικό δίφυλλο. Τέσσερα από αυτά φέρουν στο εξώφυλλο τις αριθμητικές ενδείξεις: 14, 21, 23, 24. Δύο εξώφυλλα με ενδείξεις 16, 17 .

-Έξι σημειωμάτνια διαφορετικών μεγεθών.

Όλα περιλαμβάνουν σημειώσεις και κείμενα αισθητικής, κριτικής για την ελληνική και την ξένη λογοτεχνία, στοχασμούς, αυτοβιογραφικές σημειώσεις με ένδειξη “Σαν ζωή και σαν όνειρο”, καθημερινές σημειώσεις, σχεδιάσματα ποιημάτων, στίχων, λέξεις κ.λπ.

Φάκελος 11. ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ (II)

Προσωπικές-αυτοβιογραφικές-ημερολογιακές σημειώσεις

11.1. Προσωπικές σκέψεις

- Δίφυλλο με ένδειξη “Έντελώς προσωπικά μου σκέψεις”. Περιλαμβάνει:

1. “Δοκίμιο ηθικού προσανατολισμού. Πηδαλίου”, με τίτλο “Δοκίμιο ηθικής”, 2 φ. Διάγραμμα που εξετάζει προβλήματα “ηθικής” σε διάφορες περιστάσεις της ζωής.
2. “Συμπερασματική θέση”, σχετικά με τη φιλανθρωπία, 2 φ.
3. “Ένα πρόβλημα. Ηθικό-Πρακτικό-Συναισθηματικό-Υλικό”. Δίφυλλο με αυτή την ένδειξη, 7 φ. με αριθμηση 1-7. Ηθικός και γενικότερος προβληματισμός πάνω σε προσωπικές του επιλογές και σχέσεις.
4. “Ηθική”. Εξετάζει τα ηθικά κίνητρα επιλογών, 1 φ.
5. “Το κρίμα και η συγγνώμη (απόσπασμα)”, 4 φ. και 1 κ.χ.

- Προσωπικές σκέψεις του Άγρα σχετικά με τον εαυτό του ως άνθρωπο, ως λογοτέχνη και κριτικό, 128 ανεξάρτητα κ.χ.

- Προσωπικές σκέψεις, 47 κ.χ.

11.2. Αυτοβιογραφικές σημειώσεις

- Βιογραφικές-ημερολογιακές σημειώσεις

1. Μικρό σημειωματάριο 1913-1914 .
2. Δίφυλλο με ένδειξη “Το σχολείον”. Σημειώσεις που αφορούν την εμπειρία του σχολείου μέχρι και την Α΄ Γυμνασίου και τα κείμενα της περιόδου (βλ. φακ.1.7.).
3. Δίφυλλο με ένδειξη “Χ.Τ.Π.Φ.”, 2 Ιουλίου χ.χ. [γραφή νεανικής ηλικίας του Άγρα.]
4. 1 φ. με ένδειξη “8 Ιουλίου”, χ.χ.
5. Βιογραφικές πληροφορίες, 7 κ.χ.

- Βιογραφικές πληροφορίες

Σημειώσεις που φωτίζουν λεπτομέρειες της ζωής του:

1. “Ma vie anecdotique”, 6 κ.χ. με αυτή την ένδειξη.
2. Δυσάρεστα συμβάντα των ετών 1930 και 1932, επαγγελματικές και οικογενειακές δυσκολίες, 13 κ.χ.

11.3. Προθέσεις-σχέδια

Σημειώσεις και κείμενα που αναφέρονται σε σχέδια του Άγρα, προσωπικά ή επαγγελματικά.

- Αυτοσχέδιο μικρό τετράδιο με τίτλο “Το τηλεσίγραφον” που περιέχει εκτενές κείμενο με τίτλο “Το τηλεσίγραφον - ο γάμος” όπου εκθέτει τους λόγους της άρνησής του να παντρευτεί μετά το στρατό. Στο ίδιο τετράδιο σημειώσεις και σχέδια αντιμετώπισης του προβλήματος της μετάθεσης του πατέρα του και άλλες πληροφορίες για τη ζωή, την υγεία και την οικογενειακή του κατάσταση.

- Δίφυλλο με ένδειξη “Si jamais...”

Σημειώσεις για μελλοντικά σχέδια λογοτεχνικά, επαγγελματικά, προσωπικά, 33 κ.χ. και 3 φ. με σχετικές σημειώσεις και 1 φ. με βιβλία που σκόπευε να διαβάσει.

- Δίφυλλο (από το εξώφυλλο της συλλογής του Στ. Μόρφη, *Σονέττα*, Αθήνα 1916) που περιλαμβάνει σχέδιο γράμματος για την πρόσληψη του Άγρα στο Βιβλιογραφικό Δελτίο της Ακαδημίας και 6 κ.χ. με σημείωμα που αναφέρεται στους Μενάρδο και Βουρνάζο.

-Ποικίλα σχέδια

1. Φύλλο με ένδειξη “Βιοποριστικά”, όπου εκθέτει τα σχέδια βιοπορισμού και επαγγελματικής αποκατάστασής του.

2. “Απώτεροι προθέσεις”, κριτικές-φιλολογικές εργασίες που έπρεπε να ολοκληρώσει, 1 κ.χ.

3. Δίφυλλο όπου περιγράφονται σε τρίτο πρόσωπο οι προσπάθειες επαγγελματικής αποκατάστασης και εξοικονόμησης χρόνου, 2 φ.

4. Σημειώσεις μάλλον νεανικής ηλικίας με σχέδια επαγγελματικής, οικογενειακής, λογοτεχνικής αποκατάστασης, 2 κ.χ.

5. Σχέδιο επιστολής με αιτήματα προς Γεώργιο Παπανδρέου, 1 φ. και 2 κ.χ.

6. Προσπάθεια για τη δημιουργία Πανεπιστημίου στην Αίγυπτο με έδρα νεοελληνικής φιλολογίας, 1 δίφυλλο και 2 κ.χ. σε γαλλική γλώσσα.

11.4. Ιδιωτική ζωή

- Γυναικεία παρουσία

1. Μαργκερίτ Κρεμέρ

Η Μαργκερίτ Κρεμέρ, η Γκρέτα ήταν, όπως προκύπτει, η διαρκέστερη γυναικεία παρουσία στη ζωή του. Δίδασκε γαλλικά, είχε ένα παιδί και ήταν αρκετά χρόνια μεγαλύτερή του. Σε περίοδο οικονομικής δυσχέρειάς της ο Άγρας την ενίσχυε οικονομικά. Φαίνεται ότι οι δύο τελευταίοι παράγοντες, με την πάροδο του χρόνου, του έγιναν πειστικοί και δυσάρεστοι με αποτέλεσμα να βρίσκεται σε δίλημμα και να αναζητεί λύση για τη διακοπή της σχέσης τους.

i. Σημειωματάριο με ένδειξη “1”. Καταγράφει στιγμές (διαλόγους, επεισόδια), σκέψεις και προβληματισμούς για τη σχέση τους, 8 φ. σημειωματαρίου και 18 λυτά φύλλα.

ii. Δίφυλλο με ένδειξη “Γκρέτα”. Σημειώσεις σκέψεων και προβληματισμού για τη σχέση τους, τις οποίες απευθύνει κυρίως στην ίδια, 19 κ.χ.

iii. 2 φ. και 19 κ.χ. με το ίδιο θέμα. Περιλαμβάνονται προσωπικοί στοχασμοί.

2. Βικτωριανή Κυριάκου Μητζοτάκη

Πρόκειται για σχέση πνευματική, υπαινικτικά ερωτική. Η Βικτωριανή, σύζυγος Κυριάκου Μητζοτάκη, ήταν λογοτέχνης και ζούσε στα Χανιά. Επιστολές της βρίσκονται επίσης στην αλληλογραφία Πάλλη και Βλαστού.

Δύο φάκελοι που απευθύνει προς αυτήν: ο πρώτος με ένδειξη “Προς την αξιότιμον Κυρίαν Βικτωριανήν Κυριάκου Μιτζοτάκη”. Περιέχει σχέδια επιστολών και σκέψεων που της απευθύνει, 21 κ.χ., ο δεύτερος “Κα Μιτζοτάκη. Βος φάκελος”, 13 κ.χ. με ανάλογο περιεχόμενο και φιλολογικές και προσωπικές αναφορές.

- Σημειώσεις καθημερινής ζωής

Πρακτικές σημειώσεις για τροφή, ένδυση, χρέη, έσοδα - έξοδα, εκκρεμότητες, υποχρεώσεις, συναντήσεις κ.λπ., 102 κ.χ.

- Σημειωματάρια

1-25. Είκοσι τρία αυτοσχέδια σημειωματάρια με σκέψεις, καθημερινές πρακτικές λεπτομέρειες, εκκρεμότητες, μνείες, φιλολογικές, προσωπικές, οικογενειακές σημειώσεις και υπομνήσεις για κάθε ημέρα της εβδομάδας. Επίσης, δύο σημειωματάρια μέσα σε δίφυλλο από το βιβλίο “Οι σαρκασμοί της κρύας γης” του Ναπ. Παπαγιώργου (Νέοι Παλμοί, Αθήνα 1944).

26. Δίφυλλο με 19 κ.χ.

27. Δίφυλλο με 13 φύλλα και 1 κ.χ. Εκκρεμότητες κατά είδος (φιλολογικές, σπουδαστήριο, γραφείο, ψώνια κ.λπ.).

- Κατάλογοι

1. Μικρού σχήματος αλφαβητικό ευρετήριο με ονόματα και διευθύνσεις προσώπων.
2. Αυτοσχέδιο ολιγοσέλιδο τετράδιο και 1 κ.χ. με ένδειξη “κατάλογος ονομάτων και διευθύνσεων των συγχρόνων λογίων”.
3. Δίφυλλο με ένδειξη “τίτλοι περιοδικών, ψευδώνυμα κ.λπ.” που όμως περιέχει αλφαβητικό ευρετήριο ονομάτων και διευθύνσεων ανθρώπων των γραμμάτων.
4. Δύο φύλλα με κατάλογο διευθύνσεων λογοτεχνών και περιοδικών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
5. Αυτοσχέδιο τετράδιο μικρού σχήματος με πίνακες βιβλίων που δάνεισε και προσώπων που τα δανείστηκαν.
6. Μικρός κατάλογος λογοτεχνών από άλλο χέρι, 1 κ.χ.

Φάκελος 12. ΕΝΤΥΠΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΑ

[Σε ορισμένες περιπτώσεις πρόκειται για ολόκληρα τα έντυπα και σε άλλες για αποκόμματα με τις συγκεκριμένες δημοσιεύσεις. Στην περίπτωση των αποκομμάτων, όπου δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε πλήρως τη δημοσίευση, παραθέτουμε τις χφες ενδείξεις που υπάρχουν στο απόκομμα.]

-Ποίηση

1. Τέλλος Άγρας, “Στον ήλιο λάμπει”, ποίημα. *Αργώ*, Χρ. Α΄, φ. 6ο, 1.5.1936, σ. 78.
2. Τέλλος Άγρας, “Λιμάνι αγνό”, “Φιλενάδες”, ποιήματα. *Φιλολογικά Χρονικά*, Χρ. Α΄, τομ. Α΄, αρ. 5, 1.5.1944, σσ.284-286, με χφες διορθώσεις.

-Πεζογραφία

1. Έλτας Γλάρος, “Αιμοπτυσία”, *Εικονογραφημένος Παρνασσός*;, [Ιούλιος 1915].
2. Έλτας Γλάρος, “Ειδύλλια Λουτρών. Αποχαιρετισμός”, *Εικονογραφημένος Παρνασσός*, έτος Στ΄, αρ. 272(8), 28 Ιουνίου 1915, σ.10.
3. Τέλλος Άγρας, “Η καμπάνα (διήγημα)”, *Η Εσπερία*, Εβδομαδιαία εικονογραφημένη εφημερίς εν Λονδίνω, Έτος Δ΄, αρ. 169, 28.3.1919, σ. 205 και αρ. 170, 4.4.1919, σσ.218-221. [Β΄ βραβείο του διαγωνισμού διηγήματος που είχε προκηρύξει το περιοδικό. Α΄ βραβείο δεν δόθηκε.]
4. Τέλλος Άγρας, “Δύο κρίματα. Διήγημα φιλοσοφικόν.”, [Έντυπο;], χ.χ., σσ. 50-64.
5. Τ.Α., “Romance sans paroles”, *Ελληνική Επιθεώρησης*, έτος ΙΔ΄, τχ. 163, Μάιος 1921.
6. Τέλλος Άγρας, “Εκλεκτά διηγήματα του παλιού καιρού” (με παρουσίαση του Τ.Α.), *Πανθεσσαλικό Ημερολόγιο 1925*;, σσ.53-57.
7. Τέλλος Άγρας, “Νεοελληνικά διηγήματα. Η κατάκτηση”, *Δημοκρατία*, Κυριακή 11 Οκτωβρίου 1925.
8. Τέλλος Άγρας, “Το διήγημα της *Δημοκρατίας*. Το Διπλό Κάλεσμα”, *Δημοκρατία*, Παρασκευή 25.12.1925.
9. Τέλλος Άγρας, “Το φθινόπωρο στην Αγορά”, *Αλεξανδρινή Τέχνη*, τεύχος όγδοο, Ιούλιος 1927, σσ.6-10.
10. Τέλλος Άγρας, “Πρωτότυπα ελληνικά διηγήματα. Ιστορίες χωρίς δράση”, *Εβδομάς*, έτος Ε΄, αρ.218, 5.12.1931, σσ.330-331.
11. Τ.Α., “Μια θερινή νύκτα”, *Εβδομάς*, έτος Δ΄, αρ.171, 15.1.1931, σσ. 526-527 και 552.

12. Τ.Α., “Στην Ακρογιαλιά”, *Εβδομάς*, έτος Γ΄, αρ.139, 5 Ιουνίου 1930, σσ. 972-973.
13. Τέλλος Άγρας, “Μνημόσυνο”, *Ορίζοντες*, Χρ. Α΄, φύλλο 1, Απρίλιος 1931, σσ.3-6.
14. Τέλλος Άγρας, , “Μεταφυσική”, χωρίς τίτλο εντύπου.

- Θέατρο

Τέλλος Άγρας, “Ξανθά μαλλιά”, μονόπρακτο. Ανατύπωση από τη *Νέα Εστία*, 1936.

- Στοχασμοί-εντυπώσεις-αυτοβιογραφικά

1. Τ.Α., “Με το τραίνο”, *Η Εικονογραφημένη*, περ. Β΄, έτος Α΄, αρ. 40, 29.1.1917, σελ. 2.
2. Τ.Α., Εντυπώσεις και σκέψεις. “Μια πεντάρα πίσω”, *Η Εικονογραφημένη*, περ. Β΄, έτος Α΄, αρ. 45, 26.2.1917, σ.6.
3. Τ.Α., Εντυπώσεις και σκέψεις. “Ευλογημένος ο ερχόμενος”, *Η Εικονογραφημένη*, περ. Β΄, έτος Α΄, αρ. 46, 5.3.1917, σ.2.
4. Τ.Α., Εντυπώσεις και σκέψεις. “Χαιρετισμοί”, περ. Β΄, έτος Α΄, αρ. 47, 12.3.1917, σ.2.
5. Τ.Α., Εντυπώσεις και σκέψεις. “Άρτος ανάκατε μάχαν!”, *Η Εικονογραφημένη*, περ. Β΄, έτος Α΄, αρ. 49, 26.3.1917, σ.6.
6. Τ.Α., “Αθήνα”, *Εύα*, Έτος Α΄, αρ. 44, Πέμπτη 13.12.1923, σσ;
7. Τ.Α., Η απιστία του σκότους, *Αλεξανδρινή Τέχνη*, Χρονιά 5η, τχ. 11ο-12ο, σσ. 308-314, Νοε.-Δεκ. 1931.
8. Τ.Α., “Φιλοσοφικός διάλογος”, χωρίς στοιχεία εντύπου, σ.4.
9. Τ.Α., “Βραδυνές κιθάρες”, “Πεζό τραγούδι”, “Η σύγχρονη σκέψη”.
10. Θ.Δράκος, “Αι εκμυστηρεύσεις του κ. Τέλλου Άγρα” (συνέντευξη).

- Κριτική

1. Τ.Α., “Βιβλιογραφικό δελτίο νεοελληνικής λογοτεχνίας”, *ο Λόγος*, Χρ. Α΄, φ. 1, Νοέμβριος 1930, σσ.11-15. Στο ίδιο τεύχος σημείωμά του με τίτλο “Μοντέρνα διηγήματα”, σ. 31.
2. Τ.Α., Μία έρευνα “Ρωτούμε τους διανοουμένους”, *Ξεκίνημα*, σσ. 248-250, Χρ. Α΄, φύλλο 8ο, Αύγουστος 1933.
3. Τ.Α., “Δάντη, Η Θεία Κωμωδία. Στα ελληνικά απ’ τον Καζαντζάκη”, *Η κριτική του βιβλίου*, έτος 30ο, περ. Β΄, αρ. 3, 1.1.1935, σ. 1.
4. Τ.Α., Ένα νέο βιβλίο, “Κλέωνος Παράσχου, “ Ίων Δραγούμης”, *Νεοελληνικά Γράμματα*, περ. Β΄, αρ. 22, 1.5.1937, σ.14.
5. Τ.Α., “Συμβολιστική ποίησης”, *Ερυθρός Σταυρός της Νεότητος*, έτος ΙΕ΄, αρ. 1, Ιανουάριος 1929, σ. ;

6. Τ.Α., “Κάτι για τις “στροφές”, *Νεοελληνικά Γράμματα*, περ. Β΄, αρ. 174, 30.3.1940, σ.10.

- Μετάφραση

Pierre Loti, “Πασκουάλα Ιβάνοβιτς”, περ. *Φάρος* (Βόλος), έτος Β΄, αρ. 1 (13), Μάρτιος 1924, σ. ;

- Κριτική για Άγρα

Γρ. Ξενόπουλος, Χρονογράφημα “Η Λύρα”, *Εφημερίς*, Δευτέρα 20 Νοεμβρίου 1917, σελ. 1.

- Ποικίλα έντυπα

Στα έντυπα αυτά δεν εντοπίστηκαν δημοσιεύματα του Άγρα.

Φάκελος 13. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ

13.1. Πιστοποιητικά (1924-1943)

- Ταυτότητες

1. Τμήμα φοιτητικής ταυτότητας Ευάγγελου Ιωάννου, 24.11.1924.
2. Δελτίο αστυνομικής ταυτότητας , 30.9.1943 [η ταυτότητα αυτή προέρχεται από το Γενικό Αρχείο του Ε.Λ.Ι.Α. και εντάχθηκε στο αρχείο Τ.Α.].

- Στρατολογικά

1. Έγγραφο για τη διευθέτηση μισθοδοσίας και τροφοδοσίας του Ε. Ιωάννου στον Α΄ Λόχο βοηθητικών που υπηρετούσε [στην Ανώτατη Διεύθυνση Μεταφορών και στο Γραφείο Ζημιών του Υπουργείου Εξωτερικών], χ.χ. [1919-1922].
2. Δήλωση στρατολογικής καταστάσεως που απευθύνεται στο Υπουργείο Γεωργίας, 10.11.1927.
3. Πιστοποιητικό εγγραφής στο μητρώο αρρένων του Δήμου Αθηναίων, ημ. εκδ. 27.10.1927.

- Πτυχίο Νομικής

Δύο αντίγραφα του πτυχίου του τμήματος Νομικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, 5.11.1924.

- Προβιβασμός του σε δικηγόρο “παρά τω Εφετείω Αθηνών”.

Απόφαση Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου 12.12.1928 και συνοδευτική επιστολή. [Σύμφωνα με το έγγραφο ο Τ.Α. ασκούσε δικηγορικό επάγγελμα από το 1924.]

- Βιβλιάρια

1. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, έκδ. 28.2.1925.
2. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, έκδ. 27.9.1939.
3. Εθνική Τράπεζα Ελλάδος [πρώτη κίνηση 27.9.1939].
4. Βιβλιάριο πιστώσεων υπαλλήλου Υπουργείου, χ.χ.

- Κλήση σε δίκη

Κλήση του Τ.Α. ως μάρτυρα κατηγορίας σε δίκη, 19.5.1939.

- Συμφωνητικά ενοικίασης σπιτιών

1. Αποδεικτικό καθορισμού ενοικίου σπιτιού στην οδό Ηπείρου 17, όπου κατοικούσε από το 1914 με την αδελφή της μητέρας του Αριστέα, 20.8.1917.

2. Ιδιωτικό συμφωνητικό ενοικίασης σπιτιού στην οδό Τενέδου 15, 28.9.1932-31.8.1933, στο όνομα του Γεωργίου Ιωάννου.
3. Ιδιωτικό συμφωνητικό ενοικίασης σπιτιού στην οδό Τενέδου 36 για το διάστημα 1.10.1936-30.10.1940 (1.10.1938).
4. Σχέδιο χειρόγραφης απόδειξης για τη λύση μίσθωσης, χ.χ.

13.2.Υπηρεσιακά (1925-1947)

- Σχέδια αιτήσεων εργασίας προς Εθνική Τράπεζα και Υπουργεία Παιδείας και Οικονομικών για πρόσληψη στο δικαστικό τμήμα (τελωνιακό, εφοριακό), είτε σε κάποιο από τα εξαρτώμενα από τα υπουργεία ιδρύματα (Εθνική Βιβλιοθήκη, Ακαδημία, Μουσεία). Χφο του ίδιου, 1 φ.

- Υπηρεσία σε Υπουργεία Οικονομικών και Γεωργίας (1925-1927).

1. Πιστοποιητικό Υπουργείου Οικονομικών για την υπηρεσία του από 18.7.1918-2.2.1919 ως προσωρινού γραφέως Β΄ τάξεως στην Οικονομική Εφορία Αττικής. Χφο του ίδιου με ημερ. έκδ. 25.6.1931 και ημερ. έκδ. αντιγράφων 20.11.1933 και 20.3.1940.
2. Πιστοποιητικό Υπουργείου Γεωργίας όπου βεβαιώνεται η υπηρεσία του Τ.Α. στη θέση του Εκτάκτου Γραμματέως Α΄ Τάξεως Δ/νσεως Ανταλλαγής και μετέπειτα Εκτάκτου Εισηγητού από 14.5.1924-12.1.1928. ημερ. έκδ. αντιγράφου 20.11.1933.
3. Σχέδιο των δύο προηγούμενων. Χφο του ίδιου με μολύβι, 1 φ.

- Υπηρεσία σε Υπουργείο Γεωργίας- Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής.

Υπηρεσία με απόσπαση στο τμήμα φυτοπαθολογίας.

1. Σχέδιο απολογίας του Τ.Α. για καθυστερημένη προσέλευση στην υπηρεσία, 15.1.1925, χφο του ίδιου.
2. Σχέδιο διαμαρτυρίας για την παράταση της απόσπασής του στο τμήμα φυτοπαθολογίας, Ιούλιος 1925, χφο του ίδιου.
3. Σχέδιο αίτησης βελτίωσης θέσεως σε Γραμματέα Α΄τάξεως, χφο του ίδιου χ.χ.
4. Χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών από τη Δ/νση Ανταλλαγής, δφο, 29.8.1927.
5. Κλήση σε απολογία για εγκατάλειψη θέσεως, 28.10.1927, δφο.

- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος (1927-1943)

1. Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 14.12.1927, όπου ανακοινώνεται ο διορισμός του στην Ε.Β.Ε.
2. Ανακοίνωση διορισμού του στην Ε.Β.Ε. μετά από διαγωνισμό ως βιβλιοφύλακα Β΄ τάξεως με βαθμό και μισθό εισηγητού, 20.12.1927. Αντίγραφο του ίδιου και ανεπίσημο χφο αντίγραφο του ίδιου με σημειώσεις

του, 20.11.1933. Σημείωμα σχετικό με τα έγγραφα που πιστοποιούν το διορισμό του στην Ε.Β.Ε.

3. Πρωτόκολλο ορκωμοσίας, 23.12.1927. Αντίγραφο του ίδιου, 2.1.1934.

4. Υπουργείο Οικονομικών-Μετοχικό Ταμείο. Ανακοίνωση εγγραφής του στο Μετοχικό ταμείο των πολιτικών υπαλλήλων, 27.10.1931.

5. Πιστοποιητικό υπηρεσίας στην Ε.Β.Ε., 3.11.1931.

6. Αίτηση αυξήσεως αποδοχών μετά τη συμπλήρωση δεκαετίας σε δημόσια υπηρεσία, 2.1.1934.

7. Υπουργείο Εκκλησιαστικών και Παιδείας. Ανακοίνωση αύξησης κατά 5% του μισθού του λόγω συμπλήρωσης δεκαετίας, 20.4.1934.

8. Απόκομμα Εφημερίδας της Κυβερνήσεως όπου δημοσιεύεται η προαγωγή του σε τμηματάρχη Β΄ τάξεως, 22.5.1934.

9. Υπουργείο Παιδείας. Γνωστοποίηση της προαγωγής του, 26.5.1934.

10. Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος. Γνωστοποίηση μετάταξης του στο Υπουργείο Γεωργίας για τη συστηματοποίηση της βιβλιοθήκης του Μπενακειού Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου, 22.6.1934.

11. Απόφαση απόσπασής του στο Υπουργείο Θρησκευμάτων και Παιδείας για τη διάδοση των “προϊόντων του ελληνικού πνεύματος” στις μη εργάσιμες ώρες της Ε.Β.Ε. και αντίγραφο του ίδιου, 11.5.1935.

12. Εντολή επιστροφής του στην Ε.Β.Ε. μετά από απόσπασή του στη Διεύθυνση Λαϊκής Διαφωτίσεως. Από Γενική Διεύθυνση Τύπου και Ραδιοφωνίας, 26.6.1941.

13. Ατελής επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή της Ε.Β.Ε.

14. Περί συνταξιοδότησης. Σημείωμα σχετικά με τη θεώρηση της πρόσθετης εργασίας ως συντάξιμης, βάσει νόμου 410/1943, 1 χφο και 2 δφα (πρωτότυπο και αντίγραφο).

- Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού (1937-1938)

1. Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού. Ορισμός επιτροπής ελέγχου θεατρικών έργων όπου ο Άγρας ορίζεται αναπληρωτής γραμματέας, 10.2.1937.

2. Αίτηση απόσπασης του Άγρα στο Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού με ανάκληση άλλου υπαλλήλου, 11.3.1937.

3. Ορισμός του Άγρα ως αναπληρωτή του προέδρου της επιτροπής ελέγχου κινηματογραφικών ταινιών, 31.12.1937.

4. Επιτροπή Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού προς Διευθυντή Ταχυδρομείου. Έγκριση εξαγωγής ταινιών, 31.3.1938.

5. Απόφαση νέας σύνθεσης επιτροπής ελέγχου θεατρικών έργων με γραμματέα τον Άγρα, 6.9.1938.

6. Εγκύκλιος Υφυπουργείου προς επιτροπή ελέγχου κινηματογραφικών ταινιών. Πρόγραμμα δοκιμαστικών προβολών, 11.10.1938.

7. Απόφαση απαλλαγής του από τα καθήκοντά του ως αναπληρωτή του προϊσταμένου Εποπτείας Τύπου “παρά τη Επιτροπή ελέγχου Θεατρικών Έργων”, 31.12.1938.

- Εθνική Οργάνωση Νεολαίας (Ε.Ο.Ν.)

1. Πρόσκληση στους Β΄ Αθλητικούς Αγώνες των Διοικήσεων Ανωτάτων Σχολών Αρρένων και Θηλέων της Ε.Ο.Ν., 7.4.1940.

2. Υπουργείο Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας. Διευθυνσις Γραμμάτων και Καλών Τεχνών. Πρόσκληση στον Άγρα να παραλάβει το κρατικό λογοτεχνικό βραβείο 1939, 13.5.1940, υπογραφή Κ. Μπαστιά. [Η επιστολή απευθύνεται προς τον Άγρα. Εθνικήν Οργάνωσιν Νεολαίας, Γραφείον 3ον.] Στο verso σημειώσεις του Άγρα, ίσως για την ομιλία του στην εκδήλωση.

3. Το ίδιο: Γνωστοποίηση αναβολής της απονομής.

4. Ανακοίνωση σύστασης επιτροπής δραματολογίου της Ε.Ο.Ν. από τους Ι.Οικονομίδη, Τ.Άγρα, Γ.Καλαματιανό με πρόεδρο τον διευθυντή του 3ου Γραφείου της Ε.Ο.Ν Γ. Καζάσογλου, 5.6.1940. Υπογράφεται: ο κυβερνητικός επίτροπος και κατά διαταγήν ο επιτελάρχης Γ. Θεοχαρόπουλος λοχαγός πεζικού. Δφο αντίγραφο.

5. Προκήρυξη διαγωνισμού θεατρικών έργων και σύσταση κριτικής επιτροπής από τους Κ.Μπαστιά, Σ.Σκίπη, Ι.Οικονομίδη, Γ.Καλαματιανό, Τέλλο Άγρα. Υπογραφή όπως στο προηγούμενο. [Ο Άγρας χαρακτηρίζεται τμηματάρχης Γ΄ τμήματος ΙΙΙ γραφείου.]

13.3. Δραστηριότητες (1924-1942)

- Λογοτεχνικό δελτίο *Εμείς*.

Δώδεκα επιστολές-προσκλήσεις σε συναντήσεις της λογοτεχνικής συντροφιάς νέων που εξέδωσε το περ. *Εμείς*, 4.1.1924-7.5.1924. Υπογράφουν κυρίως ο Κ. Βελμύρας και Χρ. Γερογιάννης.

-Προτάσεις προς το Υπουργείο Παιδείας

Α. Πρόταση Τ.Α. προς το Υπουργείο Παιδείας για τη δημιουργία θέσεων καθηγητών Μεταβυζαντινής και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στα Γυμνάσια όπου θα διδάσκουν γνωστοί λόγιοι της εποχής, 1929-1930. Δίφυλλο με ένδειξη “Intentions”.

1. Χφο σχέδιο επιστολής προς την επί την Εκπαιδευτικήν Κοινοβουλευτικήν Επιτροπήν, 3 φ. Σχέδιο προσθήκης σε εδάφια του 5ου άρθρου του Σχεδίου Νόμου “Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων της Μέσης Εκπαιδύσεως”.

2. Δφο αντίγραφο του κατατεθειμένου σημειώματος, 4φ., Αύγουστος 1930 και πολλαπλά αντίγραφα (3) του ίδιου με χφες διορθώσεις του στο πρώτο.

3. Πολλαπλά δφα αντίγραφα (8) του προτεινόμενου μόνου άρθρου με χφες διορθώσεις.

4. Έντυπα σχετικών νομοσχεδίων:

i. “Έκθεσις της επί της Παιδείας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής επί του σχεδίου νόμου “Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων της Μέσης Εκπαιδεύσεως”, χ.χ.

ii. “Εισηγητική έκθεσις επί του σχεδίου νόμου “Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων της Μέσης Εκπαιδεύσεως”, 2.4.1929.

iii. “Εισηγητική έκθεσις επί του σχεδίου νόμου “Περί εκδόσεως μεταφράσεων αρχαίων κλασσικών και νεώτερων ξένων έργων”, 2.4.1929.

B. Βιβλιογραφικό δελτίο

1. Σχέδιο υπομνήματος περί ιδρύσεως Γραφείου εκδόσεως “Βιβλιογραφικού Δελτίου των Νεοελληνικών Γραμμάτων” υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, 23.4.1931.

2. Σχέδιο καταστατικού Γραφείου εκδόσεως “Βιβλιογραφικού Δελτίου”, 3φ. δφα.

Γ. Αναγνωστικά Γ΄ τάξεως Δημοτικού

1. Φύλλο εφημ. Κυβερνήσεως της 18.1.1934, όπου προκηρύσσεται διαγωνισμός για τη σύνταξη αναγνωστικών βιβλίων δημοτικού.

2. i. Σχέδιο υπομνήματος υποβολής αναγνωστικού Γ΄ Δημοτικού με τίτλο *Το Ελατοχώρι*, 1 φ. και 3 κ.χ.

ii. Υπόμνημα υποβολής αναγνωστικού Γ΄ Δημοτικού από τους Τέλλο Άγρα, Μυρτιώτισσα, Ειρήνη Βλάχου, 1 δίφ., χφο από άλλο χέρι.

- Ανωτέρα Σχολή Μορφώσεως Ελληνίδων

1. *Ανωτέρα Σχολή Μορφώσεως Ελληνίδων εν τη Ιονίω Σχολή Θηλέων. Κανονισμός*. Εν Αθήναις, 1933. (Έντυπο)

2. *Ιόνιος Σχολή. Τμήμα Θηλέων. Ανωτέρα Σχολή Μορφώσεως Ελληνίδων*. (Έντυπο δίφυλλο.)

3. i. Άρθρο σχετικό με τη Σχολή, το οποίο προορίζεται για δημοσίευση στον Τύπο, με υπογραφή Χ., 1 φ., χφο του Τ.Α.

ii. Προηγούμενη γραφή του ίδιου, 1 φ.

4. Χ., “Η ανωτέρα μόρφωσις των Ελληνίδων”, εφ. *Πρωΐα*, 27.7.1933, απόκομμα. [Αναφέρει ότι ο Άγρας κατά το 1932-33 δίδαξε “ιστορίαν γαλλικής και ιταλικής λογοτεχνίας με αναλύσεις πεζών και εμμέτρων κειμένων εκ του πρωτοτύπου”.]

5. “Λογοδοσία των πεπραγμένων της Ανωτέρας Σχολής Μορφώσεως Ελληνίδων 1934-1935”, χφο Άγρα, 6 φ.

- Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία Πυρσού

Επιστολή από τη Γενική Γραμματεία της Μ.Ε.Ε. για αποστολή του άρθρου του Τ.Α. για τον Τραυλαντώνη. Υπογραφή Αποστολίδη.

- Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών
Έντυπη πρόσκληση σε Γενική Συνέλευση, 25.4.1936.

- Διάθεση αντιτύπων βιβλίου
Αποδείξεις βιβλιοπωλείων που δηλώνουν την παραλαβή για πώληση (με προμήθεια 20%) του βιβλίου *Ο Κομμουνισμός εκτιθέμενος από αυτόπτας*.
Ελευθερουδάκης, 21.4.1939 (7 αντίτυπα), Βιβλ. Έστίας, 23.5.1939 (3 αντίτυπα), Βιβλ. Έστίας 5.6.1939 (3 αντίτυπα), Πυρσός, δυσανάγνωστη ημερ. 1939 (3 αντίτυπα).

- Εθνικό Ωδείο
1. Πρόσκληση σε εξετάσεις δραματικής του Εθνικού Ωδείου, 11.6.1941.
2. Αναβολή των εξετάσεων, 17.6.1941.

- Κριτική
Έντυπο δίφυλλο με το οποίο ζητάει από τους συγγραφείς χρηματική αποζημίωση για την κριτική των βιβλίων που του αποστέλλουν, χ.χ. [μετά το 1930].

13.4. Ιατρικά (1928-1942)

- Ιστορικό ασθeneίας
1. Ιστορικό ασθeneίας Τέλλου Άγρα, 1928.
2. Δύο επιστολές της φαρμακευτικής εταιρείας Fr. A. Quante για χορήγηση φαρμάκου επιληψίας (Warendorf, 10.2.1929 και 8.8.1929).

- Ιατρικές συνταγές
Έξι ιατρικές συνταγές, 1935-1942.

Φάκελος 14. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ (1913-1944)

14.1. Προσωπική αλληλογραφία (1914-[1944])

- Πενήντα δύο (52) επιστολές, δελτάρια, καρτ-ποστάλ προς τον Τέλλο Άγρα.
Γνωστοί επιστολογράφοι: Αναστασέας Ν. (14.5.1940), Αγγέλου Ν. (6.2.1940), Βουτυρά Θ. (χ.χ.), Γιαννουδάκης (Λιμανιώτης) Παν. (χ.χ.), Δέλφης Φ. (13.12.1943), Δετζώρτζης Ν. (28.5.χ.χ.), Κανέλλος Β. (31.12.1921), Κρεμέρ Γκρέτα (18.9.1933 και 13.9.1935), Κοτζιάς Κ. (31.10.1939 και 6.3.1940), Κόττου Αλεξάνδρα (4.2.1940), Κουφοδήμος Αν. (14.2.1940), Λαπαθιώτης Ν. (Δεκ. 1935), Παπαδήμας Αδ. (29.8.1944), Περνάρης Α. (11.3.1941), Πετρίδης Π. (5.6.1935), Σταυρινός Π. (8.3.1921), Τζάρτζανος Αχ. (5.6.1934), Τσιρμώκος Α. (χ.χ.), Ψαλτήρας Π. (19.4.1939).

- Προσκλήσεις-επισκεπτήρια-υπογραφές διαφόρων

1. Τέσσερις προσκλήσεις: Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών (1940), Ελληνική Εταιρεία Επιστημονικής Οργανώσεως της Εργασίας (χ.χ.), Ωδείο Αθηνών (χ.χ.).

2. Είκοσι πέντε (25) επισκεπτήρια 1914-1943 [τα περισσότερα χωρίς χρονολογία].

Γνωστότεροι: Αθανασιάδης Τ. (8.9.1943), Αιγινήτης Ν., Βαλέτας Γ., Γιανναράς Ν., Θεοδωρόπουλος Σπ., Καΐμης Ι., Λυγίζος Μ., Μιρσάνης Σπ., Παναγιωτόπουλος Ι.Μ., Χάρης Π., Ωρολογάς Π.

3. Δεκατρία (13) σημειώματα και σπαράγματα με υπογραφές διαφόρων.

- Σχέδια επιστολών Άγρα

Προς υπουργό Παιδείας, χ.χ., 1 δίφυλλο. Διαμαρτύρεται για το σύστημα των εξετάσεων.

Προς καθηγητή του μαθήματος της Ιστορίας στο σχολείο, χ.χ., 3 φύλλα.

Προς καθηγητή γαλλικής γλώσσας, χ.χ., 1 φύλλο.

Προς Βαϊνόπουλο, επόπτη Μέσης Εκπαιδεύσεως, εκ μέρους της Γ' τάξεως του Β' Αθηναϊκού Γυμνασίου (χ.χ.).

Προς "την διεύθυνση του *Εθνικού ημερολογίου*", χ.χ., 1 δίφυλλο. Πρόταση να δημοσιευθούν κείμενά του.

Προς την *Εικονογραφημένη*. Ζητεί να εργαστεί στο περιοδικό στη διάρκεια των σπουδών του, χ.χ., 1 φύλλο.

Προς την διεύθυνση του περιοδικού *Αρμονία*, χ.χ., 1 φύλλο. Πρόταση δημοσίευσης κειμένου του.

Προς Πολύβιο Δημητρακόπουλο, χ.χ., 1 φ.

Πρός άγνωστο παραλήπτη, 1 φ. (μαθητικά ή φοιτητικά αιτήματα).

Προς διευθυντή Εθνικής Βιβλιοθήκης του Σαν Μάρκο, 20.7.1932

Προς κα Πέρδικα του περ. *Σκύρος*, 2.2.1940.

Προς Κ.Μπαστιά, 2 σχέδια επιστολής με θέμα τη θρησκευτική πίστη.

Τρία σχέδια επιστολών. Η τρίτη προς Λούλλυ σχετική με προσωπική ζωή του (Γκρέτα κ.λπ. βλ. και υποφάκελο 11.4). [Πιθανότατα σχετίζεται με την μουσικό Λούλυ Κρεμέρ που εργαζόταν στην Ελλάδα ως καθηγήτρια Ωδείου.]

14.2. Οικογενειακή αλληλογραφία (1913-1940)

- Επιστολές των γονέων του, Γεωργίου και Ειρήνης Ιωάννου (1913-1934)

1.Επιστολή Ειρήνης και Γεωργίου Ιωάννου [περίοδος δημοτικού σχολείου Τέλλου Άγρα].

2.Επιστολή Γεωργίου Ιωάννου, Λαύριο, 2.9.1915.

3.Επιστολή Γεωργίου Ιωάννου, χ.χ.

4.Επιστολή Ειρήνης Ιωάννου προς καθηγητή Φυσικής (;) σχετικά με τιμωρία του Άγρα.

5.Επιστολή Γεωργίου Ιωάννου προς γιατρό σχετικά με απαλλαγή του Άγρα από το μάθημα της Γυμναστικής, 20.4.1916.

- Επιστολές του αδελφού του, Χρίστου Ιωάννου

1.Προς γονείς, Λαύριο, 14.9.1914.

2.Προς Άγρα, 3.9.1940.

3.Προς Άγρα, 19.9.1940.

4.Σχέδιο αίτησής του προς την τοπογραφική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας συνταγμένη απο τον Τέλλο Άγρα.

-Επιστολές προς οικογένεια

1. Επιστολές Τέλλου Άγρα προς Γεώργιο Ιωάννου

i. Καρτ-ποστάλ, 14.3.1913

ii. Επιστολή [1915] [βλ. απαντήσεις Γεωργίου Ιωάννου το ίδιο έτος]

iii.Επτά επιστολές (1933-1934), 2 αχρονολόγητες. Επίσης, 2 φύλλα από επιστολές ακέφαλες και κολοβές.

2. Δύο σχέδια επιστολών προς τον Χρίστο Ιωάννου και προς τη μηυστή του.

Φάκελος 15. ΠΟΙΚΙΛΑ

15.1. Σημειώσεις μαθημάτων κ.ά.

-Σημειώσεις Ιστορίας

1. Τετράδιο σημειώσεων Ιστορίας με θέμα τη Γαλλική Επανάσταση και τον Ναπολέοντα, 7 φ.
2. Σημειώσεις για πρόσωπα της Ελληνικής Επανάστασης, 8 φ.

-Σημειώσεις Νομικής

1. Μεγάλου σχήματος τετράδια (των οποίων τα φύλλα έχουν λυθεί). Κεφάλαια: “Πραίτορες ανακριτές”, “Περί ευθύνης αρχόντων”.
2. Σημειώσεις Ιστορίας. Δφο και χφο σε φύλλα μεγάλου σχήματος (2-3 διαφορετικοί γραφικοί χαρακτήρες).
3. Εμπράγατο δίκαιο, 4 φ. και 7 φ.

-Ποικίλα

1. [Ψυχολογία], 7 φ.
2. Σημειώσεις γαλλικών, 4 φ.
3. Βυζαντινή γραμματολογία, 4 φ. (άλλο χέρι και συμπληρώσεις Άγρα).

- Άνευ σημασίας ή δυσανάγνωστες σημειώσεις, 33 κ.χ.

- Αταύτιστο φωτογραφικό υλικό (8 φωτογραφίες-οι έξι σε καρτ ποστάλ).

-Ποικίλα έντυπα

1. Σπάραγμα από έκδοση Ιλιάδας
2. Ποικίλα έντυπα και αποκόμματα

15.2. Χειρόγραφα τρίτων

- Χειρόγραφα ποιημάτων

1. Βάρδας Γιώργος: “Κυττώντας το τζάκι”, 2 χφα του ίδιου ποιήματος, “Φθινόπωρο” 4 φ., “Ψελλίσματα” 2 φ.
2. Μαιναλιώτης Γιάννης: “Το φως της Αβύσσου”, “Ο θάνατος”, “Τρυγητός”, 1 δίφ.
3. Οικονομίδης Γιάννης: “Στην Πίνδο”, δφο, 1 φ.
4. Παλαμάς Λεάνδρος: Βιογραφικό σημείωμα, 2 φ. και 1 αποκ. όπου το ποίημα “Η άνοιξη στο Μόντρεαλ”.

5. Πρωτοπάτσης Αντώνης: “Κρυφό φιλί”, 1 φ., “Σεβνταλίδικο”-“Σάτιρα”, 1 δίφ., “Ερωτικό σονέττο”-“Τετράστιχο”-“Για να τραγουδιούνται”, 2 δίφ.

6. Στεργιόπουλος Κώστας: “Πίσω απ’ το τζάμι”, 1 φ.

7. Χωρίς όνομα συγγραφέα:

“Μαρασμός”, 2 φ. και αποκ., “Αντζουλέτα” αποκ.

“Από τα ιδιότροπα τραγούδια: “Εξομολόγηση”, “Η ζαχαριέρα”, 2 φ.

“Μεγαλυνάρια”, “Αδερφός”, 2 φ.

- Χειρόγραφο ποιημάτων του Μαρκορά από το χέρι του Γεράσιμου Σπαταλά [η ταύτιση έγινε από την Μαρία Ρώτα], 66 φύλλα.

- Ποικίλα

1.Γ.Κ.Σταμπόλης, “Στοχασμοί για το Θεό και τη φύση”, 8φο, 3 σελ.

2.“Η φιλοσοφία της μετάφρασης”, 6 φ.

3.Τετράδιο τραγουδιών για τους Βαλκανικούς πολέμους (1914) και αρχή μετάφρασης *Αντιγόνης* του Σοφοκλή με διανομή ρόλων.

4.Μετάφραση Θεοκρίτου (;), 1 δίφ.

5.Χφο Γκρέτας Κρεμέρ, 1 δίφυλλο και 1 κ.χ. μάθημα γαλλικών.

6.Σημειωματάριο με λογαριασμούς.

Φάκελος 16. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (1895-1941)

16.1. Πτυχία, διπλώματα (1895-1936)

1. Βεβαίωση κατοχής πτυχίου Φιλοσοφικής σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, 15.6.1895.
2. Διδασκαλείον Μέσης Εκπαιδύσεως. Βεβαίωση απόκτησης πτυχίου του διδασκαλείου το 1920, 4.2.1929.
3. Υπουργείον Οικονομικών, δίπλωμα απονομής πολιτικής συντάξεως, 28.12.1936.

16.2. Υπηρεσιακά (1896-1936)

-Γνωστοποιήσεις μεταθέσεων, αυξήσεων, προαγωγών.

1. “Υπαλληλική κατάσταση Γεωργίου Ιωάννου καθηγητού”. Περιλαμβάνει βιογραφικά στοιχεία, όλη την υπηρεσιακή πορεία, μεταθέσεις κ.λπ. του Γ.Ιωάννου και στοιχεία για την οικονομική και οικογενειακή του κατάσταση.

2-7. Αντίγραφα εγγράφων του Υπουργείου Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδύσεως. Γνωστοποιήσεις μεταθέσεων και προαγωγών του Γ.Ιωάννου. Τα αντίγραφα υπογράφονται από το διευθυντή του Ελληνικού Σχολείου Κερατέας όπου ο Γ.Ιωάννου υπηρετούσε το 1923.

Γνωστοποίηση διορισμού στο Ελληνικό Σχολείο Αμαρουσίου (17.8.1896).

Γνωστοποίηση προαγωγής σε σχολάρχη στο Ελληνικό Σχολείο Καλαμπάκας (14.1.1899).

Γνωστοποίηση μετάθεσης στο Ελληνικό Σχολείο Λαυρίου (8.9.1900).

Γνωστοποίηση μετάθεσης στο Ελληνικό Σχολείο Ζαβέρδας (13.8.1904).

Γνωστοποίηση μετάθεσης στο Ελληνικό Σχολείο Λαυρίου (29.3.1905).

Γνωστοποίηση μετάθεσης στο Ελληνικό Σχολείο Αμαρουσίου (4.1.1921).

8. Γνωστοποίηση αυξήσεως αποδοχών στη θέση πρωτοβάθμιου καθηγητή τμηματάρχη Β΄ τάξεως, Γυμνασίου Κορίνθου, 17.11.1926.

9. Γνωστοποίηση προαγωγής σε υποδιευθυντή του Β΄ Γυμνασίου Πειραιώς, 12.5.1930.

10. Γνωστοποίηση προαγωγής σε τμηματάρχη Α΄, 22.4.1932.

11. Γνωστοποίηση αυξήσεως αποδοχών, 23.5.1932.

12. Γνωστοποίηση κρίσης για προαγωγή σε γυμνασιάρχη, 27.5.1932.

13. Γνωστοποίηση προαγωγής στη θέση Γυμνασιάρχη Κομοτηνής (αντίγραφο Τ.Αγρα), 20.1.1933.

14. Γενική επιθεώρηση Σχολείων Β΄ Εκπαιδευτικής περιφέρειας. Έγγραφα για τη χορήγηση 10ήμερης αναρρωτικής άδειας, 24.4.1933.

15. Γενική Διοίκηση Θράκης. Έγκριση εκδρομής του Γυμνασίου Κομοτηνής στην Αθήνα, 31.5.1933.

- Εκθέσεις-αναφορές, επιστολές διαμαρτυρίας από την εκπαιδευτική σταδιοδρομία του κυρίως στο Βουκουρέστι.

1-2. Επιστολές σχετικά με τη μετάθεση του Γεωργίου Ιωάννου στον Πειραιά. Σχέδιο επιστολής Άγρα προς Γληνό προκειμένου να μεσολαβήσει. Σχέδιο διαμαρτυρίας του Γ.Ιωάννου για την ακύρωση της μετάθεσης.

3-14. Έγγραφα επιστολές, αναφορές, σχέδια, σχετικά με προβλήματα κατά την υπηρεσία του Γ.Ιωάννου στα Εκπαιδευτήρια Βουκουρεστίου, 1935-1936.

15-17. Σχέδια επιστολών προς τις εφημ. *Έθνος* και *Πρωΐα* με τις οποίες διαμαρτύρεται για τα δημοσιεύματά τους σχετικά με τα Εκπαιδευτήρια Βουκουρεστίου (οι αρ. 15,16, με το χέρι του Τ.Α.).

- Ελληνικό σχολείο Λαυρίου.
Γενικός έλεγχος, 1901-1902.
Μαθητολόγιο, 1912-1913.

- Ελληνικό εκπαιδευτήριο Βουκουρεστίου, προγράμματα μαθημάτων.

16.3. Ομιλίες-πανηγυρικοί (1910-1918)

1. Πανηγυρικός Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας Βούρμπιανης, 10 φ.
2. “Λογοδοσία”. Απολογισμός πεπραγμένων σχολικής χρονιάς και διακήρυξη παιδαγωγικών αρχών [Ελ. Σχολείον Αμαρουσίου;].
3. Έκθεση σχολικής εκδρομής στο Σούνιο, 25.6.1910, 1 δίφ.
4. Έκθεση προς τον επιθεωρητή Μ.Εκπαιδύσεως για τη λειτουργία του Γυμνασίου Κομοτηνής, 1932-1933, 4 φ. (2 δίφ.).
5. Ομιλία προς αποφοίτους σχολείου, 2 φ., απόσπασμα.
6. Ομιλία για τη σημαία, 6 φ. μικρού σχήματος.
7. Επιμνημόσυνος στους πεσόντες της 18 Νοεμβρίου 1916, 3 φ.
8. Ομιλία προς αποφοίτους σχολείου που κατατάχθηκαν στο στρατό, 1φ.

9. Απόσπασμα “πατριωτικής” ομιλίας προς μαθητές (πριν το 1922).
10. Αποχαιρετιστήρια ομιλία προς δάσκαλο του Ελληνικού Σχολείου Λαυρίου που στρατεύθηκε, 8.2.1918.
11. Ομιλία για το δημοτικό τραγούδι, 4 φ.
12. Ομιλία για το θάνατο του Θ.Δηλιγιάννη, 5 φ.
13. Απόσπασμα νεκρολογίας, 1 φ.
14. Αποσπάσματα ομιλιών με θέματα παιδαγωγικών αρχών, 2 φ.

16.4. Σημειώσεις μαθημάτων κ.ά.

1. Σημειώσεις μαθήματος συντακτικού από τον Γ. Ιωάννου, 12 φ.
2. Σημειώσεις γραμματικής Νέων Ελληνικών, 19 φ.
3. Σημειώσεις γραμματικής Αρχαίων Ελληνικών, 9 φ.
4. Σημειώσεις ιστορίας Βυζαντινού Πολιτισμού, τετράδιο μικρού σχήματος, 9 φ. κειμένου.
- 5α. Φιλοσοφία. Σημειώσεις περί αρχής κόσμου κατά προσωκρατικούς και Σωκράτη, 48 φ.
- 5β. Φιλοσοφία. Πλάτων-Σωκράτης, σημειώσεις και λεξιλόγιο άγνωστων λέξεων από τη γερμανική, 18 φ.
6. Ιστορία Παιδαγωγικής, 17 φ.
7. Σημειώσεις για τη θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα, 9 φ.
8. Θέματα γλώσσας, λογοτεχνίας, αισθητικής.
9. Ποικίλα θέματα.

16.5. Αλληλογραφία (1888-1941)

- Επιστολές προς Γεώργιο Ιωάννου, 35 επιστολές και μία καρτ-ποστάλ (1888-1938) από φίλους, συναδέλφους, συλλόγους, περιοχών που υπηρέτησε ως εκπαιδευτικός.

- Επιστολές Γεωργίου Ιωάννου
Δύο επιστολές (1912 και χ.χ.), 1 επισκεπτήριο και 1 φάκελος.

- Επιστολές προς Ειρήνη Ιωάννου
4 επιστολές, 1906-1941 και αχρονολόγητη.

16.6. Προσωπικές σημειώσεις-ποικίλα (1896, 1939)

- Προσωπικές σημειώσεις του Γ.Ιωάννου, σκέψεις, σχέδιο επιστολής (;) προς γυναίκα, 1896 και χ.χ., 4 φ.

- Ποικίλα

1. Επιστολή προς διεύθυνση Τ.Τ.Τ. εκ μέρους αγνώστου, χέρι Άγρα.

2. Απόκομμα οικονομικής υπηρεσίας, στο όνομα της Ειρήνης Ιωάννου, Δεκ. 1939.
3. Έντυπος κατάλογος σχολικών βιβλίων, Βιβλιοπωλείο Κολλάρου Εστίας.

Βιβλία από την βιβλιοθήκη του Τέλλου Άγρα

Νικολάου Ι. Βραχνού, *Ιστορία της Νέας Ευρώπης και του ελληνικού Έθνους από τον 1453 μέχρι του 1914*. Εν Αθήναις, τυπογραφείο Αριστομένουσ Ζ. Διαλησμά, έκδ. 8η, 1915.

Γεωργίου Δ. Θοιβιδόπουλου, *Ελληνική Γραμματολογία προς χρήσιν των Γυμνασίων*. Εν Αθήναις, Δ.Χ.Τερζόπουλος, 1910. (ενδιαφέρουσες χφες σημειώσεις του Άγρα).

Γιώργου Σακκά, *Κόρφοι και Κάβοι*. Αθήνα, 1944. Χφη αφιέρωση του συγγραφέα. Στη σελίδα [3] χφες παρατηρήσεις του Άγρα.

Emile Verhaeren, *Les Bles mouvants*. Paris, Mercure de France, 1918.

Ad. Van Bever & Paul Leautaud, *Poetes d' Aujourd'hui*. Paris, Mercure de France, 1918.

⁰ Παρατίθενται εδώ πληροφορίες που προκύπτουν από το αρχείο, το οποίο φωτίζει ιδιαίτερα την παιδική ηλικία, την οικογενειακή και προσωπική ζωή και τις επαγγελματικές δραστηριότητες του ποιητή. Μαρτυρίες και σχόλια για τη μορφή του, τη συμπεριφορά, τις σχέσεις του με λογοτέχνες και πρόσωπα της εποχής του, βρίσκονται σε κείμενα ανθρώπων που τον γνώρισαν και ιδιαίτερα στη μελέτη του καθηγητή Κώστα Στεργιόπουλου, *Ο Τέλλος Άγρας και το πνεύμα της παρακμής*. Αθήνα, Βιβλ. της Εστίας, 1962. Για σχετική βιβλιογραφία βλ. αφιέρωμα περ. *Διαβάζω*, αρ.104, 17.10.1984, σ.64 και στο Τέλλος Άγρας, *Επιλογή απ' τα ποιήματα*. Επιμέλεια και ανθολόγηση Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1996, σσ. 38-39.

¹ Σύμφωνα με το σχετικό υποφάκελο του αρχείου (16.2.) η υπηρεσία του Γ.Ιωάννου στην εκπαίδευση ήταν η εξής: Καλαμπάκα (1899), Λαύριο (1900), Ζάβερδα (1904), Λαύριο (1905-1920), Μαρούσι (1920), Κόρινθος ως πρωτοβάθμιος καθηγητής Γυμνασίου (1926), Πειραιάς ως υποδιευθυντής του Β Γυμνασίου (1930), Κομοτηνή ως γυμνασιάρχης (1933), Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Βουκουρεστίου (1935-1936).

² Τα στοιχεία για την επαγγελματική δραστηριότητά της είναι πολύ λίγα: μνεία του Άγρα για παραίτησή της από το σχολείο, μέσα στη δεκατία 1923-1932, και συμμετοχή της στην σύνταξη αναγνωστικού της Γ' Δημοτικού που υποβλήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας από τον Τέλλο Άγρα και τη Μυρτιώτισσα, το 1934.

³ Τέλλος Άγρας, *Κριτικά. Πρώτος τόμος*. Φιλολογική επιμέλεια Κώστας Στεργιόπουλος. Αθήνα, Ερμής, 1980, σ. 20.

⁴ Για τη σημασία της λέξης στην ποίηση του Άγρα βλ. Στέφανος Ροζάνης, *Τέλλος Άγρας, Η γεωμετρία της ποίησης*. Αθήνα, Βιβλ. της Εστίας, 1991. Ενδεικτικά: “*Η τεράστια δύναμη του αισθητικού στρατηγήματος που ο Άγρας εκόμισε στον ποιητικό μας λόγο βρίσκεται στην ακατάλυτη μαγεία των λέξεών του, έτσι καθώς αυτές συμπλέκονται και συστρέφονται, σαν τα κουλουριασμένα φίδια η μία με την άλλη, και σε συμπλέγματα ξεχύνονται ενάντια στα κοινότατα των πραγμάτων [...] Το ποίημα γίνεται από λέξεις, χωρίς να ισούται με το άθροισμά τους· οι λέξεις είναι ο πραγματικός κόσμος του ποιήματος, χωρίς ο κόσμος του να ισούται με τον κόσμο της πραγματικότητας.*” (σσ.20-21). Ο ίδιος ο Άγρας σε μια σημείωση αναφέρει “*σα δόλωμα που κολυμπά χώρια απ’ τ’ ακίστρι, έτσι, στο μυαλό μου, οι λέξεις μένουν χώρια απ’ τα πράγματα που σημαδεύουν.*” Χαρακτηριστική είναι επίσης η παρατήρηση του Μήτσου Παπανικολάου για το ποιητικό αποτέλεσμα, πίσω απ’ το οποίο βρίσκονται τα παράξενα σημειωματάρια με ρίμες, τα “ριμάρια”: “*Η αναζήτηση μιας ομοιοκαταληξίας έχει συχνά συνέπειες ανυπολόγιστες για το ίδιο το περιεχόμενο του ποιήματος.*” (αυτ., σ. 17)

⁵ Στην προσπάθεια ταύτισης, πολύτιμη ήταν η αρωγή του καθηγητή Κώστα Στεργιόπουλου, ο οποίος φώτισε και πολλές άλλες απορίες μας σχετικά με τη ζωή, την προσωπικότητα και το έργο του Άγρα. Τον ευχαριστούμε θερμά για την βοήθεια και την αγάπη του.

⁶Κ. Στεργιόπουλος, *Ο Τέλλος Άγρας και το πνεύμα της παρακμής*. Αθήνα, Βιβλ. της Εστίας, 1962, σ. 42.